

373. 151

๓๖๗๔๔

๗.๓

บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา
ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน

ปริญญานิพนธ์

ของ

กิตติพงษ์ วรจำปา

19 ก.ค. 2536

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

กุมภาพันธ์ 2536

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุม และกรรมการสอบ ได้พิจารณาปัญหานี้นับตั้งแต่วันที่ เห็น
สมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
การบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....*สุกัญญา ตีเยสวรรณ*.....ประธาน
(ผศ.สุกัญญา ตีเยสวรรณ)

.....*รศ.กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์*.....กรรมการ
(รศ.กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์)

คณะกรรมการสอบ

.....*สุกัญญา ตีเยสวรรณ*.....ประธาน
(ผศ.สุกัญญา ตีเยสวรรณ)

.....*รศ.กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์*.....กรรมการ
(รศ.กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์)

.....*อ.สมหมาย วัฒนศิริ*.....กรรมการ
(อ.สมหมาย วัฒนศิริ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปัญหานี้นับตั้งแต่วันที่ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....*ดร.สมพร บัวทอง*.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ค.ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่ ๕ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๖

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์
สุกัญญา ตียะสุวรรณ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์กาญจนา
ศรีกาฬสินธุ์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไขข้อบกพร่อง
ด้วยดียิ่งมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ และขอกราบ
ขอบพระคุณ อาจารย์สมหมาย วัฒนะศิริ ผู้อำนวยการโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย เป็น
อย่างสูงที่ได้กรุณาเป็นกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ และได้ให้ข้อเสนอนแนะที่เป็นประโยชน์ ซึ่ง
ส่งผลต่อความสมบูรณ์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และครูสายการสอน
โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการกรอก
แบบสอบถาม ตลอดจนเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณ
วุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาตรวจสอบและให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

นอกจากนี้ผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ได้แก่ คุณสุวัตร์
วรจำปา คุณชัชชาติ ต้นหยงมาศ คุณยุทธนา สเลลานนท์ และอาร์ท - โอ๊ต บุตร
ชายทั้งสองคนผู้ซึ่งให้กำลังใจและการสนับสนุนช่วยเหลือด้านต่าง ๆ มาโดยตลอด

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบให้แก่พระคุณบิดา
มารดา และครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัยด้วย

กิตติพงษ์ วรจำปา

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
การบริหารการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา	9
จุดประสงค์ของกรมสามัญศึกษา	10
การบริหารงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่	11
งานปกครองในโรงเรียนมัธยมศึกษา	14
การพัฒนาความประพฤตินักเรียน	17
วินัยนักเรียน	18
ความหมายของวินัยนักเรียน	19
ความสำคัญของวินัยนักเรียน	20
ลักษณะวินัยที่ดี	21
ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดวินัย	22
การพัฒนาวินัยนักเรียน	24
การสร้างวินัยในตนเองให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน	24
กิจกรรมเพื่อพัฒนาวินัย	28
ทฤษฎีพัฒนาพฤติกรรม	29
การใช้กฎระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน	33
การลงโทษ	37

การดำเนินการกระทำความผิดของนักเรียนโดยไม่ใช้	
การลงโทษ	44
การพัฒนาครูให้มีความสามารถในการส่งเสริมความมีวินัยของ	
นักเรียน	47
กิจกรรมนักเรียน	50
ความหมายของกิจกรรมนักเรียน	50
ความสำคัญของกิจกรรมนักเรียน	50
เหตุผลและความจำเป็นในการจัดกิจกรรมนักเรียน	51
ประเภทของกิจกรรมนักเรียน	52
การจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อพัฒนาความประพฤตินักเรียน ..	53
แนวทางการจัดกิจกรรมนักเรียน	57
ความสำเร็จในการจัดกิจกรรมนักเรียน	58
ปัญหาการจัดกิจกรรมนักเรียน	59
การประเมินผลกิจกรรมนักเรียน	60
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	62
งานวิจัยในประเทศ	62
งานวิจัยต่างประเทศ	64
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	67
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	67
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	69
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ	70
การเก็บรวบรวมข้อมูล	71
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	71
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	73

บทที่	หน้า
4 การวิเคราะห์ข้อมูล	75
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	75
วิธีดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล	75
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	76
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	95
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	95
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	95
การเก็บรวบรวมข้อมูล	96
การวิเคราะห์ข้อมูล	96
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	96
อภิปรายผลการศึกษา	97
ข้อเสนอแนะทั่วไป	103
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	107
บรรณานุกรม	108
ภาคผนวก	115
ภาคผนวก ก.	116
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	117
หนังสือขอความร่วมมือกรอกแบบสอบถาม	118
เครื่องมือการวิจัย	121
ภาคผนวก ข. สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะในแบบสอบถาม	
ปลายเปิด	131
ประวัติผู้วิจัย	136

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกตามโรงเรียน ..	69
2	แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	75
3	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับบทบาทของ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดกรม สามัญศึกษา ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน ตามทัศนะ ของผู้บริหารและครูสายการสอน ในงาน 2 ด้านโดยรวม	78
4	แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับบทบาท ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัด กรมสามัญศึกษา ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน ด้าน วินัยนักเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูสายการสอน	79
5	แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับบทบาท ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัด กรมสามัญศึกษา ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน ด้าน กิจกรรมนักเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูสายการสอน ..	90
6	แสดงค่าร้อยละของจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน	96

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ขอบข่ายของการบริหารงานในสถานศึกษา	13
2 หลักการปกครองนักเรียน	17
3 กระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง	31
4 แสดงรูปแบบการแก้ปัญหาการประพฤติดีตของนักเรียน	45

ภูมิหลัง

หน่วยงานที่ทำหน้าที่ฝึกอบรมนิสิตนักเรียนต่อจากครอบครัวก็คือสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน เพราะสถาบันดังกล่าวนี้นอกจากมีหน้าที่ให้ความรู้ทางวิชาการแก่นักเรียนแล้วยังจะต้องเอาใจใส่อบรมสั่งสอนด้านจริยศึกษา ฝึกฝนให้เด็กและเยาวชนรู้จักแนวทางประพฤติตนที่ถูกต้องให้เป็นผู้ที่อยู่ในระเบียบวินัยและศีลธรรมอันดีงาม รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงตลอดจนสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข (นิภาเพชรสม. 2523 : 71) งานปกครองนักเรียน จึงเป็นงานหนึ่งของการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่างานวิชาการหรืองานธุรการ เพราะเป็นงานที่ส่งผลไปถึงการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียน พร้อมทั้งจะเจริญเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติต่อไปในอนาคต การปกครองนักเรียนระดับมัศึกษานับว่าเป็นภาระหนักของโรงเรียน ยิ่งกว่าการปกครองนักเรียนในระดับอื่นใด เพราะเป็นการปกครองเด็กวัยรุ่นซึ่งร่างกายและจิตใจเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตที่จะนำไปสู่ความสำเร็จหรือความล้มเหลวได้ (พะยอม แก้วกำเนิด. 2530 : ไม่มีเลขหน้า)

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงของประเทศไทยได้เกิดขึ้นอย่างมากมายในทุก ๆ ด้านอันเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ และระบบการสื่อสารข้อมูลที่รวดเร็ว มีการรับเอาวิทยาการสมัยใหม่มาใช้ในการประกอบอาชีพ รวมทั้งการรับเอาวัฒนธรรมจากต่างประเทศเข้ามามากขึ้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงมีอิทธิพลต่อสภาพความเป็นอยู่ และวิถีการดำเนินชีวิตของคนโดยทั่วไป ดังจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันนี้ พ่อ-แม่ ผู้ปกครองของเด็กส่วนใหญ่จะต้องออกไปทำงานนอกบ้าน และทำงานแข่งขันกับเวลามากขึ้น (สภาพเศรษฐกิจและสังคมไทยในอนาคต. 2534 : 82) บางครอบครัวโดยเฉพาะสังคมในเมืองวันหนึ่ง ๆ พ่อแม่ลูกแทบจะไม่ได้พบหน้ากันลูกก็จะอยู่กับคนใช้ พ่อโตขึ้นมาหน่อยก็อยู่กับเพื่อนโดยพ่อแม่มีทรัพย์สินเงินทองของใช้ที่เป็นวัตถุให้ไว้ไม่ขาดแคลน บางครอบครัวที่ยากจนพ่อแม่ต้องออกไปทำมาหากินแต่เช้ามีค่าจึงกลับบ้านไม่มีเวลาได้อบรมสั่งสอนดูแลลูก ปล่อยให้ลูกเรียนรู้โลกและชีวิตเองด้วยการลองผิดลองถูก

จากสังคมและสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว เด็ก ๆ ที่มาจากครอบครัวที่มีทั้งขาดและเกินดังกล่าวนี้ ล้วนขาดตัวอย่างที่ดีจากผู้ใหญ่ พฤติกรรมของเด็กเหล่านี้จึงเบี่ยงเบนไปจากมาตรฐานของ สังคมกลายเป็นเด็กที่มีปัญหาในการทางจิตใจ ปรับตัวเข้ากับสังคมไม่ได้จึงแสวงหากลุ่มเพื่อน ที่มีความคิดเหมือน ๆ กัน โดยเฉพาะวัยรุ่นจะหาความสุขนอกบ้านซึ่งล้วนแต่เป็นสิ่งแวดล้อม และปรนเปรอให้เด็กประพฤติดูไปในทางลบทั้งสิ้น (อาวินรรณ แสงศิริโรจน์. 2533 : 68 - 69) เป็นต้นว่าขาดความเป็นระเบียบวินัย ไม่เคารพกฎหมาย ไม่รู้จักใช้เวลาว่าง ให้เป็นประโยชน์ ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมในอนาคตได้ (กรมสามัญศึกษา. 2530 : 1)

จังหวัดนนทบุรีซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีอาณาเขตติดต่อกับกรุงเทพมหานคร แต่เดิมเป็น จังหวัดที่มีสภาพสังคมแบบง่าย ประชาชนจึงมีปัญหาในการดำเนินชีวิตไม่มากนัก แต่ต่อมา อิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพทางสังคม และความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการตลอด จนอิทธิพลจากระบบการสื่อสารข้อมูลดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้วิถีการดำเนินชีวิตของ ประชาชนปรับเปลี่ยนไปสู่สังคมแบบซับซ้อน ซึ่งทำให้บุคคลมีอาชีพ มีบทบาทหน้าที่และสถานภาพ ทางสังคมเพิ่มขึ้นอย่างหลากหลาย และในขณะเดียวกันก็ทำให้สังคมในปัจจุบันเกิดปัญหาต่าง ๆ นานาประการ ดังคำบรรยายพิเศษของผู้ว่าราชการจังหวัดนนทบุรีที่ ได้กล่าวไว้ว่า คนในจังหวัด นนทบุรีซึ่งเคยทำสวน ทำนาปลูกข้าว ทำสวนผลไม้ ใช้ชีวิตเรียบง่ายนั้น ในปัจจุบันกลับต้อง ไปทำงานตามโรงงานอุตสาหกรรมที่อยู่ใกล้เมืองหลวง ประกอบกับการสื่อสารที่ทันสมัยและ รวดเร็วทำให้เด็ก ๆ ได้รับข่าวสารด้านต่าง ๆ ตลอดจนวัฒนธรรมที่ผิดแปลกไปจากเดิมอยู่ ตลอดเวลา อันมีผลทำให้เด็ก ๆ รุ่นใหม่เกิดความสับสนในชีวิต ไม่เข้าใจสภาพของตนเอง เริ่มมีความเห็นแก่ตัวมากขึ้น คุณธรรมลดลง เริ่มรู้สึกแปลกแยกไปจากพ่อแม่ เริ่มมองเห็นพ่อแม่เป็นคนลำหลังมีภูมิปัญญาไม่ทันสมัย ในเวลาเดียวกันพ่อแม่ซึ่งอยู่ในท้องถิ่นเดิมก็เริ่มคิดว่า ตัวเองตามไม่ทันลูก (ปริญญา นาคฉัตรีย์. 2534 : 1) ยิ่งกว่านั้นสังคมในเมืองใหญ่ เช่น ในตัวจังหวัดและอำเภอใหญ่ ๆ ได้ถูกผู้มีอิทธิพลทางการเงิน ธุรกิจ วางสายใยแห่งความ เห็นแก่ตัวโดยมิได้ให้ความใส่ใจที่จะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ หรือหวั่นเกรงต่อกฎหมายของบ้านเมือง ที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัดแต่ประการใด ดังจะเห็นได้จากการสร้างสิ่งยั่วยุหมิ่นประมาทประชาชนที่ แอบแฝงในรูปต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวิดีโอ ธุรกิจเพื่อนเที่ยว การสร้างแหล่งสถานบันเทิงเรีงรมย์

ที่ยั่วยุกามารมณ์ มีการโฆษณาชักจูงโน้มน้าวจิตใจอันบริสุทธิ์ของเยาวชนให้มีความเห็นคล้อยตามอยากได้ อยากเห็น อยากทดลองกับสิ่งชั่วร้ายที่แปลกใหม่โดยไม่รู้ถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับตนเองในอนาคต (ทางแก้ของปัญหาเยาวชน. 2530 : 1)

จากลักษณะดังกล่าวสะท้อนให้เห็นปัญหามากมายที่จะต้องแก้ไขและจะต้องรับพัฒนาส่งเสริมทรัพยากรบุคคลของประเทศ โดยเฉพาะเยาวชนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ซึ่งตั้งอยู่ในตัวจังหวัดและอำเภอใหญ่ ๆ ให้เขาเหล่านั้นเป็นผู้รู้เท่าทันกับสภาพที่เปลี่ยนแปลงสามารถที่จะปรับปรุง และพัฒนาตนเองให้สามารถมีชีวิตอยู่ในสังคมแบบใหม่ได้อย่างมีความสุขเป็นที่พึงของตนเองและของชุมชนได้ นอกจากนี้โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่เองก็ยังมีปัญหาในการดำเนินการอยู่หลายประการเช่น ในด้านการจัดการเรียนการสอนครูส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นเนื้อหาวิชามากเกินไป การจัดครูเข้าสอนเป็นรายวิชา และการที่ครูต้องสอนนักเรียนเป็นจำนวนมากเกินไปในแต่ละชั้นเรียน ทำให้ครูรู้จักนักเรียนแต่ละคนไม่ถ่องแท้ อันมีผลทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนส่วนใหญ่เป็นไปอย่างผิวเผิน ประกอบกับโรงเรียนกับผู้ปกครองขาดการประสานความร่วมมือที่ดี จึงทำให้ทั้งสองฝ่ายไม่ทราบปัญหาของนักเรียนอย่างแท้จริง การพัฒนาความประพฤตินักเรียนจึงไม่ได้ผลเท่าที่ควร อีกประการหนึ่งในการปกครอง ผู้ที่ปฏิบัติภารกิจงานปกครองส่วนใหญ่ยังมักจะเน้นบทบาทการควบคุมกดดันให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนโดยไม่คำนึงถึงเหตุผลของฝ่ายนักเรียน มากกว่าที่จะแสดงบทบาทในการพัฒนาส่งเสริมพฤติกรรมนักเรียนตามหลักวิชาที่ถูกต้องและดำเนินการให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงในสังคมยุคปัจจุบันได้มากนัก ซึ่งในเรื่องนี้กรมสามัญศึกษาก็มีความเห็นในทำนองเดียวกันว่า การปกครองนักเรียนที่โรงเรียนถือปฏิบัติกันมาเป็นส่วนใหญ่จะมีลักษณะมุ่งเน้นการควบคุมนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัยและกฎเกณฑ์ข้อบังคับของโรงเรียนที่สร้างขึ้นโดยยึดกฎระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก ถ้านักเรียนทำผิดก็จะใช้วิธีการลงโทษตั้งแต่ว่ากล่าวตักเตือน เขียนติไปจนถึงไล่ออก ซึ่งวิธีการเหล่านี้มักทำให้เกิดผลในทางลบได้มากกว่า ในขณะที่เกี่ยวกับการปกครองนักเรียนโดยใช้หลักการและเหตุผลที่ถูกต้องในการส่งเสริมพัฒนาความประพฤติของนักเรียนให้เป็นคนดีมีวินัยในตนเองยังมีน้อย (กรมสามัญศึกษา. 2530 : 1 - 2)

จากสภาพเหตุการณ์ที่กล่าวมาทำให้ผู้วิจัยในฐานะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการปกครอง

นักเรียนในโรงเรียนดังกล่าว มีความเห็นว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่จังหวัดนนทบุรี ควรที่จะได้รับพัฒนาบทบาทและแนวทางในการส่งเสริมความประพฤตินักเรียน ให้ถูกต้องตามหลักวิชาให้มากยิ่งขึ้น เพื่อนำไปใช้ในการส่งเสริมพฤติกรรมนักเรียนให้ได้ผลต่อไป ซึ่งในการนี้ สมควรที่จะได้ศึกษาวิจัยสภาพการพัฒนาดูแลพฤติกรรมของนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี เท่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ให้ได้ทราบผลแน่ชัดเสียก่อนว่า โรงเรียนมีแนวทางและวิธีดำเนินการพัฒนาดูแลพฤติกรรมนักเรียนในลักษณะควบคุมและส่งเสริมมากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะได้ใช้ผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการพัฒนาบทบาทและวิธีการพัฒนาความประพฤติของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน ตามทัศนะของผู้บริหาร และ ครูสายการสอน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าจะทำให้ทราบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี มีการปกครองดูแลนักเรียนในลักษณะการควบคุม หรือ การพัฒนาส่งเสริมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลของการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้ในการแก้ไข ปรับปรุง วิธีการพัฒนาความประพฤตินักเรียนให้ได้ผลยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียนว่าได้ดำเนินการในลักษณะ

ควบคุม หรือ ส่งเสริมเล็กน้อยเพียงใด โดยจะศึกษาในขอบเขตเนื้อหา 2 เรื่อง ดังต่อไปนี้

1.1 เรื่องวินัยนักเรียน

1.2 เรื่องกิจกรรมนักเรียน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และ ครูสายการสอน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ในปีการศึกษา 2535 จำนวน 10 โรงเรียน โดยแบ่งเป็นกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 50 คน และกลุ่มครูสายการสอนจำนวน 1,360 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 1,410 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยครั้งนี้ได้จากการกำหนดขนาดโดยการเปิดตารางของ เครจี และ มอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 608) และสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารจำนวน 44 คน และกลุ่มครูสายการสอน จำนวน 300 คน รวมกลุ่มตัวอย่างจำนวน 344 คน

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน

3.1.2 ครูสายการสอน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียนใน 2 ด้าน คือ

3.2.1 วินัยนักเรียน

3.2.2 กิจกรรมนักเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง สถานศึกษาของรัฐในจังหวัดนนทบุรี สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ซึ่งมีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป
2. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าสถานศึกษา และผู้ช่วยผู้บริหาร ซึ่งได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนทั้ง 4 ฝ่าย หรือ ผู้รักษาการในตำแหน่งดังกล่าว ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา
3. ครูสายการสอน หมายถึง ข้าราชการตำแหน่งครู 2, อาจารย์ 1 อาจารย์ 2 และ อาจารย์ 3 ที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนประจำในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา
4. การพัฒนาความประพฤตินักเรียนโดยการควบคุม หมายถึง การดำเนินการอบรมสั่งสอน หรือแก้ไข ให้นักเรียนมีความประพฤติดี โดยโรงเรียนเป็นฝ่ายกำหนด กฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้นักเรียนยึดถือปฏิบัติ และใช้การลงโทษตามที่โรงเรียนเห็นสมควร หรือตามที่โรงเรียนกำหนดมาตรการไว้เป็นเครื่องมือในการควบคุมให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบเหล่านั้น
5. การพัฒนาความประพฤตินักเรียนโดยการส่งเสริม หมายถึง การดำเนินการพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้มีความประพฤติที่ถูกต้องดีงามด้วยการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการคิดหาเหตุผลเพื่อกำหนด กฎ ระเบียบ หรือแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตัวของนักเรียนเองในเรื่องราวต่าง ๆ โดยมีผู้บริหารและครูเป็นผู้คอยสนับสนุนให้กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือแนะนำอยู่ห่าง ๆ ซึ่งด้วยวิธีการเช่นนี้ย่อมจะทำให้นักเรียนได้มีโอกาสพัฒนาตัวเองอยู่ตลอดเวลาทั้งในด้านความคิด การพูด การฟัง การปกครองตนเอง อันจะมีผลทำให้นักเรียนเป็นผู้มีความภาคภูมิใจ และความมั่นใจในตนเอง ตลอดจนความรับผิดชอบที่จะรักษาระเบียบวินัยต่าง ๆ ด้วยเหตุด้วยผลตามที่ตนมีส่วนร่วมกำหนดขึ้น ซึ่งนับเป็นการสร้างวินัยในตนเองให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน และเป็นการพัฒนาบุคลิกภาพอันพึงปรารถนาให้แก่

นักเรียนไปพร้อม ๆ กันด้วย

6. วินัยนักเรียน หมายถึง ระเบียบ ข้อบังคับ หรือแนวทางการประพฤติปฏิบัติของนักเรียนในเรื่องต่าง ๆ ที่โรงเรียนกำหนดขึ้น โดยมุ่งหวังให้การอยู่ร่วมกันดำเนินไปด้วยความสันติสุขถูกต้องตามทำนองคลองธรรม และเพื่อให้การศึกษาเล่าเรียนดำเนินไปได้ด้วยความเรียบร้อย มีคุณภาพและเกิดประโยชน์แก่นักเรียนอย่างแท้จริง ตามความมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้

7. กิจกรรมนักเรียน หมายถึง ประสบการณ์ประเภทต่าง ๆ ที่โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนร่วมกันจัดขึ้นเพื่อพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถในหลาย ๆ ด้านให้มากยิ่งขึ้น เช่น พัฒนาความรู้ความสามารถด้านวิชาการ ด้านการปกครองตนเองในการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การพัฒนาความสนใจในสิ่งใหม่ ๆ การเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย การเป็นผู้นำหรือผู้ตามที่ดี การรู้จักทำงานร่วมกัน ทั้งนี้โรงเรียนเป็นผู้ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ ให้ความสะดวกในเรื่องต่าง ๆ เช่น การจัดครูที่ปรึกษา วัสดุอุปกรณ์ การเงิน อาคารสถานที่ ตลอดจนความสะดวกในด้านอื่น ๆ ให้ตามความจำเป็น

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนาความประพฤตินักเรียน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบความคิดโดยนำเสนอเป็น 3 ตอน คือ

1. การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

- 1.1 การจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
- 1.2 จุดประสงค์ของกรมสามัญศึกษา
- 1.3 การบริหารงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่
- 1.4 งานปกครองนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา

2. การพัฒนาความประพฤตินักเรียน

2.1 วินัยนักเรียน

- 2.1.1 ความหมายของวินัยนักเรียน
- 2.1.2 ความสำคัญของวินัยนักเรียน
- 2.1.3 ลักษณะวินัยที่ดี
- 2.1.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดวินัย
- 2.1.5 การพัฒนาวินัยนักเรียน
- 2.1.6 การสร้างวินัยในตนเองให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน
- 2.1.7 ทฤษฎีพัฒนาพฤติกรรม
- 2.1.8 การใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียน และการลงโทษ
- 2.1.9 การดำเนินการความผิดของนักเรียนโดยไม่ใช้การลงโทษ
- 2.1.10 การพัฒนาครูให้มีความสามารถส่งเสริมความมีวินัยของนักเรียน

2.2 กิจกรรมนักเรียน

- 2.2.1 ความหมายของกิจกรรมนักเรียน
- 2.2.2 ความสำคัญของกิจกรรมนักเรียน

- 2.2.3 เหตุผลและความจำเป็นในการจัดกิจกรรมนักเรียน
- 2.2.4 ประเภทของกิจกรรมนักเรียน
- 2.2.5 การจัดกิจกรรมพัฒนาความประพฤตินักเรียน
- 2.2.6 แนวทางการจัดกิจกรรมนักเรียน
- 2.2.7 ความสำเร็จในการจัดกิจกรรมนักเรียน
- 2.2.8 ปัญหาการจัดกิจกรรมนักเรียน
- 2.2.9 การประเมินผลกิจกรรมนักเรียน
- 3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 งานวิจัยภายในประเทศ
 - 3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

การจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

ปัจจุบันการศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ และสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศชาติ ดังนั้น นานาอารยประเทศต่าง ๆ จึงต้องพัฒนาคนในชาติ โดยยกระดับการศึกษาให้สูงขึ้นซึ่งจะทำให้การพัฒนาในด้านอื่น ๆ เกิดผลตามมาในภายหลัง ไม่ว่าจะเป็นการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมก็ตาม โรงเรียนซึ่งเป็นแหล่งให้บริการทางสังคมในเชิงความรู้ และเสริมสร้างคุณธรรมมีส่วนช่วยในเรื่องนี้ได้มากโดยอาศัยครูซึ่งเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอย่างใกล้ชิด และอยู่กับเด็กตลอดเวลาในการอบรมสั่งสอน ตลอดจนร่วมดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน (วสันต์ ขมสวัสดิ์. 2529 : 3 - 4)

การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งทางวิชาการ และวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจ ความถนัด และรู้จักเลือกอาชีพที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม การศึกษาในระดับนี้แบ่งเป็น 2 ตอน คือ มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้เวลาเรียนตอนละ 3 ปี (แผนการศึกษาแห่งชาติ

พุทธศักราช 2520) ในปัจจุบันการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 90 อยู่ในความรับผิดชอบของกรมสามัญศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2531 : 44) ดังจะเห็นได้จากช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 6 ที่ผ่านมาโดยเฉพาะในปีการศึกษา 2533 กรมสามัญศึกษาสามารถจัดโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 1,808 แห่ง และโรงเรียนมัธยมศึกษาอีก 172 แห่ง สามารถรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้คิดเป็นร้อยละ 43 ของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คาดว่าในแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) จะรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 50, 54, 58, 61 และ 65 ตามลำดับ (กรมสามัญศึกษา. 2534 : 2 - 9)

จะเห็นได้ว่ากรมสามัญศึกษามีจำนวนโรงเรียนมัธยมศึกษาซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบดูแลเป็นจำนวนมาก จึงกระจายอำนาจการบริหารโรงเรียนสู่ส่วนภูมิภาค ซึ่งได้แก่เขตการศึกษาจำนวน 12 เขต และสามัญศึกษาจังหวัดทุกจังหวัด โดยทำหน้าที่ในการควบคุมดูแลและประสานงานโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขต และจังหวัดที่รับผิดชอบให้ดำเนินการไปตามนโยบายที่กำหนดไว้

จุดประสงค์ของกรมสามัญศึกษา

กรมสามัญศึกษาเชื่อว่านักเรียนเป็นหัวใจของการศึกษา การมัธยมศึกษาเป็น การศึกษาหลังจากการประถมศึกษา เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชนซึ่งจะเป็นบุคคล ส่วนใหญ่ของประเทศ ดังนั้น กรมสามัญศึกษาจึงได้กำหนดจุดประสงค์ในการจัดการศึกษาใน ระดับมัธยมศึกษาตามแผนการศึกษาระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 3539) ไว้ดังนี้คือ ให้ผู้เรียน มีความรู้ความสามารถทั้งในด้านวิชาการและทักษะวิชาชีพ มีจิตสำนึกด้านวิทยาศาสตร์ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีศีลธรรม มีคุณธรรม และจริยธรรม มีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์ร่างกายแข็งแรง มีตนเองได้ สามารถทำงานเป็นกลุ่มและหมู่คณะได้ ตระหนักในคุณค่าของการอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรม การสงวนรักษาและพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีความเคารพยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองตาม ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข พร้อมทั้งจะศึกษาต่อและประกอบสัมมา

อาชีพรวมทั้งการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองตลอดจนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ
(กรมสามัญศึกษา. 2534 : 67)

การบริหารงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่

เพื่อให้การจัดการมัธยมศึกษาเป็นไปตามจุดมุ่งหมายดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้บริหารโรงเรียนจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่ง เพราะเป็นผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดในโรงเรียนเพียงคนเดียว มีอำนาจที่จะตัดสินใจในระดับสูง โดยให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของกรมสามัญศึกษา ตำแหน่งของผู้บริหารโรงเรียนมัศึกษานั้นจำแนกออกเป็น 3 ระดับ คือ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และผู้อำนวยการโรงเรียน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดและปริมาณนักเรียน (พนัส หันนาคินทร์. 2524 : 35) กล่าวคือ

โรงเรียนขนาดเล็ก	มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่	1 - 499	คน
โรงเรียนขนาดกลาง	มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่	500 - 1,499	คน
โรงเรียนขนาดใหญ่	มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่	1,500 - 2,499	คน
โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ	มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่	2,500	คน ขึ้นไป

(กรมสามัญศึกษา. 2532 : 1)

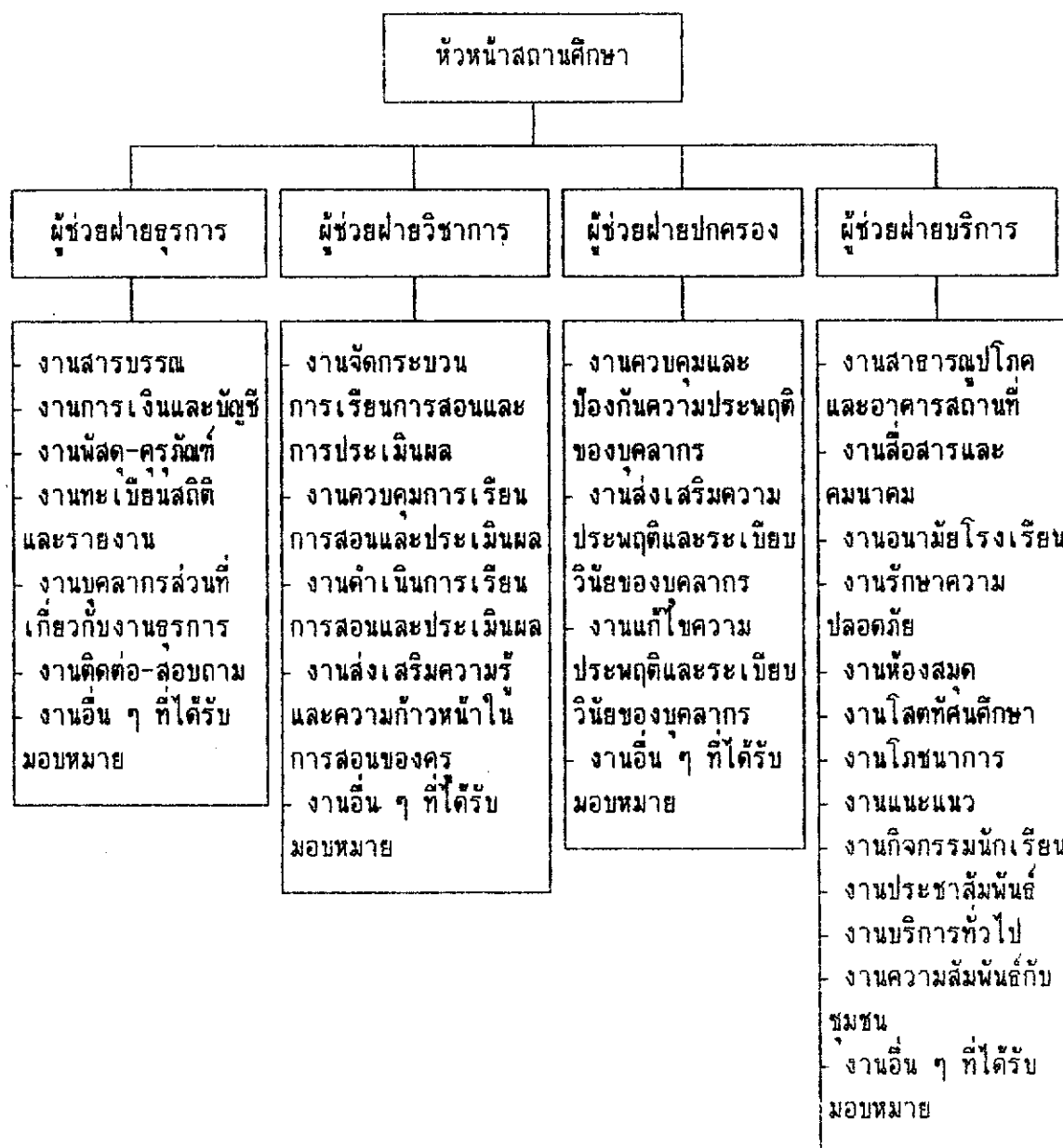
โรงเรียนมัธยมศึกษาในปัจจุบันมีความจำเป็นต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสภาพสังคม เศรษฐกิจ และความต้องการทางการศึกษา ดังนั้นลักษณะงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาจึงมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น มีปัญหาที่แปลกใหม่เกิดขึ้นตลอดเวลา ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมีภารกิจ และความรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้นกว่าแต่ก่อน เป็นต้นว่า การนำนโยบายต่าง ๆ ไปสู่การเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน การพัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้ามีความมั่นคง การพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถภาพในการทำงาน มีวินัย และความรับผิดชอบสูงเพื่อให้บุคลากรเหล่านี้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการดำเนินภารกิจของโรงเรียนให้เป็นไปโดยราบรื่น และเกิดผลดี (Hoy and Miskel. 1982 : 248) แต่ในทางปฏิบัติภารกิจที่ให้ผู้บริหารโรงเรียนบริหารงานแต่เพียงผู้เดียวในโรงเรียนย่อมจะเป็นภาระหนักเกินไป โดยเฉพาะโรงเรียนที่มีนักเรียนและครู

จำนวนมาก งานต่าง ๆ ก็ย่อมจะมีปริมาณมากขึ้นตามลำดับส่วนเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของผู้บริหารและเป็นการกระจายความรับผิดชอบ เป็นการเตรียมตัวบุคลากรภายในโรงเรียนไว้เป็นผู้บริหารในโอกาสหน้า อีกทั้งเป็นการส่งเสริมให้งานบริหารภายในโรงเรียนเกิดความคล่องตัว คณะกรรมการครูจึงกำหนดเกณฑ์มาตรฐานอัตรากำลังผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ตั้งแต่ 1 - 4 คน ตามจำนวนห้องเรียนเพื่อปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยผู้บริหารตามที่ผู้บริหารมอบหมาย โดยถือหลักเกณฑ์ดังนี้

1. โรงเรียนที่มีจำนวนห้องเรียน 9 - 17 ห้อง ให้มีผู้ช่วยผู้บริหารได้ 1 คน
2. โรงเรียนที่มีจำนวนห้องเรียน 18 - 26 ห้อง ให้มีผู้ช่วยผู้บริหารได้ 2 คน
3. โรงเรียนที่มีจำนวนห้องเรียน 27 - 41 ห้อง ให้มีผู้ช่วยผู้บริหารได้ 3 คน
4. โรงเรียนที่มีจำนวนห้องเรียน 42 ห้องเรียนขึ้นไปให้มีผู้ช่วยผู้บริหารได้ 4 คน

(กรมสามัญศึกษา. 2525 : 24)

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ตามที่คณะกรรมการข้าราชการครูได้กำหนดจำนวนผู้ช่วยผู้บริหารไว้แล้วนั้น โดยทั่วไปมักจะแบ่งสายงานบริหารออกเป็น 4 ฝ่าย โดยมีผู้ช่วยผู้บริหารแต่ละฝ่ายรับผิดชอบบริหารงานให้สำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ ฝ่ายธุรการ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปกครอง และฝ่ายบริการ ซึ่งมีขอบข่ายการบริหารงานดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 ขอบข่ายของการบริหารงานในสถานศึกษา

ที่มา : เอกสารสัมมนาปฏิบัติการผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา (2525 : 1)

งานปกครองในโรงเรียนมัธยมศึกษา

จากสายงานการบริหารทั้ง 4 ฝ่ายข้างต้น จะเห็นได้ว่างานฝ่ายปกครองในโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นงานที่มีลักษณะเฉพาะตัว ที่มีกระบวนการต่างจากงานปกครองในสถานศึกษาระดับอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นระดับประถมศึกษา หรือระดับอุดมศึกษา กล่าวคือ เป็นการปกครองเด็กวัยรุ่น ซึ่งเป็นทั้งเด็กและผู้ใหญ่อยู่ในคนคนเดียว และเป็นชีวิตการศึกษาของคณะครูและนักเรียนที่อยู่ในความควบคุมดูแลของครู (The latest period of Controlling) เพราะหลังจากนั้นเขาจะต้องออกไปประกอบอาชีพ หรือไปศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาซึ่งต้องดูแลตนเองอย่างผู้ใหญ่เต็มตัว ดังนั้นการศึกษาในวัยนี้จึงต้องให้การฝึกอบรมและการปกครองดูแลเป็นอย่างดี (รุ่งทิวา จักรกร. 2525 : 2-3)

บรรจง ชูสกุลชาติ (2526 : 22) ได้อธิบายความหมายการปกครองนักเรียนว่า คำว่า "ปก" นั้นมีความหมายว่าทำให้ร่มเย็น เช่น ปกเกล้าปกกระหม่อม คำว่า "ครอง" นั้นมีความหมายว่าพิทักษ์รักษา เช่น ครองเมือง ก็คือ การพิทักษ์รักษาเมือง ครองตน ก็คือ การพิทักษ์รักษาศรี ครองคน ก็คือ การพิทักษ์รักษาคน ครองเงิน ก็คือ การพิทักษ์รักษาเงิน ครองงาน ก็คือ การพิทักษ์รักษางาน ดังนั้นคำว่า "ปกครอง" จึงหมายถึงการพิทักษ์รักษาคน ตน เงิน และงาน ให้มีอากาศสงบสุขและร่มเย็นโดยทั่วกัน หรืออีกนัยหนึ่งก็หมายถึงการคุ้มครอง การดูแล การรักษา และการควบคุมให้มีอากาศสงบสุขและร่มเย็นโดยทั่วกัน ซึ่งความหมายดังกล่าวมีความหมายทำนองเดียวกับการประชุมสัมมนาทางวิชาการมัธยมศึกษาของภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ให้ความหมายของการปกครองนักเรียนไว้ว่า หมายถึง การสร้างความอบอุ่นในการอยู่ร่วมกันของนักเรียน โดยการควบคุมให้นักเรียนมีระเบียบวินัย ประพฤติตนได้อย่างเหมาะสม สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข (ภาควิชามัธยมศึกษา. 2526 : 94)

กรมสามัญศึกษา (2525 : 27) ได้กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายปกครองไว้ดังนี้

1. ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายปกครอง
2. อบรมศีลธรรม จรรยา มารยาท ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม

3. ปกครองดูแลให้ความอบอุ่นและความปลอดภัยของนักเรียนขณะอยู่ในโรงเรียน
4. ให้คำแนะนำในด้านความประพฤติของนักเรียนและครูให้สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและระเบียบประเพณีที่ตนสังกัดอยู่
5. วางแผน ควบคุม และแก้ปัญหาการมาโรงเรียนของนักเรียนและการมาทำงานของครู
6. วิเคราะห์ปัญหาของนักเรียนที่มีปัญหาเป็นรายบุคคล เพื่อประสานงานกับฝ่ายแนะแนวให้นักเรียนประสบความสำเร็จตามเอกลักษณ์
7. วางแผนติดตามผลนักเรียนที่ออกจากโรงเรียนไปแล้ว เพื่อปรับปรุงงานทางด้านการปกครองให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
8. วางแผนและจัดให้มีการรวบรวมข้อมูลสถิติที่เกี่ยวกับการปกครองให้เป็นปัจจุบัน เพื่อป้องกัน แก้ไข และนำไปใช้ในการแนะแนว
9. ประสานงานกับผู้ปกครองและร่วมมือกันแก้ปัญหาของนักเรียน
10. ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

แต่ในทางปฏิบัติจริงงานปกครองนักเรียนเป็นงานที่ครูทุกคนต้องรับภาระหน้าที่ในการควบคุมและส่งเสริมพัฒนาความประพฤติของนักเรียนอย่างเต็มความสามารถ มิใช่ปล่อยให้เป็นที่ของฝ่ายปกครองแต่เพียงฝ่ายเดียว ซึ่งกรมสามัญศึกษา (2530 : 4) ได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของครูทุกคนในโรงเรียนเกี่ยวกับงานปกครองนักเรียนไว้ดังนี้

1. คณะกรรมการฝ่ายปกครอง รับผิดชอบโดยตรงในด้านการพัฒนาส่งเสริมและควบคุมพฤติกรรมนักเรียน ทั้งด้านการจัดกิจกรรมและการออกระเบียบข้อบังคับและการลงโทษ รวมทั้งการประสานงานกับหน่วยงานนอกโรงเรียน เช่น สมาคมผู้ปกครองและครู กองสรวัดนักเรียน สถานีตำรวจ สื่อมวลชน เป็นต้น ให้ทำหน้าที่ช่วยเหลือสอดส่องพฤติกรรมของเด็ก เพื่อร่วมมือกันแก้ไขพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์

2. ครูสนับสนุนการสอน เช่น ครูแนะแนว ครูกิจกรรมนักเรียน ครูอนามัย ครูบรรณารักษ์ ฯลฯ ต้องมีหน้าที่ให้ความร่วมมือช่วยกันพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูแนะแนวจำเป็นต้องศึกษาข้อมูลให้เข้าใจปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนอย่างละเอียดลึกซึ้ง เพื่อ

หาทางแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ครรทกคนต้องร่วมมือและช่วยกันอบรมบ่มนิสัยในขณะทำการสอน หรือ ในฐานะที่เป็นครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา และในขณะเดียวกันกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้นก็ควรเอื้อให้เกิดการพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในตัวนักเรียนด้วย ไม่ใช่แยกการเรียนการสอนวิชาการออกอย่างเด็ดขาดจากการปกครอง

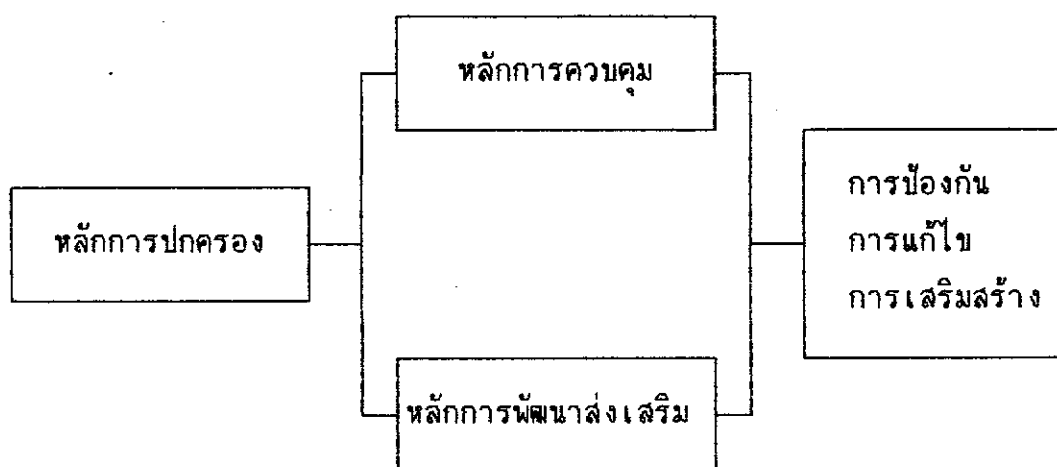
จากภาระหน้าที่งานปกครองนักเรียนดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ผู้มีอาชีพครูจึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนให้ชัดเจน ทั้งนี้เพื่อการปฏิบัติงานของตนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของอาชีพ และพร้อมที่จะแสดงออกให้คนอื่นเข้าใจบทบาทหน้าที่ของครูยิ่งขึ้นด้วย ดังคำกล่าวของ สุวัฒน์ มัทธเมธา (2531 : 15) ได้กล่าวไว้ว่า "ผู้ที่มีอาชีพเป็นครูจะปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ให้ได้ผลนั้นจะต้องเป็นครูอาชีพ มีความรักและศรัทธาในอาชีพจริง ๆ มีความรักและห่วงใยในอนาคตของลูกศิษย์ด้วย"

งานปกครองนักเรียนมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนา ส่งเสริม ควบคุม และแก้ไขความประพฤตินักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัยที่ดี ก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกัน เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรม อันพึงประสงค์ตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ ถ้านักเรียนแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ออกนอกกลุ่ม นอกทาง โรงเรียนจะต้องหาวิธีการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่ดีของนักเรียนให้เป็นผู้ที่มีความประพฤติตามค่านิยมของสังคมไทยและจะต้องสามารถส่งเสริมพฤติกรรมให้ดียิ่งขึ้น โดยใช้หลักการปกครองนักเรียนซึ่งในปัจจุบันนิยมใช้หลัก 2 ประการ ตามที่กรมสามัญศึกษา (2530 : 5) ได้กำหนดในคู่มือการปกครองนักเรียนโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา ไว้ดังนี้

1. หลักการควบคุม คือ การที่โรงเรียนใช้กฎระเบียบ ข้อบังคับ และการลงโทษ เป็นเครื่องมือควบคุมพฤติกรรมของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน ให้เป็นไปตามข้อตกลงที่กำหนดไว้ เมื่อมีผู้กระทำความผิดไปจากข้อตกลงนั้นจะมีการลงโทษ

2. หลักการพัฒนาส่งเสริม คือ การที่โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อม หรือ กิจกรรมต่าง ๆ โดยอาศัยทฤษฎีทางจิตวิทยาเป็นพื้นฐาน จะสามารถกระตุ้นให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ สภาพแวดล้อมและกิจกรรมต่าง ๆ มีประโยชน์ช่วยนักเรียนได้พัฒนาความถนัด

ความสามารถพิเศษ ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าเป็นคนมีคุณค่า และมีแรงจูงใจที่จะประพฤติได้
ทั้งหลักการควบคุม และ หลักการพัฒนาลังเสริม ต่างมุ่งไปสู่การป้องกันและแก้ไข
พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 หลักการปกครองนักเรียน

การพัฒนาความประพฤตินักเรียน

นักเรียนระดับมัธยมศึกษาซึ่งมีอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยรุ่น นับว่าเป็นวัยที่สำคัญ เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต เปรียบเสมือนการเดินทางมาถึงทางโค้งในป่าเปลี่ยว โอกาสที่จะวิ่งแหกโค้งลงข้างทางเข้าป่าเข้าดงย่อมเป็นไปได้ง่าย แต่ถ้าสามารถควบคุมบังคับให้เดินทางผ่านทางโค้งอันนี้ไปได้ก็จะพบเส้นทางที่ราบเรียบเป็นเส้นตรงมุ่งไปสู่อนาคตที่สดใสในอนาคตข้างหน้า ดังนั้นการปกครองนักเรียนในระดับนี้ทางโรงเรียนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องร่วมมือกับทางบ้านให้มากที่สุดในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน โดยสร้าง

ความเข้าใจในการควบคุมติดตามพฤติกรรมนักเรียน ตลอดจนการนำหลักจิตวิทยาและหลักการต่าง ๆ มาใช้ในการส่งเสริมความประพฤติของนักเรียนให้อยู่ในระเบียบ กฎ ข้อบังคับ ของทางโรงเรียนและวิถีทางการดำเนินชีวิตที่ดี อยู่ในบรรทัดฐานของสังคม แต่ทั้งนี้อย่าให้นักเรียนเห็นว่าเป็นการใช้อำนาจของผู้ใหญ่ที่เหนือกว่าข่มเหงริดรอนสิทธิส่วนบุคคลของนักเรียน จะทำให้เกิดการต่อต้านมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันครูอาจารย์ต้องสามารถจำลองชีวิตที่มีระเบียบแบบแผน มีกฎ ข้อบังคับ มีการปกครองที่ลดหลั่นกันไปในสังคมมาไว้ในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รับรู้ ทดลอง ฝึกหัดประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตให้เป็นปกติสุขทั้งปัจจุบันและในอนาคตภายหน้า นักเรียนจะได้ยอมรับสภาพการควบคุมความประพฤติ การอยู่ในระเบียบ วินัย กฎ ข้อบังคับของโรงเรียนโดยไม่มีข้อแม้และเงื่อนไขใด ๆ อันจะเป็นการลดหย่อนการปกครองทางหนึ่ง(พยุหศักดิ์ สนเทศ. 2533 : 44) ซึ่งแนวคิดดังกล่าวนี้สอดคล้องกับ กาญจนา ศรีกำพล (2533 : 227) ที่ว่า ในปัจจุบัน เด็ก ๆ ควรได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้มีสิทธิเข้าร่วมในกระบวนการรักษาระเบียบวินัยด้วย และที่สำคัญควรจะต้องให้นักเรียนทุกคนมีพัฒนาการไปถึงขีดความสามารถควบคุมดูแลตนเองได้ สามารถปฏิบัติตนในแนวทางที่ถูกที่ควรด้วยตัวของเขาเอง

วินัยนักเรียน

ในปัจจุบันนี้ปัญหาทางวินัยนักเรียนโดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษา ได้เพิ่มความหนักใจให้แก่ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองนักเรียนมากยิ่งขึ้น ตั้งแต่เรื่องเล็กน้อยไปจนถึงเรื่องใหญ่ที่น่าเป็นห่วงและน่าตกใจ เช่น การไม่ตั้งใจเรียน การหนีเรียน การแต่งตัวไม่สุภาพ การแสดงท่าทางที่ไม่เหมาะสมในที่ต่าง ๆ การพกพาอาวุธ การยกพวกเข้าชก ต่อยทำร้ายกัน การแสดงความรักต่อกันในเพศตรงข้ามที่ไม่เหมาะสม และมีความคิดที่จะต่อต้านระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนอยู่เสมอ (กาญจนา ศรีกำพล. 2533 : 225) จนบางครั้งทำให้มองคล้าย ๆ กันว่ามีพฤติกรรมและคุณธรรมถดถอยน่าเป็นห่วงในสายตาของผู้ใหญ่ ครู - อาจารย์ และผู้ปกครอง (พยุหศักดิ์ สนเทศ. 2533 : 44) ดังนั้นบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาในการพัฒนาความประพฤตินักเรียนให้มีระเบียบวินัยจึงเป็นภารกิจ

ที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของโรงเรียนที่จะเบี่ยงเบนความรู้สึกนึกคิดของเด็กกว่ามิได้เป็นการบ่งชี้
 เห็นจากทางโรงเรียนมากเกินไป

ความหมายของวินัยในโรงเรียน

คำว่า "ระเบียบวินัย" นั้นได้มีผู้ให้ความหมายแตกต่างกัน ดังนี้

พจนานุกรม (2524 : 248) กล่าวว่า วินัยมักจะหมายถึง การปฏิบัติ
 ตามคำสั่ง หรือระเบียบข้อบังคับที่ใช้ควบคุมความประพฤติของนักเรียนให้อยู่ในระเบียบ
 และโดยเหตุนี้คำว่า วินัย จึงมักจะมีความหมายถึงการลงโทษ หากไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้อ
 บังคับที่ได้วางไว้ วินัยจึงกลายเป็นการบังคับให้กระทำในสิ่งที่ผู้ใหญ่หรือครูเห็นว่าเป็นของ
 ดีงามเพียงฝ่ายเดียว ซึ่งสอดคล้องกับ วิทยุ สาร (2523 : 402) กล่าวว่า ระเบียบ
 วินัย หมายถึงระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่โรงเรียนกำหนดขึ้นให้นักเรียนปฏิบัติตาม

การมองความหมายของวินัยในโรงเรียนดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการ
 วัฒนธรรมแห่งชาติ (2528 : 180) มีความเห็นว่าเป็นการมองในวงแคบ และไม่ตรงกับ
 ความหมายของคำว่า วินัย ที่ใช้ในโรงเรียน กล่าวคือ วินัยในโรงเรียนน่าจะครอบคลุมถึง
 การที่นักเรียนรู้จักควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบแบบแผน และ
 ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามเพื่อความสงบสุขในชีวิตของตน และความเป็นระเบียบ
 เรียบร้อยของสังคม

สำหรับ ชม ภูมิภาค (2525 : 134) กล่าวว่า วินัยเป็นความสามารถในการ
 บังคับตนเองให้ปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์นั้น ๆ การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และระเบียบต่าง ๆ
 นั้นจะมีประโยชน์ต่อตนเองและสังคมโดยรวม มิใช่ปฏิบัติตามระเบียบและกฎเกณฑ์เพราะ
 กลัวถูกลงโทษ กลัวถูกตำหนิติเตียน กลัวถูกคนมอง กลัวถูกด่า แต่สิ่งที่บังคับให้ทำตาม
 กฎเกณฑ์และระเบียบ คือ จิตใจของผู้กระทำเอง ไม่ว่าจะอยู่ต่อหน้าหรือลับหลังผู้อื่น ซึ่ง
 เรียกว่า เป็นผู้มียวินัยในตนเอง

จากความหมายที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า วินัยในโรงเรียน หมายถึง การที่นักเรียน
 รู้จักปกครองตนเองโดยการกระทำตามระเบียบ ตามข้อบังคับต่าง ๆ โดยความสมัครใจ

ของผู้ปฏิบัติ คือ นักเรียน ดังนั้น วินัย จึงเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งของการศึกษาในการที่จะปรับปรุงและส่งเสริมความประพฤติของนักเรียน และการเสริมสร้างวินัยในโรงเรียนจึงเกี่ยวข้องกับการกำหนดข้อบังคับต่าง ๆ ให้นักเรียนปฏิบัติด้วยความยินยอมพร้อมใจ

ความสำคัญของวินัยนักเรียน

วินัยเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยในการฝึกอบรมคนให้เป็นผู้มีระเบียบ จะช่วยส่งเสริมปลูกฝังคนในสังคมให้เป็นผู้มีความรับผิดชอบ สามารถควบคุมตนเองและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ วินัยยังมุ่งที่จะให้การอบรมคนให้รู้ระเบียบของสังคมในอันที่จะอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบ นอกจากนี้วินัยยังมีความจำเป็นสำหรับการปฏิบัติตนสำหรับบุคคลในกลุ่ม เพราะสมาชิกของกลุ่มจะต้องควบคุมตัวเองและร่วมมือกับคนอื่น และจะต้องมีพฤติกรรมตามที่องค์การกำหนดไว้เพื่อที่จะให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การ

กาญจนา ศรีภามลินธุ์ (2533 : 228) ได้กล่าวว่า วินัยมีความสำคัญต่อการสร้างบรรยากาศในการเรียน ทำให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ดีในการเล่าเรียนของนักเรียน หากห้องเรียนขาดระเบียบวินัยย่อมจะทำให้โรงเรียนหรือห้องเรียนกลายเป็นอาณาจักรแห่งความวุ่นวายไปในที่สุด

ออสซูเบล (Ausubel, 1968 : 460) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวินัยว่า วินัยเป็นปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมซึ่งทำหน้าที่สำคัญในการฝึกฝนเยาวชน 5 ประการ ดังนี้

1. วินัย มีความสำคัญต่อกระบวนการทางสังคม เพื่อให้เรียนรู้การยอมรับมาตรฐานของสังคมและวัฒนธรรมต่าง ๆ ของสังคม
2. วินัย มีความจำเป็นต่อการสร้างคนให้มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม และมีวุฒิภาวะ เช่น ฝึกให้มีการควบคุมตนเอง การพึ่งพาตนเอง เป็นต้น
3. วินัยฝึกให้คนเป็นผู้มีศีลธรรม เชื่อฟัง พัฒนาความรู้สึกผิดชอบชั่วดี และความมีเหตุผล
4. วินัย มีความสำคัญต่อความรู้สึกที่ปลอดภัยของเด็ก และมีความจำเป็นต่อการออกกฎข้อบังคับต่าง ๆ ด้วย

5. วินัยสอนให้เกิดความรู้ความชำนาญที่จะร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นในสังคม โดยเฉพาะความรู้ความชำนาญที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมสังคม ให้เกิดความรู้ด้านมนุษยสัมพันธ์ ที่จะทำให้การปฏิบัติต่อผู้อื่นเป็นไปอย่างราบรื่น ยังผลให้เกิดประโยชน์และความมุ่งหมาย

นอกจากนั้น ชม ภูมิภาค (2525 : 136) ยังกล่าวว่าการปลูกฝังความมีระเบียบวินัยจะช่วยให้เกิดผลดีหลายประการทั้งต่อตนเอง และส่วนรวม ดังนี้

1. ความมีระเบียบวินัยช่วยให้ประหยัดเวลาและการทำงานให้สำเร็จด้วยความเรียบร้อย

2. ช่วยให้ผู้มีวินัยในตัวเอง มีความตรงต่อเวลาและหน้าที่

3. การมีระเบียบวินัยทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

4. การมีวินัยในตนเองจะทำให้เกิดประโยชน์ต่องานและต่อตนเอง

จากความสำคัญของระเบียบวินัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า วินัยเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคนให้เป็นผู้มีวินัยในตนเองและเคารพต่อกฎหมายของบ้านเมือง อันจะเป็นผลดีต่อความเจริญของประเทศชาติ วินัยยังมีความสัมพันธ์กับชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคม ส่งเสริมให้คนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม และเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศไปสู่ความเป็นประชาธิปไตย

ลักษณะวินัยที่ดี

ระเบียบวินัยจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการอบรมฝึกฝน ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งสำคัญต้องสร้างให้เกิดขึ้น และต้องปลูกฝังอบรมกันอย่างต่อเนื่อง การอบรมฝึกฝนให้คนมีระเบียบวินัยตามที่สังคมต้องการ ต้องคำนึงถึงลักษณะของระเบียบวินัยที่ดี ซึ่ง เชเวียคอฟ และ ฟรีทซ์ (Sheviakov and Fritz. 1956 : 7 - 8) ได้เสนอลักษณะวินัยที่ดี ไว้ดังนี้

1. วินัยต้องตั้งอยู่บนรากฐานของการเสียสละเพื่อมนุษยธรรม เช่น มีอิสระภาพ มีความยุติธรรม และความเสมอภาคในหมู่ของคนทั้งหมด

2. ต้องยอมรับนับถือความมีศักดิ์และสิทธิของทุกคน

3. วินัยต้องเกิดจากความเห็นชอบของคนทุกฝ่าย ไม่ขัดต่อธรรมเนียมประเพณี

และกฎหมายบ้านเมือง

4. วินัยต้องส่งเสริมให้คนมีลักษณะเป็นผู้นำ และเป็นผู้พร้อมที่จะบริการและปฏิบัติงานร่วมกับหมู่คณะได้เป็นอย่างดี

5. วินัยที่ดีจะต้องมุ่งส่งเสริมให้เกิดความรู้ที่ดีและสามารถแก้ปัญหาตัวเองได้

6. วินัยที่ดีจะต้องให้ผู้ปฏิบัติมีความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย ไม่ก่อให้เกิดความแตกร้างสามัคคี

วินัยที่ดีนั้นจะต้องมุ่งส่งเสริมให้คนเป็นผู้ที่มีวินัยในตนเองและรับผิดชอบต่อสังคมและคำนึงถึงประโยชน์ในการเสริมสร้างพัฒนาการและบุคลิกภาพที่เหมาะสมของบุคคล รวมทั้งก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจสร้างความเข้าใจและความสามัคคี เพื่อผลประโยชน์ของสังคมหรือหน่วยงาน นอกจากนั้นวินัยที่ดีจะต้องมุ่งเสริมสร้างมากกว่าการแก้ไข

ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดวินัย

ประสาร ทิพย์ธารา (2523 : 86 - 98) ได้กล่าวถึง การทำผิดวินัยของนักเรียนนั้นย่อมเกิดจากสาเหตุหลายประการ แต่เมื่อพิจารณาตามความเห็นของบุคคลต่าง ๆ สรุปได้ 2 ประการ คือ สาเหตุจากตัวเด็ก และสาเหตุจากสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียด ดังนี้

1. สาเหตุจากตัวเด็ก ซึ่งแยกเป็น 2 ประเด็น คือ

1.1 จากสภาพตัวเด็ก ได้แก่ สภาพร่างกายและสภาพจิตใจ เช่น ลักษณะทางพันธุกรรม ความสมบูรณ์ของร่างกายและสมอง ซึ่งอาจจะเป็นมาแต่กำเนิด หรือเกิดขึ้นภายหลัง การเจริญเติบโต สติปัญญา ร่างกายผิดปกติ สุขภาพอ่อนแอ มีโรคประจำตัว สภาพเหล่านี้อาจทำให้เรียนไม่ทันเพื่อน จึงเกิดความท้อแท้ไม่สนใจเรียน เหม่อลอย ซึมเศร้า หรือทำให้มีปมด้อยและหาทางแสดงปมเด่น จึงทำให้เกิดปัญหาทางวินัยขึ้นได้ ส่วนสภาพทางใจอาจเนื่องมาจากการขาดการสนองความต้องการของสังคมและอารมณ์ซึ่งล้นเหลือและอาจทำให้แสดงออกในทางรุนแรงก้าวร้าวในที่สุด

1.2 จากวัยของเด็ก เด็กวัยรุ่นเป็นวัยที่เปลี่ยนจากวัยเด็กก้าวสู่ความเป็นหนุ่มสาว ซึ่งวัยนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา

และสังคม ทำให้เด็กวัยนี้เกิดอารมณ์และความคิดใหม่ ๆ ที่แตกต่างจากวัยเด็กอันมีผลต่อปัญหาวินัยได้

2. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม แยกเป็น 3 ประเด็น คือ

2.1 สิ่งแวดล้อมในครอบครัว เช่น สภาพครอบครัวที่แตกแยก ทำให้เด็กขาดความมั่นใจในตนเอง แสดงอวดเก่งต่อครู ต่อเพื่อนนักเรียน เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อื่น สัมพันธภาพในครอบครัวก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เด็กประพฤติผิดวินัย เพราะสภาพจิตใจและการแสดงออกของเด็กในสังคมด้วย นอกจากนี้วิธีการอบรมของครอบครัวก็เป็นสาเหตุให้เด็กเกิดอารมณ์กระวนกระวาย ตื่นเต้นอยู่เสมอ ขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง หรือการปล่อยให้เด็กทำสิ่งต่าง ๆ ตามใจจะทำให้เด็กขาดเหตุผลที่ดีทางจิตใจ ไม่แน่ใจว่าตนเองทำถูกหรือผิด

2.2 สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน โรงเรียนบางแห่งเป็นตัวอย่างโดยทางอ้อมให้เด็กกระทำผิดวินัย ทั้งนี้เพราะโรงเรียนใช้วิธีทำให้เด็กบางคนประสบความล้มเหลว ซึ่งมีผลให้เด็กมีความมั่งร้ายหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อครู-อาจารย์ ต่อโรงเรียน ตัวครูเองมีส่วนอย่างมากต่อเด็ก เช่น ครูที่ให้การบ้านเด็กไม่ชัดเจน หรือไม่ให้เลย นักเรียนย่อมไม่ทราบว่าจะทำอะไรดี หรือครูสอนไม่ดีไม่เตรียมการสอนทำให้เด็กไม่สนใจเรียน ครูแต่งตัวไม่เหมาะสม ขี้เกียจสอน เจ้าอารมณ์ ไม่ให้ความสนใจและไม่เอาใจใส่เด็ก เด็กอาจเรียกร้องความสนใจด้วยการพูดเสียงดัง พูดโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือชกชนจนเกิดเหตุ ทางด้านกลุ่มเพื่อนนั้นมีข้อยืนยันว่า เพื่อนมีความสำคัญต่อการส่งเสริมให้เกิดการกระทำผิดวินัย เพื่อนอาจคอยช่วยเหลือส่งเสริมให้เพื่อนกระทำผิดหนักกว่าเดิมมากขึ้น ชักจูงให้ขัดคำสั่งพ่อแม่อันอาจเป็นแนวทางนำไปสู่การก่ออาชญากรรมในอนาคตได้

2.3 สภาพสังคมทั่วไป สังคมอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี อิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกก็หลั่งไหลเข้ามาสู่ประเทศพร้อมกับความเจริญต่าง ๆ วัยรุ่นเป็นวัยที่อยากรู้ อยากเห็น อยากลอง เด็กวัยรุ่นจะพยายามที่จะแสวงหาความรู้โดยวิธีการต่าง ๆ จนกระทั่งแสดงพฤติกรรมที่ทำให้เกิดปัญหาและผลเสียต่อตัวเด็กและสังคมได้

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่น่าจะมีผลต่อความมีวินัยแบ่งเป็น 2 ประการ คือ ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพของเด็ก เช่น สภาพร่างกาย จิตใจ สังคม วัย

ครอบครัว และ ปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อม ซึ่งได้แก่ ทางบ้าน โรงเรียนและสังคมทั่วไป

การพัฒนาวินัยนักเรียน

งานปกครองนักเรียนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นที่แตกต่างกัน ไม่คงเส้นคงวา จึงจำเป็นต้องใช้หลักทฤษฎีและหลักวิชาการต่าง ๆ ที่เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ มาดำเนินการพัฒนาส่งเสริมพฤติกรรมนักเรียนให้เป็นคนรู้จักตนเอง รู้จักผู้อื่น และสามารถ ปรับตนเองให้เข้ากับสังคมได้เป็นอย่างดี (นิสิต ฤทธิจรรณ. 2531 : 5) หลักการดังกล่าว ได้แก่ หลักการส่งเสริมวินัยในตนเอง การใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียน การ ลงโทษ และ การจัดกิจกรรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน จึงจำเป็นต้อง ดำเนินการไปพร้อม ๆ กันในทุก ๆ ด้าน และในแต่ละด้านมิใช่เป็นเรื่องที่จะกระทำให้สำเร็จ ได้โดยง่าย ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากบุคคลหลายฝ่าย ซึ่งจะได้กล่าวดังต่อไปนี้

การสร้างวินัยในตนเองให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน

วินัยในตนเอง (Self Discipline) หมายถึง ความสามารถของบุคคลใน การควบคุมอารมณ์ หรือพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวัง แม้จะมีสิ่งเร้าจาก ภายนอก เช่น บุคคลอื่น ๆ หรือสิ่งเร้าภายในตนเอง เช่น ความต้องการ อุปสรรคต่าง ๆ ก็ตาม ก็ยังคงไม่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่มุ่งหวังไว้ได้

การที่บุคคลจะกระทำพฤติกรรมอย่างเหมาะสมได้นั้น จะต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ประการ ที่สำคัญ ได้แก่

1. ความสามารถที่จะกระทำ ซึ่งประกอบด้วยความรู้ ความสามารถ และ ประสบการณ์ ประกอบกับบุคลิกภาพทางร่างกายและจิตใจอีกด้วย
2. ความต้องการที่จะทำ ซึ่งมีสาเหตุมาจากว่าเมื่อกระทำสิ่งนั้นแล้วคาดหวังว่า จะได้รับผลประโยชน์และเกิดคุณค่าแก่ตนเองเพียงไร ซึ่งสิ่งนี้บุคคลอาจทราบได้จากเคย กระทำพฤติกรรมนั้นมาก่อน หรือเคยเห็นผู้อื่นกระทำพฤติกรรมนั้นมาแล้วเห็นผลที่เกิดขึ้นกับ

เขาเป็นแบบอย่าง

ดังนั้นการที่จะให้เขาชนมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนาได้นั้น สิ่งสำคัญก็คือการปลุกฝัง และกระตุ้นให้เกิดความอยากกระทำในสิ่งดีงาม เช่น อยากประหยัด อยากขยัน อยากอดทน อยากมีวินัย อยากซื่อสัตย์ ไม่เป็นคนก้าวร้าว ฯลฯ และจะต้องทราบผลดีที่เกิดจากการ แสดงพฤติกรรมเหล่านั้นด้วย เช่น ให้อาหารรางวัลแก่ผู้ทำดี การยกย่องชมเชย มอบโล่ ถ้วยรางวัลและประกาศเกียรติคุณ เป็นต้น (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2527 : 58 - 60)

กาญจนา ศรีภานิสัน (2533 : 239) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการสร้างวินัย ในตนเองให้เกิดขึ้นแก่นักเรียนว่า ครูควรเป็นผู้ที่มีจิตใจมั่นคง มีความจริงใจ มีความ ยุติธรรม ครูไม่ควรทำให้นักเรียนเกิดรู้สึกตนเองว่าด้อยต่ำ รู้สึกอับอายขายหน้า แต่ครู ควรกระตุ้นให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าตนเองนั้นเป็นคนมีคุณค่า ส่งเสริมให้นักเรียนได้ร่วมทำ กิจกรรมที่สร้างสรรค์ มอบหมายงานที่พอเหมาะกับความสามารถของเขาเท่าที่จะทำได้ และสิ่งที่ขาดเสียมิได้ก็คือ การยกย่องชมเชย ควรจะให้แก่นักเรียนบ่อย ๆ เพื่อความ ภาคภูมิใจและมีทัศนคติที่ดีต่อไป

เฮสส์ และ คนอื่น ๆ (Hess and others. 1972 : 201) ได้กล่าวถึงความรู้ สึกของเด็ก ๆ ว่าตนเองจะเป็นคนดีมีคุณค่าเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับสิ่งต่าง ๆ 4 ประการ คือ

1. ความซาบซึ้ง หรือ ความประทับใจที่เด็กได้รับมาจากบุคคลอื่น ๆ ได้แก่ การยอมรับ การมีโอกาสร่วมกิจกรรม และคำติ-ชม ซึ่งมีความสำคัญต่อเด็กมากที่สุด โดยเฉพาะคำติ-ชม ที่ได้รับจากบิดา มารดา และครูอาจารย์

2. ประสบการณ์ที่สะสมมาในชีวิต ได้แก่ ความสำเร็จต่าง ๆ ที่เด็ก ๆ ได้รับการยอมรับมาตลอดชีวิตจะมีอิทธิพลมากต่อการพัฒนาตนเองให้มีคุณค่าต่อไป

3. ความสามารถของเด็กที่ก้าวไปสู่จุดหมายปลายทางที่ถูกกำหนดไว้ เรื่องนี้ บิดา มารดา ครู - อาจารย์ไม่ควรที่จะกำหนดจุดหมายปลายทางในตัวเด็กไว้ในระดับสูงเกินไป

4. ขีดความสามารถของตนเองเมื่อประเมินแล้วเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด เด็ก ๆ จะขาดความมั่นใจในตนเอง จนกว่าเขาจะผ่านการประเมินมาตรฐานที่ถูกกำหนด ว่าเขาสามารถกระทำได้ หรือเป็นที่ยอมรับ

วิธีการฝึกเพื่อเสริมสร้างวินัยในตนเอง นอกจากจะเกิดจากการสะสมประสบการณ์

และสิ่งต่าง ๆ แล้ว ยังเกิดจากการเลียนแบบของบิดา มารดา ครู - อาจารย์ และผู้ใกล้ชิดอีกด้วย ดังที่ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2527 : 67) ได้กล่าวไว้ว่า การที่จะให้บุคคลเลียนแบบการกระทำที่แสดงถึงความมีวินัยในตนเองได้สิ่งนั้น ตัวแบบมีความสำคัญมากและตัวแบบจะต้องมีลักษณะที่น่าเชื่อถือเช่น มีอายุมากกว่า มีจิตใจสูงส่งหรือเคยประสบความสำเร็จมาก่อน ตัวแบบจะต้องกระทำพฤติกรรมที่ต้องการชักจูงโดยการพูดและกระทำที่ไม่ขัดกัน

สุดใจ ทศพร (2528 : 48) ได้เสนอแนะวิธีสร้างวินัยในตนเองในโรงเรียนไว้ 3 เรื่อง ดังนี้

1. วินัยในการเข้าแถวเคารพธงชาติ โดยเมื่อถึงเวลาเข้าแถวโรงเรียนจะให้ออกเป็นสัญญาณหรือโรงเรียนบางแห่งอาจใช้เพลงประจำโรงเรียนหรือเพลงอื่น ๆ เปิดก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องทำความเข้าใจตกลงกับคณะครูและนักเรียนให้เข้าใจตรงกัน หากมีการชักซ้อมจะเป็นการดี หลังจากนั้นก็ร้องเพลงชาติ สวดมนต์ สิ่งสำคัญประการหนึ่งก็คือโรงเรียนต้องสร้างบรรยากาศหน้าเสาธงให้เกิดความประทับใจแก่เด็กมากที่สุด ไม่ใช่เวลานานเกินไป หน้าเสาธงไม่ควรอบรมนักเรียนนอกจากมีเรื่องสำคัญ ๆ ที่พิจารณาแล้วเห็นว่าจะเป็นการประโยชน์แก่นักเรียนโดยส่วนรวม การอบรมนักเรียนควรใช้ช่วงเวลาโหมโรง ซึ่งเป็นหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาชั้น หรือกิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระในช่วงตอนเย็นวันศุกร์ กิจกรรมหน้าเสาธงควรเป็นเรื่องประกาศแจ้งให้ทราบหรือประกาศยกย่องชมเชยนักเรียนที่ทำความดี

2. วินัยในการรักษาความสะอาด โรงเรียนจะต้องจัดตั้งถังขยะไว้ในสถานที่อันเหมาะสมและพอเพียง สะดวกแก่การนำไปทิ้ง โรงเรียนควรมีกิจกรรมการประกวดห้องในด้าน การรักษาความสะอาด การตกแต่งห้องให้มีบรรยากาศในการเรียนการสอน นอกจากนั้นบริเวณสนาม หรือ ที่พักผ่อนหย่อนใจควรแบ่งพื้นที่ให้คณะกรรมการนักเรียนจัดแบ่งกันรับผิดชอบ เพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมแก้ปัญหา นักเรียนจะเกิดนิสัยรักความสะอาด มีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน นอกจากนั้นวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการตกแต่งทำความสะอาดโรงเรียนควรจัดเตรียมหาไว้ให้พอเพียง การประกาศคำชมเชยให้รางวัลก็สิ่งสำคัญมากในการกระตุ้นให้นักเรียนสร้างวินัยในตนเอง

3. วินัยในการทำความเคารพจะเกิดขึ้นได้หากครูสอนดีใช้เหตุผลเข้าใจนักเรียนดี ไม่ใช่อารมณ์ เป็นคนตรงต่อเวลา ทำตัวเป็นตัวอย่างและเป็นที่พึ่งของเด็กเวลาเด็กมีปัญหา

เป็นกันเองกับเด็ก ยิ้มแย้มแจ่มใสและมีอารมณ์ขันกับนักเรียน ลักษณะดังกล่าวจะเป็นสิ่งที่สร้างศรัทธาในตัวเด็ก เมื่อศรัทธาเกิดขึ้นแล้วนักเรียนจะเกิดความสำนึกในการทำความเคารพเอง และขออภัยเมื่อนักเรียนทำความเคารพทุกครั้งครูควรรับการเคารพจากเด็กด้วย อาจจะมีไหว้หรือพยักหน้าก็ได้ตามความเหมาะสม

เนื่องจากวินัยนักเรียนเป็นเรื่องของจิตใจ จึงเป็นเรื่องลำบากในอันที่จะปลูกฝังและพัฒนา จำเป็นต้องวางแนวทางที่เป็นระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งใช้วิธีหลายรูปแบบประกอบกันตามที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2528 : 10 - 13) ได้เสนอแนวทางไว้ดังนี้

1. การจัดสิ่งแวดล้อมที่แสดงให้เห็นถึงความมีวินัย สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลอย่างยิ่งในการสร้างเสริมความมีวินัยให้แก่เด็กและนักศึกษา ปัจจัยในการสร้างเสริมการมีวินัยอย่างหนึ่งก็คือการจัดสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการจัดทรัพยากรมนุษย์ เช่น บิดามารดา ครู - อาจารย์ ผู้ใหญ่ ให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก

2. การสร้างความสำนึกที่จะปฏิบัติ คือ การปลูกฝังค่านิยมให้เกิดความสำนึกว่าแนวทางปฏิบัติเดิมที่กระทำอยู่เดิมนั้น ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ทั้งแก่ตน ครอบครัว และสังคม เมื่อเป็นเช่นนั้นสมควรที่จะเปลี่ยนพฤติกรรม โดยปฏิบัติตามค่านิยมหรือระเบียบแบบแผนการทำให้เกิดความสำนึกในความบกพร่องที่มีอยู่และยอมรับอาจกระทำได้โดยอาศัยกิจกรรมหลายแบบ เช่น การให้วิจารณ์ตนเองจนเกิดสำนึกแห่งตน การเข้ารับการอบรม เข้าวัดฟังเทศน์ เป็นต้น

3. การให้ความรู้ หมายถึง การให้ผู้ที่ได้รับการปลูกฝังสร้างเสริม ได้รู้จักหรือเข้าใจถึงความมีวินัยที่ต้องทำคืออะไร มีลักษณะอย่างไร และจะมีวิธีการอย่างไรจึงจะสามารถปฏิบัติตามได้

นอกจากนั้นครู-อาจารย์ผู้มีส่วนสำคัญในการกำหนดแนวทางพัฒนาวินัยนักเรียนตามที่จรรยา สุวรรณทัต (2526 : 260 - 261) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการพัฒนาค่านิยมในเรื่องวินัยไว้ว่า

1. ในทุกวิชาที่ครูสอน อาจสอดแทรกการอบรมปลูกฝังลักษณะพฤติกรรมที่สังคมนิยม เมื่อเด็กจะได้แสดงออกได้ในชีวิตประจำวันที่บ้าน เช่น การอ่านหนังสือพิมพ์ เลี้ยงน้อง

เก็บออม การแสดงกิริยามารยาทที่งดงามเหมาะสมกับเวลาและสถานที่

2. ครูจะต้องเป็นตัวอย่างและแบบอย่างที่ดีของเด็กได้ เช่น การประพฤติปฏิบัติในทางสายกลางตามหลักของพระพุทธศาสนา เป็นต้น

3. ครูควรจรรู้จักให้แรงเสริมที่เหมาะสมในโอกาสและเวลาต่างกัน เมื่อเด็กกระทำความดีและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับค่านิยมของสังคม

4. ครูจะต้องระลึกรู้เสมอถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล พื้นฐานและค่านิยมเดิมของครอบครัว ตลอดจนบุคลิกลักษณะของเด็ก เพื่อการให้คำแนะนำ การแนะแนว และแก้ไขที่ถูกต้อง ครูอาจต้องช่วยผู้ปกครองของเด็กแก้ไขค่านิยมและความเชื่อผิด ๆ หลายประการในการอบรมเด็ก

5. ครูจะต้องมีความตั้งใจจริงต่อการช่วยพัฒนาเด็กทุกด้านเท่าที่ครูจะสามารถทำได้ โดยครูทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมสำคัญระหว่างโรงเรียนและครอบครัว บทบาทของครูในการพัฒนา ค่านิยมในครอบครัวให้แก่เด็กและผู้ปกครองได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยให้สังคมไทยของเรามีสมาชิกที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้นได้อย่างแน่นอน โดยเฉพาะในครอบครัวที่มีภูมิหลังทางการศึกษาหรือเศรษฐกิจจำกัด การประคับประคองและความอดทนต่อการพัฒนาที่ถูกต้องของครูจะช่วยเด็กได้อย่างมาก ทั้งเด็กยังจะเป็นสื่อกลางนำสิ่งที่ควรรู้ควรปฏิบัติ และการพัฒนาไปยังครอบครัวของตนได้อีกทางหนึ่งด้วย

6. ครูในฐานะที่เป็นปราชญ์บุคคล ควรจะได้กระทำหน้าที่และบทบาทของตนให้สอดคล้องกับความมุ่งหวังของสังคม

กิจกรรมเพื่อการพัฒนาวินัย

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2528 : 51) ได้สรุปกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาวินัยสำหรับนักเรียน ได้แก่ จัดนิทรรศการเพื่อให้ความรู้แก่นักเรียนแบ่งงานให้นักเรียนรับผิดชอบ กำหนดวันพัฒนาโรงเรียน แสดงความเคารพครู-อาจารย์ทุกครั้งเมื่อเดินผ่าน ยืนตรงเมื่อได้ยินเสียงเพลงชาติและเพลงสรรเสริญพระบารมี การประวदनักเรียนตัวอย่างเกี่ยวกับการตรงต่อเวลา โดยมีเกณฑ์สำคัญ เช่น การมาโรงเรียนทันเวลา

ที่ครูกำหนด ไม่กลับบ้านผิดเวลา ส่งงานและปฏิบัติกิจกรรมตรงเวลาโดยไม่ขออภิสิทธิ์ใด ๆ มาและปฏิบัติตามกำหนดนัดหมาย เข้าชั้นเรียนและเรียนตามตารางเรียน เข้าร่วมกิจกรรมตามเวลา การเข้าแถวซื้ออาหารโรงเรียน มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่

นอกจากนี้การให้นักเรียนค้นคว้าเกี่ยวกับประโยชน์ ความสำคัญ ความจำเป็น และคุณค่าความมีวินัย โดยการอ่านเอกสาร สิ่งตีพิมพ์ ตลอดจนศึกษาจากสื่อมวลชนด้วยตนเอง การเชิญบุคคลที่มีชื่อเสียงและประสบความสำเร็จในชีวิต มาให้คำแนะนำแก่นักเรียนได้รู้จัก ก็จะเป็นประโยชน์แก่นักเรียนในการเลียนแบบและซึมซับความมีวินัยในตนเองได้

การสร้างวินัยในตนเองจะเกิดผลดีได้นั้น ในเบื้องต้นจะต้องเริ่มต้นจากบ้านก่อน หากยังไม่ดีพอโรงเรียนจะต้องช่วยกันสร้างเสริมวินัยให้เกิดขึ้นแก่เด็กต่อไป จะโดยวิธีให้นักเรียนรู้จักความรับผิดชอบ รู้ลึกในเกียรติคุณค่าของตนเอง อันเป็นคุณธรรมสูงสุดของการเป็นคน มีให้นักเรียนกระทำความดีเพราะเกรงกลัวอำนาจภายนอก หรือโดยบิดา มารดา ครู - อาจารย์ จะปฏิบัติตนเองเป็นแบบอย่างการสร้างวินัยในตนเองเพื่อการซึมซับ ลอกเลียนแบบก็ตาม นอกจากนั้นการตี - ชม การยกย่อง และการให้รางวัลก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งในการส่งเสริมความมีวินัยในตนเองอีกเช่นกัน

ทฤษฎีพัฒนาพฤติกรรม

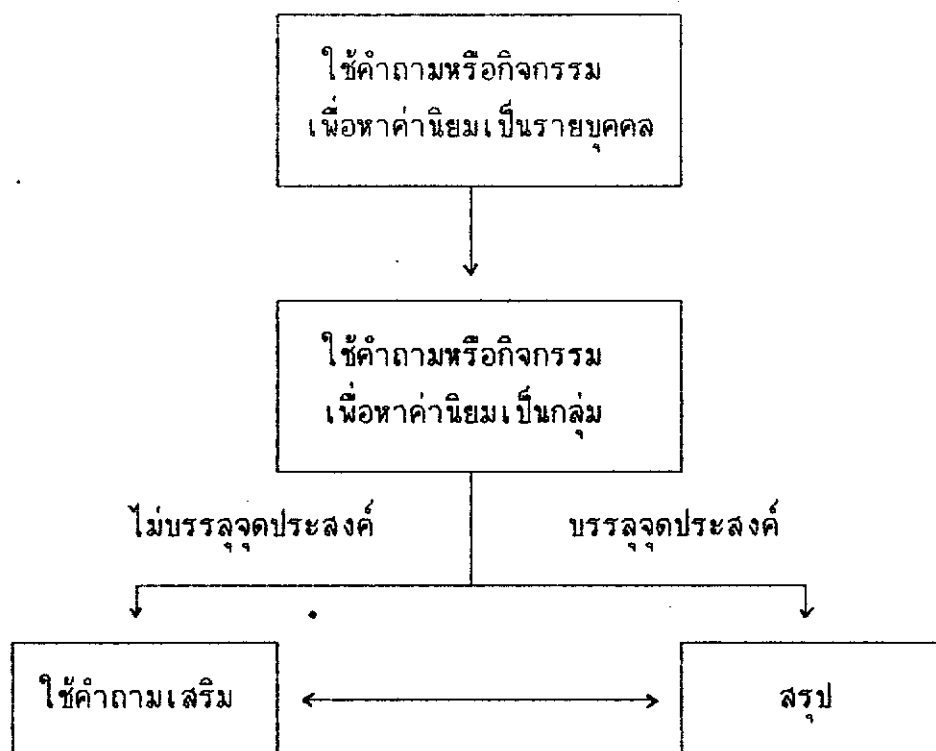
ในการพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์นักจิตวิทยากลุ่มหนึ่ง เชื่อว่า มนุษย์สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ด้วยตนเอง ส่วนนักจิตวิทยาอีกกลุ่มหนึ่งเชื่อว่าสิ่งแวดล้อมคือตัวควบคุม จากความเชื่อของนักจิตวิทยาทั้งสองกลุ่มนี้ ได้มีการพิสูจน์และสรุปเป็นทฤษฎีพัฒนาพฤติกรรมหลายทฤษฎี แต่ทฤษฎีที่นิยมใช้กันแพร่หลาย คือ

1. กระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง (Value Clarification)

การทำค่านิยมให้กระจ่าง เป็นกระบวนการที่จะทำให้นักเรียนรู้จักตนเอง รู้จักผู้อื่น สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยสำรวจหรือค้นหาคำตอบว่าตนเองคิดอย่างไร รู้สึกอย่างไร และหลักการที่ถูกที่ควรตามที่ตนเองควรเป็นอย่างไร เป็นวิธีการทำให้นักเรียนยอมรับความรู้สึกและความคิดด้วยตนเองภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดไว้ ผลที่ได้จากกระบวนการนี้

จะเอื้ออำนวยให้ความคิดกับการกระทำสัมพันธ์กัน

เทคนิคที่ใช้ในการทำค่านิยมให้กระจ่าง คือ การใช้คำถามหรือกิจกรรมกระตุ้นให้แต่ละคนบอกความคิดหรือความรู้สึกของตนออกมา เป็นคำถามปลายเปิดมีคำตอบได้หลายคำตอบ คำตอบที่ได้อาจสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับค่านิยมของสังคม เพราะการตัดสินใจย่อมมีแนวโน้มที่จะทำเพื่อตนเอง อาจจะเป็นคำตอบที่ไม่พึงประสงค์ก็ได้ จึงต้องใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อให้สมาชิกช่วยกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ผลจากการคิดและตัดสินใจของกลุ่มจะมีแนวโน้มที่ยึดถือประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน แต่เพื่อตรวจสอบความคิดให้แน่ชัดอีกครั้งหนึ่ง จึงค้นหาคำตอบของกลุ่มใหญ่ทั้งห้อง หากสมาชิกกลุ่มใหญ่มีความคิดเห็นเป็นไปตามจุดประสงค์ ครูก็จะสรุปและเป็นอันเสร็จสิ้นกระบวนการ หากมีนักเรียนบางส่วนยังยืนยันให้คำตอบที่ไม่พึงประสงค์ ครูจะใช้คำถามเสริมเพื่อให้นักเรียนเห็นผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว จนได้คำตอบที่พึงประสงค์จากนักเรียนเหล่านั้น ครูจึงสรุปและเป็นอันเสร็จสิ้นกระบวนการ ดูนัยตอนได้จากภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 กระบวนการหาค่านิยมให้กระจ่าง

2. การปรับพฤติกรรม (Behavior Modification)

การกระทำหรือพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคลนั้นในอนาคต พฤติกรรมที่แสดงออกแล้วได้รับผลที่พึงพอใจจะมีแนวโน้มให้เกิดพฤติกรรมนั้นอีก ความพึงพอใจดังกล่าวเป็นผลมาจากการเสริมแรง (Reinforcement) วิธีเสริมแรงที่ใช้กันอยู่ทั่วไป เช่น การชมเชย การพุดจายกย่อง การยอมรับ การให้คะแนน ตลอดจนการให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เขาสนใจ

ในทำนองเดียวกันพฤติกรรมที่แสดงออกแล้วได้รับผลที่ไม่พึงพอใจ พฤติกรรมนั้นมีแนวโน้มจะไม่เกิดขึ้นซ้ำ เช่น นักเรียนสามคนร่วมวงสนทนากันถ้าในขณะที่คนหนึ่งกำลังพูด อีกสองคนไม่สนใจฟังข้ามไปคุยกันเอง นักเรียนคนแรกจะหยุดพูดทันทีเพราะเกิดความไม่พึงพอใจ

ซึ่งการลงโทษเป็นการให้สิ่งที่ไม่พอใจ เพื่อหยุดยั้งหรือระงับพฤติกรรม เช่น นักเรียนไม่ส่งการบ้านครูลงโทษโดยการเขียนติ พฤติกรรมการไม่ส่งการบ้านจะลดลง

การเสริมแรงและการลงโทษเป็นวิธีการปรับพฤติกรรม ถ้าต้องการให้เกิดพฤติกรรมใดก็ใช้วิธีการเสริมแรง และถ้าไม่ต้องการให้เกิดพฤติกรรมใดก็ใช้วิธีการลงโทษ

ขั้นตอนการปรับพฤติกรรม โดยใช้กิจกรรม มีดังต่อไปนี้

1. กำหนดพฤติกรรมที่พึงประสงค์
2. สำรวจกิจกรรมที่แต่ละคนสนใจ เพื่อจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ มีความสนุกและเกิดความสำเร็จ
3. กำหนดตัวเสริมแรง
4. เสริมความมั่นใจบ่อย ๆ

3. กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning)

ทฤษฎีนี้เชื่อว่ามนุษย์เรียนรู้โดยการสังเกตสิ่งแวดล้อม เรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์กับเหตุการณ์ และเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับผลของพฤติกรรม ซึ่งความรู้ที่มนุษย์ได้เรียนรู้เหล่านี้สามารถใช้เป็นตัวควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้

การที่มนุษย์สังเกตพฤติกรรมของผู้อื่นและผลของพฤติกรรมนั้น เขาจะสามารถคาดหมายเหตุการณ์อื่น ๆ ที่จะเกิดขึ้นใหม่ได้ เช่น นักเรียนเห็นครูทำโทษนักเรียนที่มาโรงเรียนสาย เขาคาดการณ์ได้ว่าถ้ามาโรงเรียนสายจะถูกลงโทษ ดังนั้นเขาจะไม่ทำพฤติกรรมมาโรงเรียนสาย

อิทธิพลสำคัญที่มีผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก คือ ครอบครัว เพื่อน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง คำบอกเล่า ตลอดจนสื่อมวลชนต่าง ๆ จัดว่าเป็นตัวแบบหรือตัวอย่าง (Human Modeling) ที่นักเรียนจะเลียนแบบ ตัวแบบที่เด่นและกระตุ้นความสนใจของเด็กได้ดีจะช่วยให้เด็กเลียนแบบได้ดี ตัวแบบที่สอนผู้อื่นแต่ตัวเองไม่ทำหรือทำตรงกันข้ามกับการสอนก็ไม่สามารถสอนผู้อื่นทำตามได้

เด็กวัยรุ่นมักจะยึดบุคคลที่เด่นเป็นแบบอย่าง โดยเฉพาะการแต่งกาย การพูดจา และท่าทาง ครูซึ่งเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดเด็กจึงต้องพยายามหลีกเลี่ยงการประพฤติปฏิบัติสิ่งที่ไม่ดี เช่น การสูบบุหรี่ด้วยท่าทางที่คิดว่าเก๋ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป เทคนิคการนำทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมมาใช้ในการพัฒนาพฤติกรรม

ก็คือการคัดเลือกตัวแบบที่พึงประสงค์ การกำหนดอุดมการณ์ หรือคำขวัญประจำโรงเรียน แล้วชี้ชวนให้นักเรียนยึดถือและประพฤติปฏิบัติตามต้นแบบและอุดมการณ์นั้น (กรมสามัญศึกษา. 2530 : 13 - 17)

ในการพัฒนาพฤติกรรมอาจใช้ทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่ง หรือหลายทฤษฎีร่วมกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ เงื่อนไข และความจำเป็นในปัญหาของแต่ละโรงเรียน และปัญหาของนักเรียน

การใช้กฎระเบียบ ข้อบังคับ ของโรงเรียน และการลงโทษ

1. ความสำคัญของกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ของโรงเรียน

แม้ว่าแนวคิดใหม่ในการปกครองนักเรียนจะได้เปลี่ยนแปลงไป โดยการส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัยในตนเองโดยใช้หลักจิตวิทยา หลักการศึกษาและกระบวนการต่าง ๆ ในการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนมากขึ้นแล้วก็ตาม แต่มาตรการการควบคุมความประพฤติ นักเรียนโดยใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ และการลงโทษ ก็ยังคงมีความจำเป็นสำหรับเป็นกติกาในการประพฤติปฏิบัติร่วมกัน มิฉะนั้นจะทำให้เกิดความสับสนวุ่นวาย จนไม่สามารถดำเนินการตามหน้าที่ของโรงเรียนให้เกิดความเรียบร้อยต่อไปได้ เหตุผลที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ เป็นการฝึกให้นักเรียนรู้ว่าในสังคมทุกแห่งต้องมีกฎเกณฑ์ มีกฎหมายที่ทุกคนจะต้องเคารพถือปฏิบัติจะหลีกเลี่ยงไม่ได้

2. ลักษณะของกฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่ใช้ในโรงเรียน

กฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่ใช้อยู่ในโรงเรียนมี 2 ลักษณะด้วยกัน คือ

2.1 กฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่ออกโดยกระทรวง กรมเจ้าสังกัด

กฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่ออกโดยกระทรวง กรม ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญและถือเป็นแม่บทใหญ่ซึ่งจะต้องยึดถือเป็นหลักในการปฏิบัติอย่างเคร่งครัด จริงจัง โรงเรียนทุกแห่งและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสนใจและศึกษาให้รอบรู้ แม่นยำ การปฏิบัติที่นอกเหนือหรือผิดไปจากที่ระบุไว้จะกระทำโดยพลการไม่ได้ จะต้องได้รับการพิจารณาอนุญาตเสียก่อน กฎ ระเบียบ และข้อบังคับดังกล่าวนี้ส่วนใหญ่จะกำหนดเป็นแนวทางกว้าง ๆ ไว้ เพื่อให้

โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้ตรงกัน ส่วนรายละเอียดเฉพาะแต่ละเรื่องโรงเรียนสามารถออกระเบียบต่าง ๆ ได้เองโดยให้สอดคล้องกับตัวแม่บทใหญ่

2.2 กฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่ออกโดยโรงเรียน

โรงเรียนมีอำนาจที่จะออกคำสั่ง กฎ ระเบียบ และข้อบังคับได้เพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารงานของโรงเรียนให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และบังเกิดผลดีในส่วนที่เกี่ยวกับตัวนักเรียน พอที่จะแยกออกได้เป็น 2 ประการ คือ

2.2.1 กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่ออกโดยโรงเรียน ผู้มีอำนาจในเรื่องนี้โดยตรงคือผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งจะเป็นการใช้อำนาจทางการบริหาร สั่งการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนปฏิบัติตาม

2.2.2 กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่ครูหรือหัวหน้าหน่วยงานย่อยในโรงเรียนเป็นผู้ออก เนื่องจากการบริหารหน่วยงานย่อยของโรงเรียนก็มีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดเกณฑ์ต่าง ๆ เช่น ระเบียบเกี่ยวกับการเรียนการสอน การร่วมกิจกรรม และการประพฤติปฏิบัติในหน่วยงานนั้น ๆ เพื่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และ นักเรียนได้ใช้เป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน การออกกฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่ว่านี้ ครูหรือหัวหน้าหน่วยงานที่รับผิดชอบในเรื่องนั้นเป็นผู้ดำเนินการ ทั้งนี้ต้องได้รับการเห็นชอบจากผู้บริหารโรงเรียนด้วย

3. หลักและแนวปฏิบัติในการออก กฎ ระเบียบ และ ข้อบังคับต่าง ๆ ของโรงเรียน

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่า กฎ ระเบียบ และข้อบังคับของกระทรวง กรม เป็นแม่บทใหญ่ และโรงเรียนมีความจำเป็นจะต้องออก กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ในการดำเนินกิจการของโรงเรียน ฉะนั้น ปัญหาที่มักเกิดขึ้น คือ กฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่ออกไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ แต่เป็นไปตามอารมณ์และความรู้สึกของผู้บริหารทำให้มีการโต้แย้งหรือไม่ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติด้วยดีจนเกิดการสับสนและหมกหมุ่นมากเกินไป หวังผลในทางปฏิบัติไม่ได้เท่าที่ควร ฉะนั้น จึงขอเสนอหลักหรือแนวปฏิบัติในการออก กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของโรงเรียน ดังต่อไปนี้

3.1 ต้องไม่ขัด หรือแย้งกับบทบัญญัติของบ้านเมือง หรือคำสั่งอื่นใดของรัฐบาล หรือ กฎ ระเบียบ ที่ออกโดยกระทรวงและกรมเจ้าสังกัด

3.2 ต้องสอดคล้องกับปรัชญา นโยบาย และวัตถุประสงค์ทางการศึกษา

3.3 ต้องเป็นไปเพื่อการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงงาม ไม่ขัดต่อระเบียบของสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม และไม่กระทบกระเทือนต่อหลักศาสนาความเชื่อของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ

3.4 จะต้องชัดเจน ไม่คลุมเครือหรือร่าเริงมากเกินไป และดูเป็นเรื่องไม่สำคัญทำให้ไม่เกิดความศักดิ์สิทธิ์

3.5 จะต้องไม่เป็นการกตัญญู ขู่บังคับ ให้เกิดความอึดอัดท้อแท้ และนักเรียนจนไม่สามารถที่จะแสดงพฤติกรรมในทางสร้างสรรค์ใด ๆ ได้ และควรระลึกไว้เสมอว่าโรงเรียนเป็นสถาบันพัฒนาคน นักเรียนเป็นเยาวชนที่กำลังแสวงหาประสบการณ์ ย่อมมีการแสดงออกในทางความคิดเห็นซึ่งย่อมได้รับการสนับสนุนมากกว่าจะใช้กฎ ระเบียบ และข้อบังคับไปปิดกั้นจนเกิดความขัดแย้งโดยไม่จำเป็น

3.6 ต้องง่ายต่อการทำความเข้าใจ เป็นที่ยอมรับและปฏิบัติได้โดยทั่วไป มีความหมาย มีความสำคัญ ไม่ยุ่งยากสลับซับซ้อน และไม่กำกวม และจะต้องใช้กันทุกคนอย่างเสมอภาค

3.7 เรื่องใดที่ล้าสมัยหรือไม่เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันจะต้องยกเลิก หรือปรับปรุงแก้ไขให้ทันเหตุการณ์อยู่เสมอ

3.8 จะต้องออกโดยผู้มีอำนาจหรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจ สำหรับโรงเรียน ผู้บริหารเป็นผู้มีอำนาจเต็มที่จะออกคำสั่ง กฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ หากเป็นเรื่องที่ไม่ค่อยสำคัญ หรือเป็นเรื่องภายในหน่วยงานย่อยของโรงเรียน ผู้บริหารอาจมอบอำนาจให้ผู้ที่ได้รับผิดชอบในเรื่องนั้นเป็นผู้ดำเนินการได้

3.9 คำสั่ง กฎ ระเบียบ และข้อบังคับบางเรื่องอาจต้องมีการระดมการลงโทษไว้ให้ชัดเจน บางเรื่องอาจไม่จำเป็นทั้งนี้อยู่ในดุลพินิจของผู้บริหารโดยอาศัยแม่บทใหญ่ของกระทรวงหรือกรมเป็นหลัก

3.10 กฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่สำคัญ ๆ ต้องแจ้งให้ผู้ปกครองนักเรียนทราบโดยทั่วกัน ซึ่งอาจใช้วิธีประชุมพิเศษหรือการจัดพิมพ์เป็นคู่มือผู้ปกครองก็สุดแล้วแต่ความเหมาะสม

3.11 ควรมีมาตรการในการเร่งรัดให้มีการปฏิบัติ

4. แนวปฏิบัติในการใช้ กฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ

กฎ ระเบียบ และ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่มีอยู่ จะเป็นของกระทรวง กรม หรือของโรงเรียนก็ตาม หากไม่มีการปฏิบัติหรือไม่ได้รับการเอาใจใส่อย่างจริงจังสม่ำเสมอแล้ว การใช้มาตรการในการควบคุมเหล่านี้ก็จะไม่เกิดผลแต่อย่างใด และจะนำมาซึ่งการเสียหายต่องานด้านปกครองนักเรียนในส่วนรวมด้วยเป็นอย่างยิ่ง จึงขอเสนอแนวปฏิบัติดังนี้

1. กฎ ระเบียบ และ ข้อบังคับต่าง ๆ นั้น จะต้องมีการควบคุม กำกับ ดูแล ให้มีการปฏิบัติอย่างจริงจัง ไม่ควรปล่อยให้มีการละเลย หรือเพิกเฉย มิฉะนั้นสิ่งเหล่านี้ จะไม่มีความหมาย โรงเรียนจะต้องสั่งการหรือมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบ และติดตามอย่างสม่ำเสมอ

2. ต้องให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทำความเข้าใจให้ชัดเจนถึงความหมายขอบเขต ของ กฎ ระเบียบ และ ข้อบังคับนั้น ๆ ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำ หรือ คลาดเคลื่อนอันอาจนำไปสู่ความขัดแย้งต่อไปด้วย

3. สิ่งที่ควรระมัดระวังให้มากที่สุดในการใช้ กฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ก็คือเราต้องไม่ลืมว่าเรากำลังทำหน้าที่ในการพัฒนาคน ไม่ใช่กำลังทำหน้าที่เป็นตำรวจคอย ค้นหาความผิดของนักเรียนโดยอาศัย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับเป็นเครื่องมือจัดการกับนักเรียนแต่อย่างใดเท่านั้น การใช้วิธีนี้ถือเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่สุดท้าย เพราะถ้าไม่ใช้ จะเกิดความเสียหายจนแก้ไขไม่ได้ ความขัดแย้งมักจะเกิดขึ้นเสมอเนื่องจากครูยึด กฎ ระเบียบอย่างไม่ลืมหูลืมตา เมื่อผู้บริหารเห็นว่ายังไม่จำเป็นต้องใช้วิธีนี้ก็มักจะได้รับการต่อว่าหรือกล่าวหาจากครูว่าไม่เด็ดขาดบ้าง ระเบียบไม่มีความหมายบ้าง ฉะนั้นจึงเป็นเรื่อง ที่ทั้งครูและผู้บริหารจะต้องทำความเข้าใจในเรื่องนี้ให้ดี

4. เมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ กฎ ระเบียบ และข้อบังคับดำเนินการกับ นักเรียนในกรณีใดก็ตาม ขั้นตอนที่จะปรับเป็นความผิดและลงโทษนักเรียนควรจะต้องพิจารณา ข้อมูลความคิดเห็นจากหลาย ๆ ฝ่าย เช่น ครูผู้ปกครอง ครูแนะแนว และผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ หากเป็นกรณีความผิดรุนแรงที่จะต้องลงโทษสถานหนักก็อาจต้องมีคณะกรรมการให้ความคิด

เห็นประกอบพิจารณาตัดสินใจของผู้บริหาร

การลงโทษนักเรียน

1. แนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษนักเรียน

1.1 การลงโทษนักเรียนจะต้องมีอยู่ต่อไปในระบบโรงเรียน เพราะเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าการลงโทษนักเรียนที่กระทำความผิดหรือฝ่าฝืนกฎ ระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน เป็นวิธีแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และยังเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำขึ้นอีก

1.2 ต้องระมัดระวังและปรับปรุงวิธีการลงโทษให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เพราะการลงโทษให้เจ็บกาย หรือ เขียนตียังไม่เป็นที่ยอมรับของ นักการศึกษาและนักจิตวิทยาที่จะนำมาใช้กับนักเรียนมัธยมศึกษา โดยเฉพาะนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนปลายและนักเรียนสตรี

1.3 การลงโทษนักเรียนไม่ใช่วิธีที่ดีที่สุดในการพัฒนา และ ปรับปรุงพฤติกรรมเยาวชน เพราะการอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนในปัจจุบันแตกต่างจากสมัยก่อน สมัยนี้ เพิ่งจะให้เด็กนักเรียนเกิดความรู้สึกรับผิดชอบ มีเหตุผลในการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ และมีความเชื่อว่าการปรับปรุงพฤติกรรมของคนที่จะให้เกิดผลดีนั้นต้องกระตุ้นให้เด็กนักเรียนเกิดความมั่นใจ และได้เรียนรู้ด้วยตนเองและมีความเชื่อว่าคนเรานั้นมิได้เกิดมาเพื่อที่จะเป็นคนชั่วหรือคนเลว หากมีเหตุที่จะต้องทำให้เขามีพฤติกรรมแปลก ๆ เหล่านั้นออกมา

1.4 โรงเรียนต้องเสริมสร้างให้มีวินัยในตนเองอย่างต่อเนื่องและต้องดำเนินการอย่างจริงจัง เพราะวินัยคือกรอบที่คอยควบคุมให้อยู่ในกฎเกณฑ์ที่หมู่คณะหรือสังคมต้องการ และวินัยที่เราต้องการก็คือวินัยที่เกิดจากความเข้าใจตนเอง ซึ่งเรียกว่าวินัยในตนเอง (self discipline) การเสริมสร้างวินัยนั้นโรงเรียนสามารถทำได้ตลอดเวลาที่นักเรียนอยู่ในโรงเรียน โดยผ่านทาง การเรียนการสอน และ กิจกรรมโดยให้นักเรียนรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง รู้จักการปฏิบัติต่อผู้อื่น เคารพเชื่อฟังครู - อาจารย์ และ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของหมู่คณะ ของโรงเรียนด้วยความเข้าใจและเต็มใจที่จะปฏิบัติ

1.5 โรงเรียนต้องสร้างความเข้าใจ แสวงหาความร่วมมือระหว่างครูปกครอง

กับครูแนะแนว หากมีความขัดแย้งหรือมีปัญหาเกี่ยวกับความประพฤติของนักเรียนต้องเข้าใจว่างานด้านวินัยกับงานแนะแนวต่างก็มีจุดมุ่งหมายอันเดียวกัน แต่วิธีการเท่านั้นที่แตกต่างกัน โรงเรียนมัธยมศึกษาที่จัดบริการแนะแนวได้ดีมีประสิทธิภาพพอสมควรแล้วปัญหาความประพฤติของนักเรียนจะไม่ค่อยมี ทั้งนี้เพราะงานแนะแนวเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับความพฤติกรรมของนักเรียนโดยตรง ครูแนะแนวกับครูปกครองจะต้องประสานงานและหาวิธีร่วมกันอย่างใกล้ชิด เพื่อเป็นการปรับปรุงพฤติกรรมนักเรียน ครูแนะแนวเป็นผู้ที่รู้จักนักเรียนดีเนื่องจากต้องรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนทุกคน ครูแนะแนวจึงเป็นบุคลากรหลักในการปรับปรุงพฤติกรรมนักเรียนเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่ผู้บริหารในเรื่องข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก และต้องเป็นผู้ประสานงานกับครูทั้งหมดของโรงเรียน ทั้งครูปกครอง ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา และครูพิเศษอื่น ๆ ดังนั้นการลงโทษนักเรียนจึงต้องมีการปรึกษาหารือ และพิจารณากันหลาย ๆ ฝ่าย โดยเฉพาะโทษรุนแรงเพื่อผลในด้านการพัฒนาพฤติกรรม

2. ข้อควรปฏิบัติของบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ

เมื่อนักเรียนกระทำความผิดต่อ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียน หากเป็นโทษเล็กน้อยหรือสถานเบา ผู้เกี่ยวข้องอาจพิจารณาลงโทษได้ตามความเหมาะสมโดยไม่ต้องใช้กระบวนการหรือขั้นตอนอะไรมากนัก แต่ถ้าหากเป็นกรณีความผิดสถานหนักหรือกระทำความผิดต่อเนื่องส่วนรวมต่อ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นการกระทำที่ต้องดำเนินการเพื่อสกัดกั้นหรือปรับปรุง แก้ไข ผู้เกี่ยวข้องควรปฏิบัติดังนี้ คือ

2.1 ครูฝ่ายปกครอง

2.1.1 ดำเนินการสืบสวน สอบสวน เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง

2.1.2 พิจารณาประเด็นความผิด โดยอาศัยข้อมูลหลาย ๆ ด้าน และเหตุแวดล้อมอื่น ๆ ประกอบ

2.1.3 ประมวลข้อมูลความคิดเห็นจากครูแนะแนว ครูประจำชั้น และครูอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยประสานงานเพื่อสรุปสาเหตุการกระทำความผิด

2.1.4 พิจารณาว่าเป็นความผิดสถานใด ควรลงโทษระดับไหน มีกรณีที่ควรลดโทษหรือเพิ่มโทษอย่างไร

2.1.5 เสนอความเห็นต่อผู้บริหารโรงเรียน เพื่อพิจารณาลงโทษ

นักเรียน

2.2 ครูแนะแนว

2.2.1 ให้ความร่วมมือกับครูฝ่ายปกครองในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กวิเคราะห์ข้อมูลและพิจารณาหาสาเหตุแห่งการกระทำความผิด

2.2.2 ครูแนะแนวไม่ปกป้อง หรือ โต้แย้งเพื่อเอาใจนักเรียนที่กระทำความผิดเมื่อมีการตัดสินลงโทษนักเรียน

2.2.3 ครูแนะแนวมีหน้าที่ให้คำปรึกษาหารือแก่นักเรียน เพื่อให้ นักเรียน เข้าใจตนเองและเข้าใจพฤติกรรมที่กระทำลงไป และเข้าใจการลงโทษที่ทางโรงเรียน ดำเนินการไปว่าเป็นการถูกต้องเหมาะสม และ เพื่อรักษาไว้ซึ่งระเบียบและกฎเกณฑ์ของ ส่วนรวม

2.2.4 ครูแนะแนวจะต้องรู้สาเหตุแห่งพฤติกรรมนั้น และวางแผนร่วมกับ นักเรียน และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมนั้นมีให้เกิดขึ้นอีก หรือมิให้ลุกลามต่อไปโดยพยายามแก้จากสาเหตุแห่งพฤติกรรมนั้น ๆ และมีการติดตามผลเป็นระยะจนกว่า จะเป็นที่น่าพอใจ

2.3 ผู้บริหารโรงเรียน

2.3.1 พิจารณาสั่งการลงโทษนักเรียน และติดตามการปฏิบัติตามคำสั่ง

2.3.2 หาวิธีการป้องกัน หรือแก้ไขพฤติกรรมเพื่อไม่ให้มีนักเรียนกระทำความผิดซ้ำโดยขอความร่วมมือจากฝ่ายต่าง ๆ รวมทั้งประสานงานกับผู้ปกครองหรือสมาคมผู้ปกครองและครู เป็นต้น

2.3.3 ถ้ามีการตัดสินลงโทษรุนแรงถึงขั้นไล่ออก ต้องรายงานขออนุญาตกรมเจ้าสังกัด หรือ ผู้ว่าราชการเสียก่อน

ข้อควรคำนึง

การลงโทษ เมื่อได้ข้อสรุปหรือความเห็นจากทุกฝ่ายว่าจะต้องดำเนินการลงโทษสถานใดแล้ว ผู้มีอำนาจในการลงโทษหรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจจะสั่งการตามที่พิจารณาเห็นว่าถูกต้องเหมาะสมตามระดับของโทษที่มีอยู่ในระเบียบ ซึ่งมีข้อที่ควรพิจารณาดังนี้

1. ระดับโทษ ไม่ควรรุนแรงกว่าที่กำหนดไว้ในระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ

หากจะปรับเป็นโทษอย่างอื่นที่เหมาะสมกว่าก็อาจทำได้ แต่ต้องไม่เป็นการรุนแรงหรือพิสดารกว่าที่กำหนด

2. วิธีการลงโทษ ต้องยึดระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียน นักศึกษา พ.ศ. 2515 โดยเฉพาะข้อที่ 11 ที่กล่าวว่า "ห้ามลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษาด้วยวิธีรุนแรง หรือลงโทษด้วยความโกรธหรือด้วยความพยาบาท หรือลงโทษนักเรียนนักศึกษาที่กำลังเจ็บป่วย หรือกำลังมีไข้ หากกระทบกระเทือนใจอย่างแรงและให้คำนึงถึงอายุของนักเรียน นักศึกษาด้วย การลงโทษนักเรียน หรือนักศึกษาให้เป็นไปเพื่อว่ากล่าวสั่งสอน โดยเจตนาที่จะแก้นิสัยและความประพฤติที่ไม่ดีของนักเรียนหรือนักศึกษา ให้รู้สึกในความผิดและเว้นการประพฤติชั่ว และกลับประพฤติตนในทางที่ดีต่อไป"

3. การปฏิบัติภายหลังการลงโทษ ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการระบุไว้ในข้อ 12 ว่า "การลงโทษนักเรียน นักศึกษา ทุกครั้งให้โรงเรียนหรือสถานศึกษานั้นทักไว้เป็นหลักฐานในสมุดหมายเหตุรายวันของสถานศึกษานั้น และแจ้งบิดา มารดา หรือผู้ปกครองทราบเป็นหนังสือทุกครั้ง"

4. การวางแผน และ โครงการแก้ไขและปรับปรุงพฤติกรรมนักเรียนที่ได้รับโทษ ครูแนะแนวจะเป็นผู้ที่รับช่วงโดยร่วมมือและประสานงานกับบุคคลและฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และควรมีการติดตามผลและประเมินผลเป็นระยะ ๆ จนกว่าการปรับปรุงพฤติกรรมจะเป็นที่น่าพอใจ

5. การสร้างความอบอุ่นใจให้นักเรียนที่ถูกลงโทษ ผู้บริหาร ครูฝ่ายปกครอง หรือบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียนไม่ควรแสดงเจตคติที่ไม่ดีต่อนักเรียนที่ได้รับโทษจากทางโรงเรียน ควรให้ความเอ็นดู เมตตา สงสาร เพื่อให้นักเรียนมีความอบอุ่นและมีกำลังใจที่จะแก้ไขปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น การใช้วิธีตัดหรือไม่คบหาด้วยจะยิ่งเป็นผลร้ายต่อการพัฒนาพฤติกรรม

6. การย้ายโรงเรียน ในกรณีที่นักเรียนถูกลงโทษให้มีการย้ายจากโรงเรียน โรงเรียนควรได้ประสานงานกับโรงเรียนอื่นเพื่อให้นักเรียนได้เรียนต่อเนื่องมิให้เสียอนาคต การย้ายโรงเรียนอาจเป็นวิธีการอันหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนผู้นั้นได้กลับตัวและตั้งใจกระทำความดีในสถานที่แห่งใหม่ได้ ควรได้มีการประสานงานร่วมกัน และครูในโรงเรียนแห่งใหม่ก็ควรแสดงน้ำใจไมตรีที่จะรับด้วยความเมตตา ไม่ควรตั้งข้อรังเกียจหรือพุดจาจากถากถาง

ให้เกิดเจตคติที่ไม่ดีต่อกัน

7. การประสานงานอย่างใกล้ชิดกับผู้ปกครองนักเรียนจะเป็นวิธีที่ดีที่สุดใน การปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมของนักเรียน ผู้ที่จะทำหน้าที่นี้ได้ดีที่สุดคือครูแนะแนวและครูประจำชั้น หรือครูที่ปรึกษา (กรมสามัญศึกษา. 2530 : 47 - 54)

ในปัจจุบันโรงเรียนต่าง ๆ ได้ใช้วิธีการลงโทษนักเรียนในการควบคุมพฤติกรรม นักเรียนด้วยวิธีการที่แตกต่างกันดังที่ พันธ์ หันนาคินทร์ (2522 : 255 - 258) ได้กล่าวสรุปไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. การลงโทษให้เจ็บกาย (Corporal Punishment) มีผู้ไม่เห็นด้วยเป็นอันมากในการที่โรงเรียนจะใช้โทษเช่นนี้ โดยอ้างว่าเป็นการทำลายน้ำใจเด็ก ทำให้เด็กตกอยู่ในโลกแห่งความกลัว เป็นการแสดงโทสะจริตอันไม่น่าจะมีในบุคคลที่เป็นครูให้การศึกษา แก่ศิษย์ ส่วนผู้ที่เห็นด้วยกับวิธีการนี้ถือว่าจะต้องมีอำนาจคอยบังคับควบคุมความประพฤติของ เด็กอยู่ดีกว่าปล่อยให้เด็กเรียนทำความผิดร้ายแรงต่อไป ควรจะมีการลงโทษให้เจ็บกายและ มักจะอ้างคำพังเพยว่า "รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี" อยู่เสมอ นักการศึกษาส่วนใหญ่มีความ เห็นคัดค้านกับการลงโทษให้เจ็บกาย เพราะเห็นว่าเป็นการลงโทษที่ใช้อำนาจความรุนแรง ก่อให้เกิดความหวาดกลัวการฝกอบรมทางการศึกษาน่าจะเลือกวิธีอื่นได้เหมาะสมกว่า

2. การลงโทษด้วยวิธีการกักขัง (Detention) หมายถึงการไม่อนุญาตให้นักเรียน ได้มีเวลาพักในช่วงเวลาพัก หรือไม่ปล่อยให้กลับบ้านหลังเลิกเรียน เป็นต้น

การลงโทษแบบนี้ไม่ค่อยจะได้ผลนัก ถ้าครูไม่ค่อยควบคุมการลงโทษก็ไร้ความหมาย แต่ถ้าครูจะต้องคอยดูอยู่ด้วยก็หมายความว่าครูต้องได้รับโทษร่วมกับนักเรียนด้วย ถ้านักเรียน อยู่ไกลจากโรงเรียนก็น่าจะก่อให้เกิดความลำบากในการกลับบ้าน โดยเฉพาะโรงเรียนที่มี รถยนต์รับ - ส่ง นักเรียน

ผลเสียอีกประการหนึ่ง คือ มักจะทำให้เด็กเกลียดโรงเรียน ไม่อยากมา โรงเรียนการกักขังจึงเป็นโทษที่ทรมานจิตใจนักเรียนอย่างหนึ่ง

3. การให้ค่าเสียหาย (Restitution) วิธีการลงโทษแบบนี้ถือหลักที่ว่า เมื่อ นักเรียนทำอะไรเสียหายโดยเจตนา หรือความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็ตามควรจะต้องชดเชยค่าเสียหายเพื่อเป็นการตอบแทน จะเป็นโดยการออกเงินให้หรือทำด้วยตนเองก็ตาม เช่น

ทำกระจกแตกก็ควรซื้อมาใช้เป็นการทดแทน เป็นต้น

โทษแบบนี้อาจจะใช้ได้สำหรับความเสียหายด้านวัตถุ แต่ถ้าความเสียหายนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับชื่อเสียงอันดี ไม่ว่าจะเป็นของตัวหรือหมู่คณะก็ตาม การใช้โทษแบบนี้ก็ไม่ได้ผล ยิ่งกว่านั้นยังทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกว่าโทษไม่ว่าจะเป็นแบบใดก็อาจจะไถ่ด้วยวัตถุหรือเงินทั้งนั้น อันจะเป็นผลเสียต่อการทำให้นักเรียนรู้จักเคารพนับถือในชื่อเสียงและเกียรติคุณ (Spiritual values) ซึ่งอาจจะซื้อด้วยเงินได้

4. การให้สังคมลงโทษ (Social Disapproval) คือ การทำให้บุคคลที่กระทำความผิดนั้นไม่เป็นที่ยอมรับนับถือในสังคม

การใช้โทษแบบนี้ถือหลักว่า คนเราจะอยู่เป็นสุขในสังคมได้ก็ด้วยได้รับความนับถือ (Recognize) จากสมาชิกในสังคมนั้น ถ้าหากคนใดทำตนให้เป็นที่รังเกียจต่อสังคม สมาชิกในสังคมนั้นก็เลิกให้ความนับถือบุคคลนั้นต่อไป โทษแบบนี้เกิดขึ้นได้ง่ายหากว่าความรู้สึกรักโรงเรียนของนักเรียนเกิดขึ้นโดยทั่วไปนักเรียนรู้สึกว่าคุณที่ทำการให้โรงเรียนต้องเสียชื่อเสียงไม่ว่าด้วยประการใด ๆ เป็นบุคคลที่ไม่พึงปรารถนาในโรงเรียนหรือสังคมนั้น จนกว่าบุคคลนั้นจะรู้สึกตัวและพยายามปรับปรุงตัวให้ดีขึ้นพอที่จะรับอยู่ในสังคมนั้นต่อไป

5. การขู่หรือการทำให้ได้อาย (Threats and Humiliation) การขู่ให้กลัว เช่น คาดโทษว่าจะลงโทษเมื่อกระทำความผิดอาจใช้ได้ผลในชั้นเด็กเล็ก ซึ่งการทำให้ได้อายอาจใช้ไม่ได้ผลในเด็กโต

อย่างไรก็ตามถ้าไม่จำเป็นก็ไม่ควรใช้โทษแบบนี้ การขู่ถ้าเด็กชินเสียแล้วก็ไร้ความหมาย บางโรงเรียนถือว่าถ้านักเรียนกระทำความผิด 2 ครั้งจะยังไม่ลงโทษ ต่อเมื่อกระทำความผิดครั้งที่สามแล้วจึงจะลงโทษ เช่นนี้นักเรียนก็จะเกิดความรู้สึกคล้ายกับว่า การกระทำความผิด 2 ครั้งแรกยังไม่ใช้ความผิดและเป็นอภิสิทธิ์ว่าทุกคนจะทำผิดได้ 2 ครั้งโดยไม่มีโทษเช่นนั้น เป็นต้น

ส่วนการทำให้ได้อายนั้นเป็นการลดคุณค่าของนักเรียนลงไป ระดับแห่งความนับถือก็จะลดลงไปด้วย และเมื่อนักเรียนถือว่าเกียรติศักดิ์ของตนเองไม่มีเหลืออยู่แล้วการทำความดีต่อไปก็ไม่มีความหมาย หากนักเรียนมีความคิดเช่นนี้เกิดขึ้นแล้วก็นับว่าเป็นโทษอย่างยิ่ง

การลงโทษแบบที่กล่าวมานี้ นักเรียนอาจหวาดกลัวเป็นอันมาก บางครั้งถ้าหาก

นักเรียนมาไม่ทันโรงเรียนแล้วถูกทำโทษหรือถูกร้องเพลงชาติคนเดียว เมื่อนักเรียนมาสาย อีกอาจหวาดกลัวการลงโทษและหลีกเลี่ยงหรือขาดเรียนไปเลย ซึ่งถือว่าการลงโทษวิธีนี้ยังมีข้อบกพร่องอยู่มาก

6. โทษพักการเรียนและไล่ออก (Suspension and Expulsion) การไล่ออกเป็นโทษที่ร้ายแรงที่สุดที่โรงเรียนจะกระทำแก่นักเรียนได้ การที่โรงเรียนจะลงโทษแบบนี้แก่นักเรียนจะต้องพิจารณาให้รอบคอบที่สุดทุกแง่ทุกมุม ทั้งผลได้ และ ผลเสีย การไล่ออกเป็นคำพิพากษาขั้นสูงสุดที่โรงเรียนจะพึงให้แก่ความประพฤติผิดวินัยของนักเรียน

ส่วนการพักการเรียนนั้นเป็นโทษที่เบาว่าการไล่ออก เป็นการให้เวลานักเรียนที่จะสำนึกในความผิดอันได้กระทำไปแล้ว บางทีโรงเรียนและผู้ปกครองมีความประสงค์ให้นักเรียนย้ายโรงเรียนด้วยความคิดที่ว่าหากสภาพแวดล้อม และ สถานการณ์ได้เปลี่ยนไป ความรู้สึกนึกคิด เจตคติและความประพฤติของนักเรียนก็อาจจะเปลี่ยนไปด้วย เช่น เมื่ออยู่โรงเรียนนี้นักเรียนมีเพื่อนที่ไม่ดีอยู่หลายคน การเปลี่ยนโรงเรียนอาจจะช่วยได้บ้าง

กาญจนา ศรีภานิสันต์ (2533 : 260 - 262) ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการลงโทษกับความผิดของนักเรียนว่า การลงโทษเป็นรูปแบบการควบคุมความประพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดช่องว่างซึ่งควรยกเลิกได้แล้ว วิธีการนี้จะช่วยแก้ไขสถานการณ์ได้เพียงชั่วคราวเท่านั้น อย่างไรก็ตามหากจำเป็นต้องใช้ก็ควรเลือกวิธีที่เหมาะสมกับความผิดที่เกิดขึ้น การลงโทษต้องกระทำอย่างยุติธรรมไม่ใช้วิธีรุนแรงหรือร้ายไม่กระทำในขณะที่ยังมีอารมณ์โกรธ และจะต้องไม่กระทำให้นักเรียนอับอายขายหน้า ที่สำคัญผู้บริหารจะต้องไม่กระทำด้วยความหลงผิดคิดว่าการลงโทษนั้นจะสามารถแก้ปัญหาได้โดยถาวร

นอกจากนั้น การลงโทษนักเรียนผู้บริหารโรงเรียนจะต้องทำด้วยความรอบคอบที่สุดตามที่ โอเลียร์ส และ คนอื่น ๆ (O'Learys and others 1972 : 152) ได้แนะนำไว้ดังนี้

1. จะลงโทษเมื่อมีความจำเป็นจริง ๆ เท่านั้น
2. พุดกับนักเรียนให้ชัดเจนว่าทำไมเขาจึงถูกลงโทษ
3. ให้เด็กได้เลือกวิธีการลงโทษตามที่เขาเห็นว่าเหมาะสม
4. ให้รางวัลนักเรียนสำหรับประโยชน์ที่ได้จากวิธีการลงโทษที่นักเรียนเลือก

5. จงพยายามหลีกเลี่ยงการลงโทษทางกาย

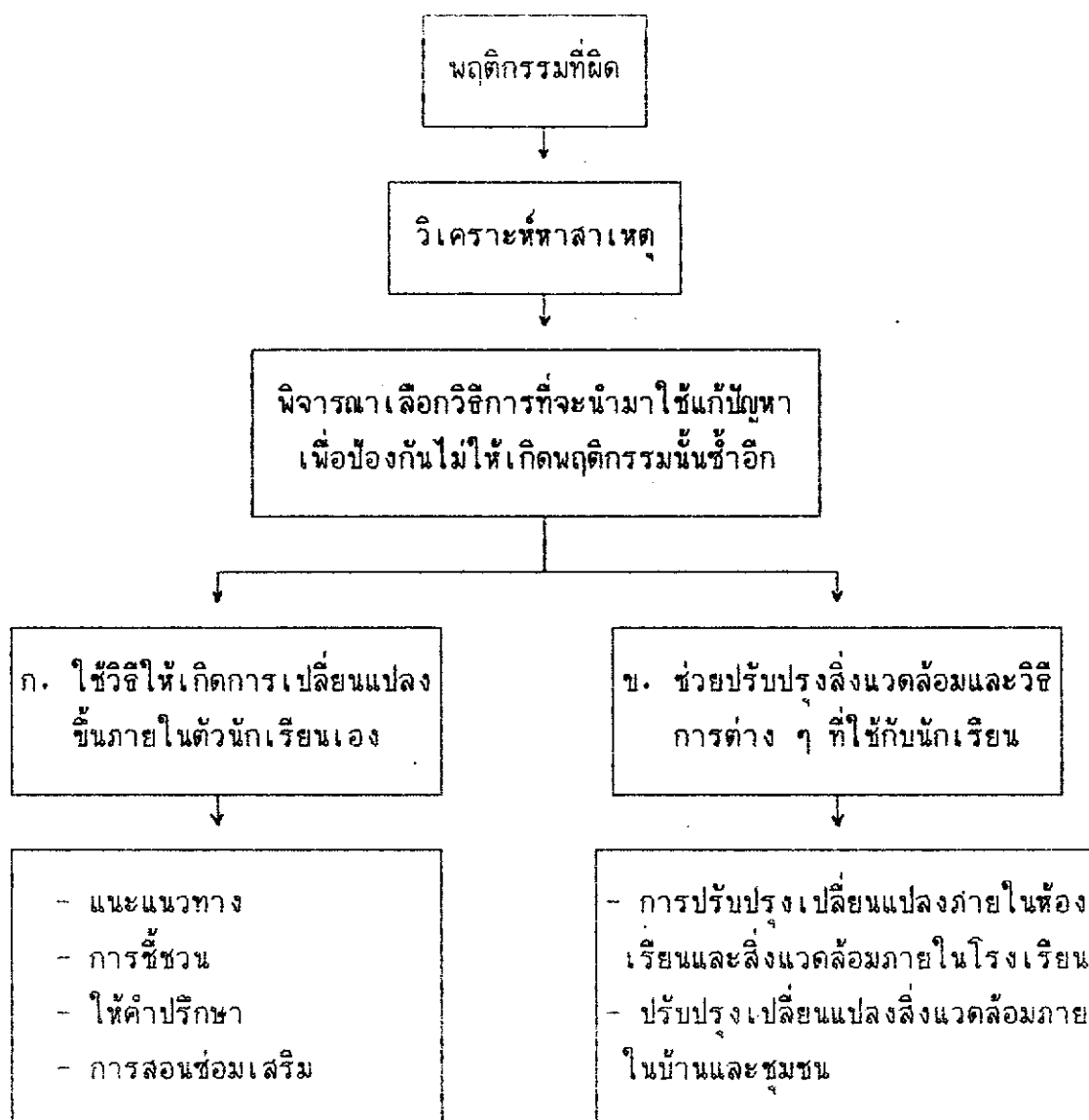
6. จงพยายามหลีกเลี่ยงการลงโทษในขณะที่ท่านกำลังโกรธหรือมีอารมณ์

หลักการควบคุมความประพฤตินักเรียนตามที่กล่าวมาแล้วนั้นจะเห็นได้ว่าการใช้กฎระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียน และการลงโทษเป็นสิ่งจำเป็นที่สังคมทุกสังคมได้กำหนดขึ้นเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขเมื่อมีผู้ละเมิดก็ควรได้รับการลงโทษ ในโรงเรียนก็เช่นเดียวกัน การลงโทษโดยการเฆี่ยนตีก็ยังคงใช้ได้อีกเช่นกันหากการลงโทษนั้นเป็นการลงโทษที่แฝงความเมตตาต่อศิษย์ ด้วยจิตวิญญาณแห่งความเป็นครูที่พึงปรารถนาให้ศิษย์เป็นคนดีและประพฤติตนให้เป็นที่ปรารถนาของสังคม ทั้งนี้ ครู - อาจารย์ ควรคำนึงถึงสภาพการณ์อันเหมาะสมและให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดไว้

การดำเนินการกับการกระทำผิดของนักเรียนโดยไม่ใช้การลงโทษ

ในขณะที่การลงโทษนักเรียนยังมีความจำเป็นจะต้องนำมาใช้ในการควบคุมและระงับการกระทำผิดของนักเรียนไว้เป็นการชั่วคราว โรงเรียนยังมีวิธีการอื่น ๆ ที่จะเลือกใช้สำหรับแก้ปัญหาการกระทำความผิดได้อีกหลายวิธี ดังเช่น

กอร์ดัน (Gorton. 1983 : 357 - 358) ได้เสนอวิธีการแก้ปัญหาความผิดของนักเรียนโดยไม่ต้องใช้วิธีการลงโทษตามแผนผังแสดงขั้นตอนการดำเนินการดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 แสดงรูปแบบการแก้ปัญหาการประพฤติดีของนักเรียน

ในการทำงานเดียวกัน สโตป และ คนอื่น ๆ (Stoops and others. 1981 : 351 - 352) ได้กล่าวถึงวิธีดำเนินการกับการกระทำผิดของนักเรียนโดยไม่ใช้วิธีการลงโทษว่า เมื่อเด็กกระทำความผิดวิธีที่ดีกว่าน่าจะได้แก่การวิเคราะห์หาสาเหตุและวางแผนเพื่อดำเนินการกับความประพฤติที่ผิดระเบียบ โดยขอความร่วมมือกับ ครู ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชนช่วยกันแก้ไขสาเหตุแห่งการประพฤติผิดต่าง ๆ ผู้บริหาร และ ครูต้องไม่ลืมว่าความมุ่งหมายสูงสุดของการพัฒนาความประพฤตินักเรียนก็คือ การสร้างให้นักเรียนเกิดวินัยในตนเอง ซึ่งมีวิธีการทำได้หลายวิธี คือ

1. โดยการชักจูงและแนะแนวทาง วิธีนี้จะใช้ได้ผลดีกับนักเรียนบางรายที่ไม่มีนิสัยชอบกระทำผิดระเบียบอยู่ก่อนแล้ว และตัวครูต้องเป็นผู้ที่เชื่อถือเป็นที่ไว้วางใจของนักเรียน สามารถวิเคราะห์หาสาเหตุของการกระทำผิดได้อย่างถูกต้อง
2. โดยการให้คำปรึกษา วิธีการนี้จะมีผลสำเร็จเพียงใดขึ้นอยู่กับว่าผู้บริหารและครู มีความรู้ความชำนาญในเทคนิคการแนะแนวหรือไม่ และนักเรียนมองครูว่าเป็นที่ปรึกษาที่ดีของตน ไม่ใช่เห็นว่าเป็นผู้คอยควบคุมตนให้อยู่ในระเบียบวินัยเสียมากกว่า
3. โดยการสอนซ่อมเสริม ปัญหาการเรียนเป็นต้นเหตุสำคัญของการกระทำผิดและในขณะเดียวกันการประพฤติผิดก็ทำให้เกิดปัญหาในการเรียน หากนักเรียนมีความรู้สึกว่ายากเกินไปในการเรียน ก็จะเกิดความรู้สึกขี้ขลาดใจ เกิดความโกรธ ความเบื่อหน่าย และจะแสดงพฤติกรรมเกะกะระรานทั่วไปในชั้นเรียน พ้นเรียน และการพูดโต้แย้งกับครู เป็นต้น พฤติกรรมของเด็กในกรณีเช่นนี้ผู้บริหารจึงควรที่จะค้นหาสาเหตุที่เกิดจากการเรียนการสอนหรือไม่ หากมีก็ควรแก้ไขโดยการปรับปรุงงานด้านการเรียนการสอนเสียใหม่ หรืออาจจะต้องสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียนเป็นรายบุคคล หรือกลุ่มเล็ก ๆ
4. โดยการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน ซึ่งได้แก่สภาพบริเวณโรงเรียน สภาพห้องเรียน กฎ ระเบียบต่าง ๆ และวิธีการสอนของครู เป็นต้น
5. การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางบ้านและชุมชน สภาพทางบ้านและชุมชนมีอิทธิพลต่อการประพฤติปฏิบัติของเด็ก ได้แก่ สภาพความเป็นอยู่ภายในครอบครัว จำนวนคนที่อาศัยอยู่ภายในบ้าน ความสัมพันธ์ของบุคคลภายในบ้าน ความมุ่งหวังของบิดา-มารดาที่มีต่อเด็ก ตลอดจนทัศนคติของบุคคลในครอบครัวและชุมชนที่มีต่อโรงเรียน เรื่องนี้โรงเรียน

มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการที่จะต้องสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ออกไปพัฒนาชุมชนร่วมกับประชาชนในท้องถิ่น การพบปะพูดคุยกับผู้นำทางการเมือง การศาสนา ตลอดจนตัวแทนประชาชนที่มีอิทธิพลและกลุ่มบุคคลที่มีจริยธรรม นอกจากนั้นการให้บริการแก่ชุมชน ได้แก่ การอนุญาตให้ให้ชุมชนเข้ามาใช้สนามกีฬา ห้องประชุม และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในโรงเรียน ก็เป็นวิธีหนึ่งในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ซึ่งจะนำไปสู่ความร่วมมือในการแก้ปัญหาที่ติดต่อไป

การพัฒนาครูให้มีความสามารถในการส่งเสริมความมีวินัยของนักเรียน

ครูนับว่าเป็นกุญแจที่จะไขไปสู่ความสำเร็จในการใช้ กฎ ระเบียบ เกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็ก และเป็นบุคคลแรกที่จะต้องพบปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูประจำชั้น จะต้องแสดงบทบาทสำคัญในการลดปัญหาวินัยของนักเรียนได้มากที่สุด การเตรียมครูให้มีความรู้ความสามารถในการการสอน มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมตลอดจนลักษณะอื่นของความ เป็นครูที่ดีนั้น จะช่วยลดปัญหาการประพฤติผิดวินัยของนักเรียนได้มากเพียงนั้น ดังนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือครู ทั้งเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่ม โดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะช่วยครูให้เกิดความรู้ ความสามารถในด้านนี้ให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งอาจจะเริ่มด้วยการสำรวจความคิดเห็นพร้อมด้วยเหตุผลของครูที่มีต่อนโยบาย และวิธีดำเนินการด้านวินัยที่โรงเรียนกำลังใช้อยู่โดยใช้แบบสอบถาม คำตอบที่ได้จะสะท้อนให้เห็นวิธีการดำเนินงานแบบต่าง ๆ ที่ครูใช้ในการจัดการกับปัญหาวินัยนักเรียนได้เป็นอย่างดี ถ้าผลปรากฏว่ามีครูหลายคนเป็นผู้ที่สร้างปัญหาวินัยนักเรียนด้วยการกระทำของครูเสียเอง หรือเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นเรื่องเล็กน้อยของนักเรียนมากเกินไป ทางโรงเรียน ก็จะได้หาทางช่วยเหลือโดยการจัดอบรมเพื่อพัฒนาครูให้มีความทันต่อนักเรียน และการแก้ไขพฤติกรรมในทางบวกมากยิ่งขึ้น กิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาครูนั้นควรเน้นในเรื่องการศึกษา เด็กเป็นกรณี (Case Study) การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) การเลียนแบบสถานการณ์ (Simulation) และการวิเคราะห์เรื่องราวในวิดีโอเทป (Vidiotape Analysis) มากกว่าการเชิญวิทยากรคนใดคนหนึ่ง หรือเป็นคณะมาบรรยาย ทั้งนี้เพื่อ

ครูจะได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติการในแนวทางใหม่ ๆ ทั้งในแนวคิดและเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น (กาญจนา ศรีกำพลินธุ์. 2533 : 242 - 244)

นอกจากวิธีดังกล่าวจะเป็นวิธีที่เพิ่มประสิทธิภาพของครูในการส่งเสริมพัฒนาวิทยุ
นักเรียนที่ดีแล้ว เนคเลย์ กับ อีวานส์ (Neagley and Evans. 1970 : unpage) ได้
กล่าวสรุปถึงวิธีการนี้เทศเป็นกลุ่มเพื่อพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพในการทำงานดังนี้

1. การจัดตั้งคณะกรรมการกลุ่มทำงาน (Committees) เป็นการจัดตั้งกรรมการ
กลุ่มขนาดเล็กเพื่อศึกษาความจริงใจในกลุ่มขนาดใหญ่ คณะกรรมการปฏิบัติการย่อยนี้เมื่อ
ดำเนินการเฉพาะเรื่องแล้วรายงานให้คณะครุทราบ

2. กลุ่มศึกษาวิชาการ (Course Work) หมายถึง การที่ครูไปศึกษาหาความรู้
เพิ่มเติมนอกเวลาที่สอน อาจเป็นภาคฤดูร้อนหรือตอนเย็นในสถาบันชั้นสูง โดยมีความเชื่อ
ว่าความรู้ที่ได้ศึกษาเพิ่มเติมย่อมสามารถปรับปรุงการทำงานและการสอนดีขึ้น

3. ห้องปฏิบัติการหลักสูตร (Curriculum Laboratory or Curriculum
Library) เป็นศูนย์กลางที่จะรวบรวมวัสดุอุปกรณ์ หนังสือคู่มือครู วารสารต่าง ๆ ทุก
ประเภท

4. การอ่านเฉพาะเรื่อง (Directed Reading) เป็นการแนะนำส่งเสริมให้
ครูอ่านบทความสั้น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพการสอนของตน เป็นการเสนอแนะวิธีการใหม่ ๆ
และนำมาแลกเปลี่ยนเผยแพร่ให้ทราบโดยทั่วกันวิธีการนี้ครูจะยอมรับและเห็นด้วยกับบทความ
นั้น ๆ มากกว่าที่จะยอมรับฟังจากชั้นเทศการสอนโดยตรง

5. การศึกษานอกสถานที่ (Field Trip for Staff Personnel) การจัด
ทัศนศึกษานอกสถานที่สำหรับครูจะต้องมีการวางแผนเยี่ยมเยือนสถานที่ต่าง ๆ อาจจะเป็น
สถานศึกษาดีเด่น หรือแหล่งวิทยาการต่าง ๆ ก็ตาม ครูจะต้องศึกษาและประเมินผลแต่ละ
ครั้งของการไปศึกษานอกสถานที่ การศึกษานอกสถานที่เป็นการเพิ่มเติมประสบการณ์ตรงให้
แก่ครูมากที่สุด

6. การฟังคำบรรยาย (Institutes and Lectures) การจัดเชิญวิทยากร
มาบรรยายพิเศษให้ครูฟังเฉพาะเรื่อง อาจเป็นเรื่องที่กำลังอยู่ในความสนใจ หลักจิตวิทยา
การปกครองวัยรุ่น เทคนิคการปกครอง เทคนิคการจัดความขัดแย้ง เป็นต้น

7. ห้องสมุดเฉพาะวิชา (Professional Libraries) โรงเรียนบางแห่งได้รวบรวมตำราวารสารและวัสดุต่าง ๆ ที่เห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่องานปกครองนักเรียนไว้เป็นห้องสมุดเฉพาะ ห้องสมุดเฉพาะนี้ควรเป็นห้องที่สบาย มีเก้าอี้เหมาะสม แสงสว่างดี ภายในห้องควรมีที่สำหรับประชุมย่อยในการพิจารณาปัญหาธรรมดา ๆ ได้อย่างสะดวกสบาย

8. องค์การวิชาชีพและการประชุมทางวิชาชีพ (Professional Organization and Meeting) การจัดตั้งสมาคมวิชาชีพต่าง ๆ ตามความสนใจของกลุ่มชนวิชาชีพเดียวกัน กำลังมีประโยชน์มากขึ้นทุกที มีการจัดการประชุมเป็นประจำปีเป็นเวลาหลาย ๆ วันในการประชุมทางวิชาชีพนั้นมีความสำคัญทำให้ได้พบปะกับบุคคลต่าง ๆ และรู้จักคุ้นเคยกันมากขึ้นด้วย หลังการประชุมหากมีการตีพิมพ์เผยแพร่ก็จะมีประโยชน์มากขึ้น

9. ป้ายนิเทศ หนังสือคู่มือครู (Supervisory Bulletins, Handbook and Guides) การจัดป้ายนิเทศมีความสำคัญสำหรับโรงเรียนใหญ่ ๆ จุดมุ่งหมายในการจัดเพื่อให้บุคลากรทราบถึงแผนการ และโครงการใหม่ ๆ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ใหม่ ๆ เพื่อให้ทุกคนทราบว่ามียะไรที่น่าสนใจในขณะนั้นบ้าง หนังสือคู่มือครูก็เป็นสิ่งจำเป็นอีกเช่นกันในทางที่จะสร้างความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของครู

10. การปฐมนิเทศครูใหม่ (Orientation of New Teachers) โรงเรียนควรจัดปฐมนิเทศครูใหม่ก่อนโรงเรียนเปิด เพื่อช่วยให้ครูใหม่ได้คุ้นเคยกับโรงเรียน และงานในหน้าที่ใหม่ที่จะต้องทำ การให้ความรู้แก่ครูใหม่อาจทำได้ด้วยการบรรยาย การสนทนา การอภิปราย ชักถาม หรืออ่านเอกสาร

จากกิจกรรมการนิเทศดังกล่าว ผู้บริหาร และผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายปกครองสามารถเลือกกิจกรรมได้ตามความเหมาะสม ตามความจำเป็นต่อสภาพปัญหา และการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ซึ่งต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอ ๆ เพื่อให้ครูเป็นผู้ทันเหตุการณ์ ทันสมัยในวิทยาการต่าง ๆ การนิเทศจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาครูให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพในวิชาชีพ โดยเฉพาะงานปกครองนักเรียน รูปแบบการนิเทศนั้นมีหลายรูปแบบหลายแนวทางหลายแนวความคิด การนิเทศแต่ละแบบมีลักษณะเด่นและข้อจำกัดที่แตกต่างกัน จึงไม่มีวิธีการนิเทศใดที่ดีที่สุด

กิจกรรมนักเรียน

ในอดีตโรงเรียนทั่วไปยังจัดกิจกรรมนักเรียนไม่เป็นที่แพร่หลายมากนัก ทั้งนี้ อาจเนื่องจากสาเหตุไม่มีใครมองเห็นความสำคัญในหลักการหรือวิธีการจัดก็ว่าได้ ในขณะที่ การพัฒนาทางสังคมมีความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ อารยธรรมตะวันตกแพร่ขยายเข้ามาอย่าง รวดเร็ว นักเรียนระดับมัธยมเป็นวัยที่กำลังสับสนวุ่นวาย มีการรวมกลุ่มชักนำไปในทิศทาง ที่ไม่เหมาะสม ทะเลาะวิวาทกันบ้าง ดิตยาเสวนิตด มั่วสุมในสถานที่ต่าง ๆ เป็นต้น ทำให้ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจและ สอดคล้องกับทิศทางในการพัฒนาประเทศชาติ จึงได้มาพิจารณาปรับปรุงรูปแบบการจัด กิจกรรมนักเรียนให้สอดคล้องกับสภาพบ้านเมืองในระบอบประชาธิปไตย วัฒนธรรม ขนบธรรม เนียมประเพณีของไทย และความมั่นคงของประเทศชาติ นั่นก็คือเป็นการฝึกให้นักเรียนรู้ จักการวางแผนงานตามความสนใจ ฝึกการทำงานเป็นกลุ่มร่วมกันรับผิดชอบในการแก้ปัญหา โดยนักเรียนเป็นศูนย์กลางการทำกิจกรรมและครูเป็นเพียงที่ปรึกษา (บรรจบ เสริมทอง. 2534 : 7 - 8)

ความหมายของกิจกรรมนักเรียน

กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ (2533 : 455) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมนักเรียน ว่า กิจกรรมนักเรียนหมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนร่วมกันจัด ขึ้นนอกเวลาเรียน และนอกเหนือจากหลักสูตรที่โรงเรียนกำหนดให้เรียนในเวลาเรียนปกติ ทั้งนี้ด้วยความสมัครใจของนักเรียนเอง และความช่วยเหลือของโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ

ความสำคัญของกิจกรรมนักเรียน

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า การจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ นั้นจะต้องอาศัย "กิจกรรมนักเรียน" เพราะกิจกรรมเป็นสิ่งหนึ่งที่จะช่วยเสริมความรู้ความ สามารถทางวิชาการ ช่วยแก้ปัญหาคารการปกครอง ช่วยให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ทำให้เด็กได้มีโอกาสทำงานและประสบความสำเร็จในงานที่ตนถนัดและสนใจ ทำให้เป็น พลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย รู้จักริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี รู้จักทำ งานร่วมกันและช่วยให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างครู กับ นักเรียน นักเรียนกับโรงเรียน

ตลอดจนโรงเรียนกับชุมชนอีกด้วย (กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์. 2533 : 455) ซึ่งมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2525 : 103 - 104) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมนักเรียนในทำนองเดียวกันว่า เป็นการเสริมสร้างให้นักเรียนได้กระทำในสิ่งที่ตนสนใจ ทำให้รู้จักติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ รวมทั้งเป็นการสำรวจความสามารถของนักเรียนโดยการทดลองปฏิบัติจริง ๆ หลังจากได้ศึกษาทฤษฎีมาจากห้องเรียน กิจกรรมนักเรียนอาจก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างครู และ นักเรียน ทำให้ครูได้รู้จักนักเรียนดีขึ้น การจัดกิจกรรมนักเรียนที่ดีนั้นจะต้องสนองความต้องการและความสนใจของนักเรียน มุ่งส่งเสริมการเรียนการสอนให้กว้างขวางยิ่งขึ้นจะเป็นการพัฒนาบุคคลิกภาพ อุปนิสัย ค่านิยม อีกทั้งยังปลูกฝังเจตคติที่พึงประสงค์แก่ผู้เรียนอีกด้วย นอกจากนั้น มิลเลอร์ และ คนอื่น ๆ (Miller and others. 1956 : 11 - 19) ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมนักเรียนอีกว่า นอกจากจะมีประโยชน์ต่อนักเรียนโดยตรงแล้วยังช่วยเสริมหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์

เหตุผลและความจำเป็นในการจัดกิจกรรมนักเรียน

พญกัณฑ์ สุนเทศ (2533 : 45) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียนว่า ถ้าโรงเรียนแห่งใดมีนักเรียนที่มีความประพฤติน่าเป็นห่วงก็ควรเน้นด้านการควบคุมความประพฤติ แต่ถ้าโรงเรียนใดที่นักเรียนมีความประพฤติอยู่ในขั้นพอใจแล้วโรงเรียนน่าจะเน้นกิจกรรมการส่งเสริมความประพฤติให้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานของความเป็นประชาธิปไตย โดยเปิดโอกาสให้ ครู - อาจารย์ นักเรียน และบุคลากรอื่น ๆ ได้แสดงบทบาทหน้าที่ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมรับผิดชอบ รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม สร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ตลอดจนคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

เฟรดเดอริก (Frederick. 1959 : 51 - 52) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมนักเรียน ไว้ดังนี้

1. เพื่อเป็นการเตรียมตัวนักเรียนสำหรับการดำเนินชีวิตในสังคมประชาธิปไตย
2. เพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัยในตนเอง
3. เพื่อให้รู้จักวิธีการทำงานร่วมกัน
4. เพื่อเพิ่มพูนความสนใจของนักเรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
5. เพื่อให้สำนึกในการปฏิบัติตาม กฎ ข้อบังคับ และระเบียบแบบแผนต่าง ๆ

6. เพื่อพัฒนาความสามารถพิเศษของนักเรียน

7. เพื่อส่งเสริมแรงขับที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการศึกษา

8. เพื่อพัฒนาความสามัคคีในโรงเรียน

เกลทฮอร์น และ สเปนเซอร์ (Glethorn and Spencer, 1986 : 99

- 100) ได้กล่าวถึงเหตุผลความจำเป็นที่โรงเรียนต้องจัดกิจกรรมนักเรียน ไว้ดังนี้

1. ความจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำ และความสามารถในการตัดสินใจให้แก่ นักเรียน ซึ่งทักษะเหล่านี้ไม่สามารถหาได้มากนักจากกิจกรรมการเรียนการสอน

2. ความจำเป็นที่จะพัฒนาความสามารถในการมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างมีความอบอุ่นกับ เพื่อนสมาชิกที่เป็นเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศอย่างเป็นธรรมชาติ

3. ความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาสติปัญญา และ ความสามารถหลาย ๆ ด้านให้แก่ นักเรียน

4. ความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาทักษะในการปรับตัวให้เข้ากับคนอื่น ๆ ได้ภายใต้ บรรยากาศที่เป็นกันเอง

5. ความจำเป็นที่จะต้องช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างความสัมพันธ์ใหม่ ๆ ให้ กว้างขวางยิ่งขึ้นไม่เพียงแต่เพื่อนในชั้นเรียนเท่านั้น

6. ความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาความสนใจใหม่ ๆ ให้เกิดกับนักเรียน

7. ความจำเป็นที่จะต้องแสดงความกระฉับกระเฉงว่องไวเพิ่มขึ้น แทนที่จะต้อง นั่งเฉย ๆ ต้องคอยตอบคำถามเพื่อแสดงความตั้งใจเรียนเท่านั้น

8. ความจำเป็นที่จะต้องจัดงานเฉลิมฉลอง และ จัดการแสดงต่าง ๆ เช่น การรื่นเริง การจัดงานเลี้ยงสังสรรค์ การแสดงดนตรี การละคร เป็นต้น

9. ความจำเป็นที่จะต้องให้นักเรียนมีโอกาสฝึกการบริการแก่คนอื่น ๆ ในสังคม เพื่อไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะสูงขึ้น

ประเภทของกิจกรรมนักเรียน

มีนักการศึกษาหลายท่านได้แบ่งกิจกรรมนักเรียนในลักษณะที่แตกต่างกันเช่น

พนัส หันนาคินท์ (2524 : 221 - 224) กล่าวไว้ว่า กิจกรรมนักเรียนมี หลายประเภท ได้แก่ กิจกรรมการประชุม กิจกรรมชุมนุมหรือชมรม กิจกรรมที่กระทำนอก

โรงเรียน กิจกรรมเกี่ยวกับการพิมพ์ กิจกรรมเกี่ยวกับการกีฬา กิจกรรมเกี่ยวกับการดนตรี กิจกรรมเกี่ยวกับการละคร และ การพูดในที่สาธารณะ กิจกรรมการสังคมสงเคราะห์ และกิจกรรมโอมรุม

ตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ อ้างอิงจาก กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ (2533 : 467) เรื่องแก้ไขเพิ่มเติมข้อความในคําสั่งการจัดกิจกรรมนักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2520 (ครั้งที่ 2) กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดกิจกรรมนักเรียนไว้ 10 ประเภท คือ กิจกรรมลูกเสือ-ยุวกาชาด หรือ เนตรนารี หรือ ผู้นำหมู่ประโยชน์ หรือ กิจกรรมรักษาดินแดน กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย กิจกรรมศาสนา กิจกรรมการใช้ห้องสมุด กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ กิจกรรมส่งเสริมการใช้สินค้าไทย กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปกรรม และ สิ่งแวดล้อม กิจกรรมทัศนศึกษา กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมวิชาการต่าง ๆ ในหลักสูตร

ส่วน กอร์ตัน (Gorton. 1983 : 410) ได้แบ่งกิจกรรมเป็นประเภทใหญ่ ๆ ไว้ 4 ประเภท ดังต่อไปนี้ คือ

1. กิจกรรมนักเรียนในส่วนที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการปกครอง และการพิมพ์ ได้แก่ สภานักเรียน หนังสือพิมพ์นักเรียน หนังสือประจำปี และอื่น ๆ
2. กิจกรรมกลุ่มการแสดง ได้แก่ การละคร การดนตรี การขับร้อง การโต้ว่าทิ่ม และอื่น ๆ
3. กิจกรรมชมรม และ องค์การต่าง ๆ เช่น ชมรมหมากระดาน ชมรมถ่ายรูป ชมรมภาษาอังกฤษ และอื่น ๆ
4. กิจกรรมกีฬา เช่น ฟุตบอล บาสเกตบอล และอื่น ๆ

การจัดกิจกรรมพัฒนาความประพฤตินักเรียน

กรมสามัญศึกษา (2530 : 41) ได้กล่าวถึงลักษณะการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความประพฤตินักเรียนไว้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. กิจกรรมที่มีผลต่อการควบคุมพฤติกรรมนักเรียน ได้แก่ กิจกรรมที่สนับสนุนและสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนยอมรับและปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เช่น การจัดประกวดและให้รางวัลแก่นักเรียนที่รักษาระเบียบวินัยได้ดีเยี่ยม เป็นต้น

2. กิจกรรมที่มีผลต่อการพัฒนา และ ส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียน ได้แก่ การจัดกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อแก้ไข ปรับปรุง หรือพัฒนาให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในตัวนักเรียน เช่น การฝึกมารยาท การฝึกระเบียบแถว เป็นต้น

เอกชัย กิสุพันธ์ (2527 : 211 - 213) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมในระดับมัธยมศึกษา โดยแยกเป็นด้านต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1. ด้านวิชาการ ได้แก่ กิจกรรมเสริมหลักสูตรของชุมนุมวิชาการต่าง ๆ กิจกรรมประเภทนี้จะช่วยเสริมสร้างเนื้อหาวิชาให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. ด้านกีฬา กิจกรรมด้านกีฬามีส่วนสำคัญในการปลูกฝังความสามัคคี การเสียสละ ความอดทน ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา ฝึกให้เป็นคนมีใจกว้าง

3. ด้านบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม ได้แก่ การเยี่ยมเด็กกำพร้า - คนชรา การเดิน - วิ่งการกุศล การอำนวยความสะดวกด้านการจราจร การบริจาคโลหิต การให้บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ ที่จัดขึ้น เช่น งานทำบุญต่าง ๆ งานการกุศลต่าง ๆ การพัฒนาความสะอาดในชุมชนใกล้โรงเรียน

4. ด้านนันทนาการ กิจกรรมด้านนี้จัดขึ้นเพื่อการผ่อนคลายสรวล การพักผ่อนหย่อนใจตามโอกาสอันสมควร ได้แก่ งานปีใหม่ งานวันเด็ก การจัดทัศนศึกษา การแสดงดนตรี การแสดงบนเวที เป็นต้น

5. ด้านศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมด้านนี้มีส่วนช่วยในการปลูกฝังสืบทอดศิลปวัฒนธรรมประจำชาติเพื่อความเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยไว้ ได้แก่ กิจกรรมวันไหว้ครู กิจกรรมสัปดาห์วัฒนธรรม กิจกรรมแห่เทียนพรรษา กิจกรรมศึกษาตรวขึ้นปีใหม่ กิจกรรมวันแม่ เป็นต้น

6. ด้านสิ่งพิมพ์ กิจกรรมด้านนี้ ได้แก่ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่นักเรียนเป็นฝ่ายจัดทำหรือมีส่วนร่วมในการจัดทำขึ้น ได้แก่ หนังสือรุ่นประจำปีของโรงเรียน หนังสือพิมพ์โรงเรียนวารสารหรือจุลสารของชุมนุมต่าง ๆ

ในทำนองเดียวกัน พยุงศักดิ์ สุนเทศ (2533 : 46 - 47) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมงานปกครองนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา ไว้ดังนี้

1. การประชุมอบรมประจำสัปดาห์ซึ่งจัดในวันสุดท้ายของสัปดาห์ โดยทางฝ่ายปกครองได้กำหนดให้แต่ละระดับชั้นประชุมสวดมนต์ ไหว้พระ อบรมนักเรียนโดยมีหัวหน้า

ระดับชั้นเรียนเป็นผู้ประสานงานกับอาจารย์ที่ปรึกษาในระดับชั้น ทั้งนี้หัวข้อการประชุมอบรมส่วนหนึ่งจะเป็นนโยบายของฝ่ายปกครอง หรือ ของโรงเรียน และทางฝ่ายปกครองจะต้องประชุมร่วมกันทั้งโรงเรียนประมาณเดือนละครั้ง ซึ่งอาจเชิญวิทยากรภายนอกมาให้การอบรมก็ได้

2. การอบรมหัวหน้าและรองหัวหน้าชั้นเรียน ก่อนเปิดภาคเรียนในปีการศึกษาใหม่ฝ่ายปกครองควรจะจัดการอบรมหัวหน้าชั้นเรียนและรองหัวหน้าชั้นเรียน (ซึ่งได้คัดเลือกไว้ตั้งแต่ก่อนสิ้นปีการศึกษาขกเว้น ม. 1 และ ม.4) เพื่อให้ผู้นำนักเรียนเหล่านี้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การจัดประชุมพบผู้ปกครองนักเรียนอย่างน้อยปีการศึกษาละครั้ง เพื่อให้ครูอาจารย์ และผู้ปกครองได้พบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เวลาที่เหมาะสม คือ ประมาณต้นภาคเรียนที่ 2 เพราะจะได้รับทราบข้อมูลของภาคเรียนที่ 1 เพื่อนำไปปรับปรุงในภาคเรียนที่ 2

4. การแบ่งเขตการพัฒนารับผิดชอบให้นักเรียนแต่ละชั้นเรียน โดยแบ่งเขตรับผิดชอบพื้นที่บริเวณโรงเรียนทั้งหมดให้นักเรียนได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาส่งเสริมการทำงานเป็นหมู่คณะ โดยมีหัวหน้าระดับชั้นเรียนและอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ให้คำปรึกษา

5. การส่งเสริมการประหยัดและการออมทรัพย์ โรงเรียนอาจประสานงานกับธนาคารออมสินหรือธนาคารอื่น ๆ ให้ส่งเจ้าหน้าที่มาบริการฝาก - ถอนเงินให้นักเรียนทุกลำดับชั้น เพื่อช่วยส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักประหยัดและออม

6. การจัดงานวันเชิดชูเกียรติ เมื่อใกล้ ๆ จะสิ้นปีการศึกษาประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ฝ่ายปกครองควรจัดงานมอบเกียรติบัตรนักเรียนดีเด่นแต่ละประเภทให้นักเรียนผู้ซึ่งภาคภูมิใจประกอบคุณงามความดีมาตลอดปีได้รับรางวัล โดยถ่ายสำเนาเกียรติบัตรส่งไปยังโรงเรียนเดิมของนักเรียนดีเด่นเหล่านั้นก็จะเป็นการดียิ่งขึ้น

7. การเข้าค่ายจริยธรรม โดยให้นักเรียนที่มีความศรัทธายึดมั่นในพุทธศาสนาเพื่อประกอบศาสนกิจและปฏิบัติธรรม ซึ่งโรงเรียนอาจจะดำเนินการได้เองในโรงเรียนโดยนิมนต์พระสงฆ์ วิทยากรจากภายนอกหรือผู้นำทางศาสนาอื่น ๆ มาเป็นวิทยากรให้การอบรมนอกจากนั้นอาจจะส่งนักเรียนไปเข้ารับการอบรมตามวัด หรือ ศาสนสถานอื่น ๆ ก็ได้โดย

เฉพาะช่วงปิดภาคเรียน

8. โครงการเยี่ยมบ้านนักเรียน เป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถควบคุมความประพฤติของนักเรียนได้ดี โดยทางฝ่ายปกครองได้มอบหมายให้อาจารย์ที่ปรึกษาขึ้นไปเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อพบปะพูดคุยกับผู้ปกครองโดยเฉพาะในกรณีที่มีปัญหาในด้านการปกครองต้องถือเป็นการพิเศษและติดตามผลให้บ่อยครั้ง นอกจากนั้นยังเป็นการศึกษาสภาพสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมของนักเรียน อันจะเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันและตัดสินใจหาต่าง ๆ ตลอดจนการวางแผนการจัดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมอีกด้วย

9. การประกวดมารยาทไทย โดยจัดประกวดทั้งในรูปของห้องเรียนและเป็นรายบุคคลเพื่อเร้าให้นักเรียนสนใจที่จะพัฒนาตัวเองให้เป็นผู้มีกิริยามารยาทที่ดี อันจะมีผลถึงการเป็นผู้มีจริยธรรมคุณธรรมอีกด้วย

10. การจัดกิจกรรมพิเศษให้นักเรียนเข้าร่วมเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ไม่มั่วสุมกับอบายมุข โดยการจัดกิจกรรมที่สนองตอบความต้องการของนักเรียนวัยรุ่นเป็นอย่างดี เช่น กิจกรรมกีฬา ดนตรี การหารายได้ระหว่างเรียน เป็นต้น

11. การจัดงานวันไหว้ครูและเลือกตั้งประธานนักเรียน กิจกรรมวันไหว้ครูเป็นสิ่งที่สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคนในสังคมไทย ช่วยกล่อมเกลานิสัยให้นักเรียนได้ระลึกถึงบุญคุณครู - อาจารย์ ทั้งอดีต และปัจจุบัน เป็นกิจกรรมที่จัดในช่วงของต้นปีการศึกษา และในวันนี้อาจจะถือโอกาสเป็นวันเลือกตั้งประธานนักเรียน และ คณะกรรมการบริหารสภานักเรียนก็จะเป็นการดีไม่เสียเวลา เพื่อจะได้มีคณะกรรมการนักเรียนมาช่วยเหลือกิจกรรมของโรงเรียน นับว่าเป็นการเริ่มต้นบรรยากาศประชาธิปไตยในโรงเรียนอีกด้วย

12. การศึกษาดูงาน ในแต่ละปีการศึกษาฝ่ายปกครองน่าจะจัดให้ครู-อาจารย์ คณะกรรมการปกครองและคณะกรรมการนักเรียนไปศึกษาดูงานด้านการปกครองนักเรียนนอกสถานที่ อาจจะเป็นโรงเรียนหรือสถานศึกษาอื่น ๆ ที่มีผลงานด้านการปกครองดีเด่น เพื่อจะได้นำมาพัฒนาปรับปรุงงานปกครองให้ดียิ่งขึ้น

นอกจากนั้นโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย (2534 : 87 - 102) ได้กล่าวถึงตัวอย่างกิจกรรมนักเรียน ซึ่งนอกเหนือไปจากที่กล่าวมาแล้ว ได้แก่

1. กิจกรรมจัดตั้งสารวัตรนักเรียน โรงเรียนจะเลือกนักเรียน ม.6 ที่มีความ

ประเพณีเรียบร้อยมีความรับผิดชอบสูง สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีต่อรุ่นน้องและเป็นที่เกรงใจของรุ่นน้อง ทำหน้าที่เป็นสารวัตรนักเรียน การจัดตั้งสารวัตรนักเรียนมีจุดประสงค์เพื่อช่วยครู - อาจารย์ดูแลนักเรียนในด้านความประพฤติการรักษาระเบียบวินัย ส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความสามัคคีระหว่างนักเรียนรุ่นพี่และรุ่นน้อง นอกจากนี้ยังอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนอีกด้วย

2. กิจกรรมปัจฉิมนิเทศนักเรียนในปลายปีการศึกษา โรงเรียนจะจัดงานปัจฉิมนิเทศนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อชี้แนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางในการศึกษาต่อ การหางานทำและการดำเนินชีวิตในสังคม นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างความผูกพันต่อครู - อาจารย์ สถานศึกษาให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น การดำเนินการอาจจะเชิญวิทยากรบรรยายให้ความรู้ ชี้แนะการปฏิบัติตน บริการสนเทศให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งงาน อาชีพอิสระ ในช่วงสุดท้ายของกิจกรรมครู - อาจารย์กล่าวปัจฉิมโอวาทแก่นักเรียน และนักเรียนมอบของที่ระลึกหรือจะจัดพิธีอำลาอาลัยให้แก่นักเรียนที่จบการศึกษาก็ได้ เป็นการสร้างความผูกพันความกตัญญู ความรักครู รักโรงเรียนให้แก่แก่นักเรียนมากยิ่งขึ้น

แนวทางการจัดกิจกรรมนักเรียน

บรรจบ เสริมทอง (2534 : 17 - 23) ได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมนักเรียนในลักษณะเช่นเดียวกันกับกรมสามัญศึกษา (2530 : 41) ไว้เป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นสำรวจข้อมูล การจัดกิจกรรมไม่ว่าประเภทใดสิ่งแรกที่ควรดำเนินการก็คือการสำรวจข้อมูล เพื่อความพร้อมในด้านต่าง ๆ ได้แก่ อาคารสถานที่ บุคลากร สื่อวัสดุอุปกรณ์ นอกจากนี้โรงเรียนยังต้องสำรวจความต้องการของนักเรียน และชุมชนอีกด้วย

2. ขั้นวางแผน เมื่อได้ข้อมูลทุกด้านเพียงพอแล้วต้องนำข้อมูลนั้นมาวางแผนให้สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียน สิ่งแวดล้อมและความต้องการของนักเรียน

3. ขั้นดำเนินการ เพื่อให้การจัดกิจกรรมเป็นไปตามจุดมุ่งหมาย หลักการโครงสร้างของหลักสูตรการสร้างควมเข้าใจแก่บุคลากร ในโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่สุดงานจึงจะดำเนินไปตามลักษณะที่ต้องการการดำเนินการแต่ละกิจกรรมจะมีความแตกต่างกันไปตามสภาพของสถานศึกษาและความต้องการของนักเรียน

4. ขั้นติดตาม และ ประเมินผล เป็นขั้นตอนที่สำคัญอีกขั้นหนึ่งที่ผู้รับผิดชอบแต่ละ

กิจกรรม และหัวหน้าหมวดกิจกรรมจะต้องเป็นผู้กำหนดวิธีการติดตาม โดยมอบให้ครู อาจารย์ทุกท่านเป็นผู้ติดตามและประเมินผลในแต่ละกิจกรรม

ความสำเร็จในการจัดกิจกรรมนักเรียน

ความสำเร็จในการจัดกิจกรรมนักเรียนขึ้นอยู่กับสายตาของผู้บริหารและคณะครู เข้าใจจุดประสงค์และมองเห็นความสำคัญของกิจกรรมนักเรียนเพียงใด มีความรับผิดชอบ เอาใจใส่ทุ่มเทเวลาให้หรือไม่ นอกจากนั้นกิจกรรมที่จัดยังต้องอยู่ในความสนใจและความต้องการของนักเรียนตามที่ กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ (2533 : 486 - 489) ได้กล่าวถึงความ สำเร็จในการจัดกิจกรรมไว้อย่างน่าสนใจ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. กิจกรรมทุกชนิดจะสำเร็จได้ต้องอาศัยการสนับสนุนจากบุคคลหลายฝ่าย ได้แก่

1.1 การได้รับความสนับสนุนจากคณะครู - อาจารย์ ซึ่งเป็นเรื่องที่กระทำ ได้ยากกว่าฝ่ายอื่น ๆ เพราะครู - อาจารย์บางรายอาจมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อกิจกรรมนักเรียน และเห็นว่างานวิชาการนั้นสำคัญกว่าเรื่องอื่นๆ ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจึงควรให้การ ส่งเสริมสนับสนุนครูเกี่ยวกับงานที่ตนเองสอน หรืองานอดิเรกที่ตนชอบอยู่ นอกจากนี้การ ให้รางวัลความดีความชอบ การยกย่องชมเชยในโอกาสที่เหมาะสมก็จะเป็นกำลังใจในการ ทำกิจกรรมอีกเช่นเดียวกัน

1.2 การสนับสนุนจากฝ่ายนักเรียน ตามปกตินักเรียนจะมีความสนใจใน พฤติกรรมที่ตนเองสนใจอยู่แล้วโดยไม่จำเป็นต้องโน้มน้าวเป็นพิเศษ เพียงแต่การเข้ามา ร่วมกิจกรรมนั้นเกิดจากความสมัครใจ ไม่มีอำนาจใด ๆ มาบังคับข่มขู่ นักเรียนก็จะเกิด สปิริตที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทันที

1.3 การสนับสนุนจากฝ่ายผู้ปกครอง ผู้ปกครองนักเรียนก็เช่นเดียวกัน จะให้ การสนับสนุนกิจกรรมที่จัดขึ้นมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับว่ากิจกรรมนั้น ๆ ส่งเสริมความ ก้าวหน้า ความสำเร็จ และความศรัทธาแก่บุตรหลานของเขาหรือไม่

2. ควรจัดเวลาให้เหมาะกับนักเรียนทั้งหมดที่จะเข้าร่วมกิจกรรมได้ ไม่ควรจัดหลัง เวลาเลิกเรียนซึ่งเป็นช่วงเวลาที่นักเรียนส่วนใหญ่กลับบ้าน มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่สามารถ อยู่ร่วมกิจกรรมได้ วิธีที่ดีโรงเรียนควรจัดเวลาสำหรับกิจกรรมลงในตารางเรียน โดยลด เวลาเรียนของบางวิชาที่ไม่อยู่ในข่ายวิชาการลงบ้าง ขยายวันเรียนให้ยาวขึ้น หรือลดช่วง

เวลาเรียนของวันใดวันหนึ่งให้น้อยลง

3. ควรจัดกิจกรรมนักเรียนให้มีความหลากหลาย ซึ่งการจัดกิจกรรมนั้นควรจะมีการปรับปรุงเพิ่มเติมตามความต้องการของนักเรียน

4. ควรมีการให้รางวัลความสำเร็จ เช่น จัดให้นักเรียนได้รับรางวัลในโอกาสที่เท่าเทียมกันอย่างถูกต้องและมีเกียรติ โดยให้กลุ่มเป็นผู้กำหนดรางวัลและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่จะได้รับรางวัล และหลังจากการมอบรางวัลแล้วควรประชาสัมพันธ์ลงในหนังสือพิมพ์โรงเรียน หรือหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นด้วย

ปัญหาการจัดกิจกรรมนักเรียน

ถึงแม้ว่ากิจกรรมนักเรียนจะมีประโยชน์อย่างมากในด้านการพัฒนาพฤติกรรมนักเรียน พัฒนาศักยภาพในด้านต่าง ๆ ของนักเรียนให้ปรากฏเห็นได้อย่างเด่นชัดก็ตาม แต่การจัดกิจกรรมนักเรียนก็ปรากฏว่ามีปัญหายู่มากเช่นกัน ตามที่ เนียล (Neil, 1987 : 118 - 119) ได้กล่าวสรุปไว้ดังนี้

1. การส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน ถ้ายิ่งส่งเสริมมากจะก่อความอึดอัดและได้รับการต่อต้านจากนักเรียนและครู - อาจารย์ผู้สอน ซึ่งต้องเสียชั่วโมงสอนไปหลายครั้ง
2. เด็กบางคนเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมนักเรียนมากเกินไป จะทำให้เสียการเรียนส่งผลไปยังผู้ปกครองและครูเกิดความเป็นห่วงและกังวลใจ
3. นักเรียนบางคนที่มีความเด่นในกิจกรรมนักเรียน เป็นที่สนใจของคนอื่น ๆ มาก อาจสร้างปัญหาด้านวินัยเกิดขึ้นได้
4. ครูบางคนเข้าร่วมกิจกรรมมากอาจมีผลกระทบถึงการละทิ้งงานการสอน
5. อาจเกิดความขัดแย้งในกลุ่มครูในการใช้อาคารสถานที่ ยานพาหนะร่วมกัน
6. ในการจัดกิจกรรมบางครั้งต้องให้เงินจำนวนมาก ๆ ซึ่งผู้ปกครองนักเรียนบางคนอาจไม่มีเงินพอที่จะสนับสนุนบุตรหลานของตนให้เข้าร่วมกิจกรรมได้

ในทำนองเดียวกัน สมศักดิ์ ศรีมานโชน (2524 : 204 - 205) ได้กล่าวถึงปัญหาการจัดกิจกรรมซึ่งโรงเรียนต่าง ๆ มักประสบปัญหากันอยู่ในปัจจุบันนี้ ดังนี้

1. โรงเรียนไม่เข้าใจจุดประสงค์การจัดกิจกรรมนักเรียน แต่จัดขึ้นเพราะเห็นโรงเรียนอื่นจัด

2. ผู้บริหารขาดความไว้วางใจนักเรียนด้านความสามารถในการวางแผนการตัดสินใจและความรับผิดชอบ

3. การเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนไม่ทั่วถึง เพราะถูกจำกัดโดยผลการเรียน และ เศรษฐกิจของนักเรียน

4. กิจกรรมการแข่งขัน เน้นการแข่งขันจะทำให้เกิดผลทางด้านวินัยโดยเฉพาะการแข่งขันกีฬา

5. กิจกรรมที่จัดไม่สัมพันธ์กับหลักสูตร และไม่ส่งเสริมหลักสูตร

6. ขาดการประเมินผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

7. ผู้รับผิดชอบกิจกรรมขาดความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ หรือมุ่งผลประโยชน์อย่างอื่น เช่น ชื่อเสียง การค้า หรือความดีความชอบ มากกว่ามุ่งประโยชน์ที่จะให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน

8. ครู - อาจารย์ไม่ค่อยให้ความร่วมมือ เพราะเห็นว่าเป็นการเพิ่มภาระให้แก่ตนเอง

9. กิจกรรมบางอย่างอาจมีการเมืองเข้าแทรก

10. งบประมาณ สถานที่ทำกิจกรรม อุปกรณ์ และอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมมีไม่เพียงพอ

การประเมินผลกิจกรรมนักเรียน

ขั้นสุดท้ายของการจัดกิจกรรมนักเรียนก็คือการประเมินผลกิจกรรมต่าง ๆ เป็นระยะ ๆ เพื่อให้แน่ใจในประสิทธิภาพ และเพื่อเป็นแนวทางในการที่จะปรับปรุงบางส่วนของบทร้องให้ดีขึ้น สำหรับเรื่องที่ควรประเมินนั้น เดอโรช (De Roche. 1981 : 205) ได้เสนอแนะไว้ดังนี้

1. กิจกรรมนักเรียนที่จัดขึ้นนั้นประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย และเป้าหมายหรือไม่

2. นักเรียนและผู้ปกครองมีความเห็นหรือทัศนคติต่องานด้านกิจกรรมนักเรียนที่จัดเป็นอย่างไรบ้าง

3. คณะครูและที่ปรึกษามีความคิดเห็นหรือทัศนคติต่องานด้านกิจกรรมนักเรียนอย่างไร

4. ค่าใช้จ่ายของแต่ละกิจกรรมเป็นอย่างไร เพียงพอหรือไม่
5. เงินและเวลาที่ใช้ไปในงานกิจกรรมนักเรียนได้ผลคุ้มค่าหรือไม่
6. กิจกรรมใดยังมีปัญหาและสมควรปรับปรุงงานเสียใหม่ ตลอดจนได้รับความช่วยเหลือดูแลเอาใจใส่มากขึ้น

จะเห็นได้ว่ากิจกรรมนักเรียนมีประโยชน์อย่างยิ่งในด้านการพัฒนาพฤติกรรมนักเรียน สมควรที่โรงเรียนจะให้การสนับสนุนให้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง ทั้งในโรงเรียน และ นอกโรงเรียน การจัดกิจกรรมที่ดีนั้นจะต้องเป็นการจัดเพื่อให้นักเรียนทุกคนมีใช้จัดขึ้นเฉพาะนักเรียน กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือเฉพาะนักเรียนที่มีความสามารถเท่านั้น หากโรงเรียนสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ จนบรรลุวัตถุประสงค์แล้วก็จะมีความคุ้มค่าอย่างยิ่งแก่นักเรียนต่อสังคมและประเทศชาติเป็นส่วนรวมต่อไป และในทำนองเดียวกันกิจกรรมนักเรียนจะประสบความสำเร็จสามารถพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนได้เป็นอย่างดีนั้น จะต้องเกิดจากความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่ายในการวางแผนให้การสนับสนุนและแก้ปัญหาร่วมกันเป็นอย่างดี

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วเกี่ยวกับการพัฒนาความประพฤตินักเรียนในลักษณะการควบคุม และลักษณะส่งเสริมนั้น โรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมวินัยนักเรียนให้ถึงจุดสูงสุดคือความมีวินัยในตนเอง อย่างไรก็ตามการดำเนินการควบคุมความประพฤตินักเรียนโดยการใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และการลงโทษก็ยังคงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ควบคู่กับการส่งเสริมความประพฤตินักเรียนที่จัดขึ้นในรูปของกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตรอย่างเหมาะสมแต่ทั้งนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานของความเป็นประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ครู อาจารย์ นักเรียน และบุคลากรอื่นๆ ได้มีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหาและร่วมรับผิดชอบ รู้จักทำงานเป็นกลุ่ม สร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีต่อกัน คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง เมื่อเป็นเช่นนี้ภาพพจน์ของครู-อาจารย์ฝ่ายปกครองที่ร่างกายกำยำใหญ่โตเห็นแล้วน่าเกรงขามเดินถือไม้เรียว ดินห้ายักษ์เดินผ่านไปส่วนไหนของโรงเรียนนักเรียนก็หลบหลีกหนีกันจนวายคงจะหมดไปได้แล้ว ครู-อาจารย์ฝ่ายปกครองก็คือครูธรรมดา ๆ คนหนึ่งที่ทำหน้าที่บริหารควบคุมการดำเนินงานเพื่อให้งานฝ่ายปกครองนักเรียนเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของโรงเรียนที่วางไว้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

ทวีป ปรีชา (2519 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาทางวินัยนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ทางบ้านและทางโรงเรียนไม่ค่อยได้ร่วมมือกันแก้ปัญหา นักเรียนผู้ปกครองและครูพบปะกันนาน ๆ ครั้ง ผู้ปกครองเห็นว่าระเบียบการแต่งกายและความประพฤติที่ให้อยู่มีความเหมาะสมแล้ว ส่วนเรื่องการลงโทษผู้ปกครองเห็นว่า นักเรียนที่ประพฤติผิดระเบียบควรได้รับการลงโทษการทำทัณฑ์บน เขียน และ ว่ากล่าวตักเตือน เรียงตามลำดับจากโทษสถานหนักไปยังโทษสถานเบา

สมคิด ตีรศมี (2520 : 92 - 97) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบเจตคติของครู และผู้บริหารที่มีต่อการจัดกิจกรรมของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล ในเขตการศึกษา 12 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเห็นสอดคล้องกันว่ากิจกรรมนักเรียนมีส่วนทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ที่ถูกต้อง และมีโอกาสแสดงพฤติกรรมตามความต้องการ และเป็นวิธีหนึ่งที่จะจัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ได้

ชัยยุทธ ศรีขจร (2524 : 125 - 127) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานฝ่ายปกครองของนักเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ในเขตการศึกษา 3 พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดรูปองค์การอยู่ 5 แบบด้วยกัน โดยส่วนใหญ่เป็นการจัดรูปแบบระดับชั้น และรองลงมาคือการจัดแบบคณะสี แบบคณะกรรมการ แบบอาจารย์ที่ปรึกษา และการจัดแบบผสม และการจัดรูปองค์การฝ่ายปกครองทั้ง 5 แบบนั้น จะมีลักษณะคล้ายกันในส่วนของการกำหนดสายงานบังคับบัญชาโดยมีสายงานหลักและสายงานที่ปรึกษา ส่วนการควบคุมและป้องกันความประพฤตินักเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ได้มีการวางระเบียบและวิธีปฏิบัติของนักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษรในเรื่องการแต่งกาย การลงโทษนักเรียนและเกี่ยวกับความประพฤติของนักเรียนที่ไม่เหมาะสม

อมรกุล ศรีงามส่อง (2526 : 127 - 134) ได้ศึกษาลักษณะปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาทางวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 5 พบว่า ปัญหาที่

เกี่ยวกับพฤติกรรมนักเรียนที่เป็นปัญหาอย่างร้ายแรง คือ ปัญหาเกี่ยวกับการหนีโรงเรียน การขาดเรียนและการทะเลาะวิวาทจนถึงทำร้ายร่างกายตามลำดับ สำหรับการแก้ปัญหาทางวินัยของนักเรียนนั้น พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาแก้ปัญหาโดยวิธีการใช้เหตุผลสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตยมากกว่าการแก้ปัญหาโดยวิธีการลงโทษ สำหรับข้อเสนอแนะในการกำหนดกฎระเบียบ คือ โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ครู นักเรียน และ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบวินัยของโรงเรียน และรับฟังความคิดเห็นต่าง ๆ ส่วนการป้องกันปัญหาทางวินัยของนักเรียน โรงเรียนควรชี้แจงระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ให้บุคลากรได้ทราบ โดยการจัดทำเอกสารคู่มือการปกครองนักเรียนสำหรับครูและผู้ปกครอง สำหรับการแก้ปัญหาทางวินัยนั้นควรพิจารณาใช้วิธีการแก้ปัญหาตามความเหมาะสม การลงโทษนักเรียนควรให้ครูหลาย ๆ ฝ่ายและผู้ปกครองร่วมปรึกษาหารือเพื่อหาข้อยุติการลงโทษ

นพคุณ สิงห์สถิตย์ (2529 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กิจกรรมนันทนาการในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนส่วนมากจะใช้เวลาอยู่ในโรงเรียนวันหนึ่ง ๆ มากกว่า 8 ชั่วโมง ซึ่งใช้เวลาส่วนใหญ่เพื่อการศึกษาเล่าเรียนประมาณ 7 - 8 ชั่วโมง และใช้เวลาไม่เกินหนึ่งชั่วโมงในการรับประทานอาหารและประกอบกิจวัตรส่วนตัวส่วนเวลาที่เหลือ 1-2 ชั่วโมงที่เหลือจากการประกอบกิจกรรมในสองประเภทที่กล่าวมาแล้วนั้นนักเรียนส่วนมากใช้เวลาที่เหลือเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดเพื่อความสนุกสนาน และเพื่อการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม การเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการในเวลาว่าง พบว่า นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมอ่านหนังสือและกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ โดยให้บริการม้า นั่ง รมไม้ และศาลาพักผ่อนทุกวัน กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่โรงเรียนจัดขึ้น เช่น เข้าร่วมกิจกรรมกีฬา ดนตรี เพลง มีเพียงสองวัน ส่วนกิจกรรมที่เข้าร่วมนาน ๆ ครั้ง ได้แก่ กิจกรรมปลูกและดูแลต้นไม้ กิจกรรมศิลปหัตถกรรม และกิจกรรมการฝีมือ การประดิษฐ์

กัญญา แสงพินิจ (2532 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง วิธีการและผลของการที่ครูใช้ลงโทษพฤติกรรมผิดวินัยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า วิธีการที่ครูลงโทษนักเรียนที่ได้ผลเกี่ยวกับเรื่องความผิดด้านการแต่งกาย คือ การว่ากล่าว ตักเตือน ด้านการเรียนปรากฏว่าครูผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้าฝ่ายแนะแนวใช้วิธีว่า

กล่าวตักเตือน และการลงโทษให้เจ็บกาย ด้านสังคม ปรากฏว่าครูผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้าฝ่ายแนะแนวใช้วิธีการว่ากล่าวตักเตือน ส่วนครูหัวหน้าฝ่ายปกครองใช้วิธีการลงโทษให้เจ็บกาย

งานวิจัยต่างประเทศ

ฮักจิ้นส์ (Huggins. 1975 : 713 - A) ได้ศึกษาผลของการให้กำลังใจของครูที่มีต่อพฤติกรรมก่อนของนักเรียน เพื่อต้องการดูว่าครูใช้เทคนิคการเสริมแรงด้วยการให้กำลังใจ นักเรียนจะลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในห้องเรียนได้หรือไม่ ผลการวิจัยสรุปว่าครูที่ใช้เทคนิคการให้กำลังใจโดยการให้แรงเสริมทางบวกมีประสิทธิภาพในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในห้องเรียนได้

ธอร์นเบอร์ก (Thornburg. 1975 : 181 - 185) ได้ทำการวิจัยทัศนคติต่อโรงเรียนกับกลุ่มนักเรียนที่มีปัญหาออกจากโรงเรียนกลางคัน พบว่า มีนักเรียน 50 เปอร์เซ็นต์ ของกลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน แต่อีก 24 เปอร์เซ็นต์ แสดงทัศนคติที่ไม่ดีต่อโรงเรียนอย่างรุนแรง ซึ่งแสดงออกหลายลักษณะ เช่น เห็นว่าหลักสูตรการเรียนการสอนไม่มีประโยชน์ เบื่อการเรียน ครูผู้สอนเน้นเรื่องคะแนนมากเกินไป มีการล่าเอียง และกฎข้อบังคับของโรงเรียนเข้มงวดเกินไป

เทอร์เนอร์ (Turner. 1978 : 2507 - 3508 - A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกฎระเบียบที่นักเรียนปฏิบัติและพฤติกรรมของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า กฎระเบียบมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักเรียนน้อย แต่จะใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพกับพฤติกรรมที่รุนแรง

สคริเวน (Scriven. 1981 : 80 - A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความเข้าใจของผู้ให้คำปรึกษาในโรงเรียนที่มีต่อวินัยของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ โอไอโอ พบว่า ผู้ให้คำปรึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษายินดีและเต็มใจที่จะเข้าเกี่ยวข้องกับการรักษาวินัยของโรงเรียน นอกจากนั้นยังพบว่า กฎระเบียบของโรงเรียนที่เข้มงวดไม่สามารถลดปัญหาทางวินัยนักเรียนได้เลย แต่การทำงานร่วมกับผู้ปกครอง การเยี่ยมเยียนนักเรียนที่มีปัญหาทางวินัย จะเป็นวิธีช่วยแก้

ปัญหาทางวินัยของโรงเรียนได้

นอแมนน์ (Naumann. 1983 : 354 - A) ได้วิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของระเบียบวินัยในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อบรรยากาศโรงเรียน ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. วิธีการใช้ระเบียบวินัยไม่ใช่เป็นข้อกำหนดบรรยากาศของโรงเรียน
2. บุคลิกภาพ และ ความแตกต่างในวิธีการของผู้รักษาวินัยเป็นตัวกำหนดแบบอย่างที่ดีของระเบียบวินัยและบรรยากาศในโรงเรียน

ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่า โรงเรียนควรมีกฎข้อบังคับไม่มากนัก และนักเรียนควรจรรู้จักกฎเหล่านั้นอย่างถ่องแท้

ครอเลย์ (Crawley. 1983 : 2840 - A) ได้ศึกษาทัศนะของครูและนักเรียนที่มีต่อสภาพห้องเรียน วิธีการดำเนินงานและพฤติกรรมนักเรียนในชั้นของครูที่ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับวิธีการรักษาระเบียบวินัย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนะของครูที่ได้รับการฝึกอบรม กับครูที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม และทัศนะของนักเรียนในชั้นของครูที่ได้รับการฝึกอบรมกับนักเรียนในชั้นของครูที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม พบว่า ครูส่วนหนึ่งยอมรับในโครงการฝึกอบรมเกี่ยวกับวิธีการรักษาระเบียบวินัย และนักเรียนในชั้นของครูที่ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับวิธีการรักษาระเบียบวินัยมาแล้ว มีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียนมากกว่านักเรียนในชั้นของครูที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมมาก่อน

แม็กมุลเลน (McMullen. 1985 : 616 - A.) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวินัยและระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตเมือง เพื่อเน้นการพัฒนาวิธีรุ่น พบว่า ปัญหาทางวินัยส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากพฤติกรรมของโรงเรียน เพราะนักเรียนต้องการสิ่งแวดล้อมที่ดี ยึดหยุ่นได้ การวิจัยได้สนับสนุนให้โรงเรียนจัดระบบอย่างมีประสิทธิภาพ ไว้ดังนี้

1. ฝึกครูในการสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีในการเรียนการสอน
2. สร้างความสัมพันธ์ให้เกิดภายในโรงเรียน
3. พิจารณาแก้ไข ปรับปรุงระเบียบวินัย และจำกัดขอบเขตการทำผิด
4. กำหนดการรับผิดชอบต่อปัญหาโดยการให้คำปรึกษากำหนดแนวทางของพฤติกรรม
5. กำหนดโครงการให้นักเรียนหยุดพักการเรียนชั่วคราวในโรงเรียน

6. ให้ผู้ปกครองมีส่วนรับรู้และเกี่ยวข้องในการรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ
4. ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูสายการสอน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ในปีการศึกษา 2535 จำนวน 10 โรงเรียน จำนวนได้ดังนี้

1.1 ผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนและ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 50 คน

1.2 ครูสายการสอน ได้แก่ ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนประจำในโรงเรียนซึ่งดำรงตำแหน่งครู 2, อาจารย์ 1, อาจารย์ 2 และอาจารย์ 3 จำนวน 1,360 คน

รวมประชากรกลุ่มผู้บริหารและครูสายการสอน 1,410 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยครั้งนี้กำหนดขนาดโดยการเปิดตารางของ เครจิจ และ มอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 608) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 44 คน และ ครูสายการสอน จำนวน 300 คน

รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 344 คน

3. วิธีการสุ่มตัวอย่าง

เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนประชากรในแต่ละโรงเรียนจึงดำเนินการสุ่ม ดังนี้

3.1 กลุ่มผู้บริหาร ใช้วิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับสลากประชากรกลุ่มผู้บริหาร ให้ได้จำนวน 44 คน ดังรายละเอียดที่แสดงในตาราง 1

3.2 กลุ่มครูสายการสอน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นชั้น (Strata) มีขั้นตอนและวิธีการสุ่มดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คำนวณหาสัดส่วนเพื่อให้หากกลุ่มตัวอย่างของครูสายการสอนแต่ละโรงเรียนดังนี้

$$\frac{\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างครูสายการสอน}}{\text{จำนวนกลุ่มประชากรครูสายการสอน}} = \frac{300}{1,360} = .22$$

ขั้นตอนที่ 2 นำสัดส่วน .22 ไปคูณกับจำนวนประชากรครูสายการสอนในแต่ละโรงเรียน จะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างครูสายการสอนในแต่ละโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 3 ใช้วิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ครูสายการสอนในแต่ละโรงเรียนที่ได้จากการคำนวณ ดังรายละเอียดที่แสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกตามโรงเรียน

โรงเรียน	ผู้บริหาร		ครูสายการสอน	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
รัตนาศิเบศร์	5	5	118	26
วัดเขมาภิรตาราม	5	5	179	39
ศรีบุญยานนท์	5	4	148	32
สตรีนันทบุรี	5	5	162	36
นันทบุรีพิทยาคม	5	4	71	16
บางบัวทอง	5	5	104	23
ปากเกร็ด	5	4	182	40
โพธิ์นิมิตวิทยาคม	5	4	85	19
ลพบุรีวิทยานนทบุรี	5	4	144	32
เบญจมาชานนทบุรี	5	4	167	37
รวม	50	44	1,360	300

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับการพัฒนาความประพฤตินักเรียนจากเอกสาร ตำรา ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน เพื่อนำความรู้นี้มาใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการจัดทำเครื่องมือการวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check - List) ถามเกี่ยวกับ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ถาม บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา ในการ พัฒนาความประพฤตินักเรียน ใน 2 ด้าน คือ วินัยนักเรียน และ กิจกรรมนักเรียน โดยแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ และกำหนดค่าน้ำหนักคำตอบเป็น 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด (Open Ended) ถามความคิดเห็น ของผู้บริหารโรงเรียน และครูสายการสอน เกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน ที่นอกเหนือจากที่กล่าวไว้ในแบบสอบถามตอนที่ 2

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการพัฒนาความประพฤตินักเรียนจากเอกสาร ตำรา ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน แล้วรวบรวมข้อมูลสร้างเป็นกรอบของแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ตัวเลือก โดยให้ครอบคลุม การพัฒนาความประพฤตินักเรียนใน 2 ด้าน คือ วินัยนักเรียน และ กิจกรรมนักเรียน พร้อมแบบสอบถามปลายเปิดซึ่งอยู่ในตอนท้ายของแบบสอบถาม เสร็จแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงและให้ครอบคลุมเนื้อหาของการพัฒนาความประพฤตินักเรียน แล้วนำมาปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความเที่ยงตรงมากขึ้น

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบ (Try out) กับผู้บริหาร และครูสายการสอน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30

คน เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธี สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.9644

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือของบัณฑิตวิทยาลัย และหนังสือแนะนำตัวของผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการโรงเรียน ให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูสายการสอนช่วยกรอกแบบสอบถาม และขอความช่วยเหลือเก็บแบบสอบถามไว้ให้ด้วย เพื่อผู้วิจัยไปรับคืนด้วยตนเอง

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้เวลาในการกรอกแบบสอบถามเป็นเวลา 15 วัน ปรากฏว่าแบบสอบถามที่นำไปส่งจำนวน 344 ฉบับ ได้รับคืนมาจำนวน 318 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.44

การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้แบบสอบถามคืนมาผู้วิจัยจัดกระทำกับข้อมูลดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม คัดเลือกเอาเฉพาะแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ได้ฉบับที่สมบูรณ์ครบทั้ง 318 ฉบับ แยกกลุ่มผู้บริหาร และ กลุ่มครูสายการสอน
2. หาค่าร้อยละในแบบสอบถามตอนที่ 1 คือสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังรายละเอียดที่แสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปให้ กลุ่มตัวอย่าง	แบบสอบถามที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	
		จำนวน	ร้อยละ
ผู้บริหาร	44	42	95.45
ครูสายการสอน	300	276	92.00
รวม	344	318	92.44

3. ตรวจสอบให้คะแนนแบบสอบถามตอนที่ 2 โดยให้เกณฑ์การให้น้ำหนักคะแนน 5 ระดับดังนี้

ปฏิบัติมากที่สุด	ให้	5 คะแนน
ปฏิบัติมาก	ให้	4 คะแนน
ปฏิบัติปานกลาง	ให้	3 คะแนน
ปฏิบัติน้อย	ให้	2 คะแนน
ปฏิบัติน้อยที่สุด	ให้	1 คะแนน

4. วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Diviation) เป็นรายข้อ รายด้าน และหาค่าเฉลี่ยรวมของแบบสอบถามตอนที่ 2 โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) ของศูนย์คอมพิวเตอร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

5. นำค่าเฉลี่ยที่ได้มาประเมินระดับการพัฒนาความประพฤตินักเรียน ตามเกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	4.51 - 5.00	หมายถึง	มีการพัฒนามากที่สุด
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	3.51 - 4.50	หมายถึง	มีการพัฒนามาก
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	2.51 - 3.50	หมายถึง	มีการพัฒนาปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.51 - 2.50	หมายถึง	มีการพัฒนาน้อย
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.00 - 1.50	หมายถึง	มีการพัฒนาน้อยที่สุด

6. สรุปแบบสอบถามปลายเปิด ตอนที่ 3 จากข้อเสนอแนะของผู้บริหารโรงเรียน และครูสายการสอนเป็นรายด้าน แล้วนำเสนอในภาคผนวก ข.

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. ค่าร้อยละ ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบทดสอบตอนที่ 1
2. หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2531 : 59)

$$\text{จากสูตร} \quad \bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3. หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตร (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2531 : 64)

$$\text{จากสูตร} \quad S = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	คะแนนแต่ละตัวในกลุ่มตัวอย่าง
	ΣX	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	ΣX^2	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	N - 1	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ (degree of freedom)

4. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา

(α - Coefficient) (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2531 : 171)

จากสูตร

$$\alpha = \frac{n}{n - 1} \left\{ 1 - \frac{\Sigma S^2}{S^2} \right\}$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
	ΣS^2	แทน	ผลรวมของคะแนนความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ
	S^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความสะดวกในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมาย ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อ ดังนี้

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

N_1 แทน จำนวนผู้บริหารที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

N_2 แทน จำนวนครูสายการสอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)

SD แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

วิธีการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน 2 ด้าน คือ

1.1 วินัยนักเรียน

1.2 กิจกรรมนักเรียน

การแปลความหมายในตอนที่ 1 ได้กำหนดเกณฑ์สำหรับประเมินระดับการพัฒนาความประพฤตินักเรียน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.51 - 5.00 หมายถึง มีการพัฒนามากที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.51 - 4.50 หมายถึง มีการพัฒนามาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.50 หมายถึง มีการพัฒนาปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.51 - 2.50 หมายถึง มีการพัฒนาน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.50 หมายถึง มีการพัฒนาน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 แสดงค่าร้อยละของข้อมูลในแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูสายการสอนในงาน 2 ด้าน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การคำนวณหาค่าสถิติพื้นฐานบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียนโดยรวม จำแนกรายด้านและรายข้อ รายละเอียดดังปรากฏในตาราง 3 - 5

ตาราง 3 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูสายการสอนในงาน 2 ด้าน โดยรวม

ลำดับ ที่	บทบาทของโรงเรียนในการ พัฒนาความประพฤตินักเรียน	ผู้บริหาร $N_1 = 42$		ครูสายการสอน $N_2 = 276$		รวม $N = 318$	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
1	ด้านวินัยนักเรียน	3.63	.57	3.46	.51	3.48	.52
2	ด้านกิจกรรมนักเรียน	3.72	.64	3.44	.64	3.48	.65
	ค่าเฉลี่ย	3.65	.57	3.45	.52	3.48	.53

จากตาราง 3 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูสายการสอน

มีความคิดเห็นต่อบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียนด้านวินัยนักเรียน และด้านกิจกรรมนักเรียนว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยผู้บริหารมีความเห็นว่าบทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาความประพฤตินักเรียนทั้งโดยรวมและแต่ละด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนครูสายการสอนมีความเห็นว่าบทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาความประพฤตินักเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทั้งโดยรวมและแต่ละด้านทั้งสองด้าน

ตาราง 4 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน ด้านวินัยนักเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูสายการสอน

ลำดับ ที่	บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนา ความประพฤตินักเรียน	ผู้บริหาร N ₁ = 42		ครูสายการสอน N ₂ = 276		รวม N = 318	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
	<u>ด้านวินัยนักเรียน</u>						
1	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูอาจารย์ใน โรงเรียนร่วมพิจารณากฎระเบียบ ต่าง ๆ	3.45	.99	3.02	1.07	3.08	1.07
2	นักเรียนมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็น ในการกำหนดกฎระเบียบต่าง ๆ	2.50	1.01	2.43	1.01	2.44	1.01
3	โรงเรียนเห็นความสำคัญที่จะต้องให้ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแสดงความ คิดเห็นเกี่ยวกับกฎระเบียบของ โรงเรียน	3.64	1.12	3.00	1.17	3.08	1.18

ตาราง 4 (ต่อ)

ลำดับ ที่	บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนา ความประพฤตินักเรียน	ผู้บริหาร $N_1 = 42$		ครูสายการสอน $N_2 = 276$		รวม $N = 318$	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
4	โรงเรียนกำหนดลักษณะพฤติกรรม นักเรียนที่ถือว่าเป็นความผิดวินัยไว้ อย่างชัดเจนโดยพิจารณาอย่างรอบ คอบและมีเหตุผล	4.17	.73	3.65	.83	3.72	.84
5	กฎระเบียบที่โรงเรียนกำหนดขึ้นมุ่ง ส่งเสริมให้นักเรียน คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง	3.88	.83	3.41	.94	3.47	.94
6	กฎระเบียบที่โรงเรียนกำหนดขึ้นทำให้ นักเรียนทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข	4.07	.75	3.62	.82	3.68	.83
7	กฎระเบียบที่โรงเรียนกำหนดขึ้นทำให้ การสอนดำเนินไปได้ด้วยดี	3.95	.76	3.61	.85	3.66	.84
8	โรงเรียนได้อธิบายชี้แจงให้นักเรียน เข้าใจเหตุผลในระเบียบต่าง ๆ ที่ใช้ บังคับ	3.88	.67	3.67	.88	3.69	.85
9	โรงเรียนจัดให้มีการควบคุมกำกับดูแล ให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของ โรงเรียนที่กำหนดไว้อย่างต่อเนื่อง	3.95	.70	3.53	.93	3.58	.91
10	ครูประจำชั้นเปิดโอกาสให้นักเรียน กำหนดกฎระเบียบต่าง ๆ ของห้อง เรียนและมีการควบคุมกันเองให้เป็น						

ตาราง 4 (ต่อ)

ลำดับ ที่	บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนา ความประพฤตินักเรียน	ผู้บริหาร $N_1 = 42$		ครูสายการสอน $N_2 = 276$		รวม $N = 318$	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
11	ไปตามกติกากำหนดไว้	3.33	.95	3.21	.99	3.23	.98
12	ครูอาจารย์ในโรงเรียนมีความรู้ความ เข้าใจในสาเหตุต่าง ๆ ที่ทำให้นักเรียน ประพฤติผิดวินัย	3.55	.92	3.59	.78	3.59	.80
13	โรงเรียนทราบว่าหลักสูตรและการ สอนที่ขาดคุณภาพนั้นว่าเป็นสาเหตุของ การประพฤติผิดวินัยของนักเรียนด้วย	3.67	1.03	3.54	.98	3.56	.98
14	โรงเรียนพยายามป้องกันแก้ไขปัญห จำนวนนักเรียนในชั้นเรียนที่มีมากเกินไปซึ่ง เป็นต้นเหตุของการประพฤติผิด วินัย	3.31	.95	3.13	1.21	3.16	1.18
15	เมื่อครูอาจารย์พบนักเรียนที่กระทำผิด จะใช้วิธีวิเคราะห์หาสาเหตุและ พิจารณาเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมกว่าที่จะ ทำการลงโทษโดยทันที	3.71	.94	3.62	.92	3.63	.92
16	ผู้บริหารและครูในโรงเรียนให้ความรัก และการยอมรับนับถือนักเรียนทุกคน อย่างสม่ำเสมอ	3.79	.68	3.46	.81	3.51	.80
16	ครูอาจารย์ในโรงเรียนให้คำยกย่อง ชมเชยพฤติกรรมที่ดีของนักเรียนอยู่						

ตาราง 4 (ต่อ)

ลำดับ ที่	บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนา ความประพฤตินักเรียน	ผู้บริหาร N ₁ = 42		ครูสายการสอน N ₂ = 276		รวม N = 318	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
17	เสมอ	4.07	.75	3.88	.81	3.91	.80
18	โรงเรียนคอยดูแลและให้ความช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ แก่นักเรียนที่มีปัญหาหรือมีปมด้อย (เช่น ปัญหาทางครอบครัวและปัญหาด้านสุขภาพ) ให้ประสบความสำเร็จในด้านการเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ	3.76	.96	3.70	.83	3.70	.85
19	โรงเรียนเห็นความจำเป็นที่จะต้องปรับวิธีการปกครองดูแลนักเรียนเสียใหม่ให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตในสังคมยุคปัจจุบัน	3.57	.80	3.67	.90	3.66	.88
20	โรงเรียนประสานงานและขอความร่วมมือจากชุมชน เช่น วัด ศูนย์เยาวชน สถานเอนามัย สมาคมต่าง ๆ และหน่วยงานอื่น ๆ ในท้องถิ่นในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน	3.62	.96	3.41	.93	3.43	.93
	ครูประจำชั้นและฝ่ายแนะแนวมีการติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด เช่น ออกเยี่ยมเยียนบ้านนักเรียนเชิญผู้ปกครองมาปรึกษาหารือ ตลอดจน						

ตาราง 4 (ต่อ)

ลำดับ ที่	บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนา ความประพฤตินักเรียน	ผู้บริหาร N ₁ = 42		ครูสายการสอน N ₂ = 276		รวม N = 318	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
21	โทรศัพท์ติดต่อ	3.69	.87	3.60	.95	3.61	.94
	ครูอาจารย์ส่วนใหญ่มีอารมณ์ดี ยิ้มแย้ม และทักทายนักเรียนด้วยไมตรีจิตอยู่เสมอ	3.74	.80	3.61	.78	3.62	.78
22	ครูอาจารย์ส่วนใหญ่พยายามพัฒนา การสอน เช่น การเตรียมการสอน และจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่น่าสนใจเพื่อ ขจัดปัญหาความเบื่อหน่ายในการเรียน อันเป็นต้นเหตุแห่งการประพฤติผิดวินัย ของนักเรียน	3.74	.89	3.64	.76	3.66	.77
23	ครูอาจารย์ในโรงเรียนดูแลช่วยเหลือ นักเรียนให้ประสบความสำเร็จในการ เรียนและการทำกิจกรรมต่าง ๆ อยู่ เสมอ	3.67	.98	3.58	.82	3.59	.84
24	โรงเรียนจัดแบ่งนักเรียนออกเป็นคณะ เพื่อให้ปกครองดูแลกันเองในวิถีทาง ประชาธิปไตยโดยมีครูเป็นที่ปรึกษา	3.43	1.21	3.22	1.07	3.25	1.09
25	โรงเรียนเชิญศิษย์เก่าหรือบุคคลที่ ประสบความสำเร็จในชีวิตมาพบปะและ ให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่ถูก						

ตาราง 4 (ต่อ)

ลำดับ ที่	บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนา ความประพฤตินักเรียน	ผู้บริหาร N ₁ = 42		ครูสายการสอน N ₂ = 276		รวม N = 318	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
26	ต้องเพื่อเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน โรงเรียนส่งเสริมนักเรียนที่กระทำ ความผิดโดยการให้รางวัลและประกาศ เกียรติคุณอย่างสมเกียรติ	3.55	.89	3.33	.94	3.36	.93
27	บทบาทของครูเวรหน้าประตูโรงเรียน และบรรยากาศหน้าเสาธงตอนเช้า สร้างความรู้สึกที่ดีแก่นักเรียน	4.07	.97	3.96	.84	3.97	.86
28	มีการตกแต่งบริเวณโรงเรียนให้สะอาด สวยงาม ร่มรื่นน่าอยู่ โดยถือว่าเป็น ปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างวินัย นักเรียน	3.57	.86	3.48	.96	3.49	.95
29	ครูอาจารย์ในโรงเรียนเปิดโอกาสให้ นักเรียนได้อภิปรายเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ตลอดจนค่านิยมและความเชื่อต่าง ๆ โดยเสรี	4.10	.96	3.92	.97	3.95	.97
30	ครูอาจารย์ในโรงเรียนปลูกฝังความมี วินัยโดยการมอบหมายหน้าที่การงานที่ เหมาะสมให้นักเรียนรับผิดชอบด้วย ตนเอง	3.21	1.05	3.09	.94	3.11	.96
31	โรงเรียนพัฒนาแนวความคิดและเทคนิค	3.36	.91	3.49	.89	3.47	.89

ตาราง 4 (ต่อ)

ลำดับ ที่	บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนา ความประพฤตินักเรียน	ผู้บริหาร $N_1 = 42$		ครูสายการสอน $N_2 = 276$		รวม $N = 318$	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
32	ต่าง ๆ ของครูในการปกครองนักเรียน ให้ได้ผลดียิ่งขึ้นด้วยการจัดกิจกรรมใน รูปแบบต่าง ๆ เช่น การเชิญวิทยากร ให้ความรู้ การจัดหาหนังสือตำราที่ เกี่ยวกับหลักการปกครองนักเรียนมา ให้อ่านและการพาไปศึกษาดูงาน ฯลฯ	3.36	.79	3.24	.98	3.25	.96
33	โรงเรียนเผยแพร่ความรู้แก่ผู้ปกครอง นักเรียนเกี่ยวกับจิตวิทยาวัยรุ่น เทคนิค การปกครอง โดยเชิญวิทยากรมา บรรยายพิเศษหรือพิมพ์เอกสารเผยแพร่	3.02	1.07	2.97	1.05	2.97	1.05
34	เมื่อครูอาจารย์พบนักเรียนที่กระทำผิด จะใช้วิธีวิเคราะห์หาสาเหตุและพิจารณา เลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสม	3.57	.88	3.45	.87	3.47	.88
35	นักเรียนที่มีปัญหาส่วนใหญ่จะไปพบและ ขอคำปรึกษาจากครูแนะแนว	3.19	1.06	3.18	.97	3.18	.98
36	โรงเรียนมีครูแนะแนวที่มีความรู้ ความ สามารถในการให้คำปรึกษาเพื่อช่วย เหลือนักเรียนที่มีปัญหาด้านต่าง ๆ	3.76	.85	3.57	.87	3.59	.87
36	เมื่อนักเรียนกระทำความผิดร้ายแรง ครูอาจารย์ในโรงเรียนเปิดโอกาสให้						

ตาราง 4 (ต่อ)

ลำดับ ที่	บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนา ความประพฤตินักเรียน	ผู้บริหาร N ₁ = 42		ครูสายการสอน N ₂ = 276		รวม N = 318	
		X̄	SD	X̄	SD	X̄	SD
37	นักเรียนได้ชี้แจงเหตุผล	3.74	.80	3.61	.82	3.62	.82
	โรงเรียนช่วยติดต่อกับสถานที่แห่งใหม่ ให้นักเรียน หากมีความจำเป็นต้องลง โทษให้ออกเพื่อนักเรียนจะได้เรียนต่อ อย่างต่อเนื่อง	3.45	.99	3.49	1.00	3.49	1.00
38	โรงเรียนเปิดโอกาสให้อาจารย์ที่ ปรึกษา ฝ่ายแนะแนว และผู้ปกครอง นักเรียนมีส่วนร่วมพิจารณาโทษผู้กระทำ ผิดวินัยอย่างร้ายแรง	3.38	1.03	3.36	.99	3.36	1.00
	เมื่อมีความจำเป็นในการลงโทษนักเรียน โรงเรียนจะเลือกวิธีที่เหมาะสมกับ ความผิด และให้นักเรียนเข้าใจใน เหตุผลทุกครั้ง	3.88	.71	3.67	.79	3.69	.78
40	ครูอาจารย์ในโรงเรียนประพฤติตนเป็น แบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์	3.86	.72	3.71	.80	3.73	.79
	เฉลี่ยรวม	3.63	.57	3.46	.51	3.48	.52

จากตาราง 4 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวมพบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่

จังหวัดนนทบุรี ได้ทำการพัฒนาความประพฤตินักเรียนด้านวินัยนักเรียนในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า โรงเรียนพัฒนาความประพฤตินักเรียนด้านวินัยนักเรียนในระดับมากในเรื่องต่อไปนี้ โรงเรียนกำหนดลักษณะพฤติกรรมนักเรียนที่ถือว่าเป็นความผิด วินัยไว้อย่างชัดเจน โดยพิจารณาอย่างรอบคอบและมีเหตุผล (4) กฎระเบียบที่โรงเรียน กำหนดขึ้นทำให้นักเรียนทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และทำให้การเรียนการสอนดำเนิน ไปได้ด้วยดี(6,7) โรงเรียนได้อธิบายชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจเหตุผลในระเบียบต่าง ๆ ที่ใช้ บังคับ มีการควบคุมกำกับดูแลให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนที่กำหนดไว้อย่าง ต่อเนื่อง (8,9) ครูอาจารย์ในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจในสาเหตุต่าง ๆ ที่ทำให้นักเรียนประพฤติผิดวินัย เช่น หลักสูตรการสอนที่ขาดคุณภาพ (11,12) เมื่อครูอาจารย์พบ นักเรียนที่กระทำผิดจะใช้วิธีวิเคราะห์สาเหตุ และพิจารณาเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสม มากกว่าที่จะทำการลงโทษในทันที (14) ผู้บริหารและครูในโรงเรียนให้ความรักแก่นักเรียนทุกคน ให้การยอมรับยกย่องชมเชยพฤติกรรมที่ดีของนักเรียน ตลอดจนให้การช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาหรือปมด้อยให้ประสบความสำเร็จในด้านการเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ (15,16,17) โรงเรียนเห็นความจำเป็นที่จะต้องปรับวิธีการปกครองดูแลนักเรียนเสียใหม่ ให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตในสังคมยุคปัจจุบัน เช่น ออกเยี่ยมเยียนบ้านนักเรียน เชิญ ผู้ปกครองมาปรึกษาหารือ ครูอาจารย์ในโรงเรียนมีอารมณ์ดี ยิ้มแย้ม ทักทายกับนักเรียน พัฒนาการสอนตลอดจนช่วยเหลือดูแลนักเรียนให้ประสบความสำเร็จในด้านการเรียนและการ กระทำกิจกรรมอยู่เสมอ (18,20,21,22,23) โรงเรียนส่งเสริมนักเรียนที่กระทำความดี โดยการให้รางวัลและประกาศเกียรติคุณอย่างสมเกียรติ (26) มีการตกแต่งบริเวณโรงเรียน ให้สะอาดสวยงามร่มรื่นน่าอยู่และจัดครูแนะแนวที่มีความรู้ความสามารถให้คำปรึกษาช่วยเหลือ นักเรียนที่มีปัญหาในด้านต่าง ๆ (28,35) เมื่อนักเรียนกระทำความผิดร้ายแรงครูอาจารย์ใน โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนชี้แจงเหตุผลและถ้าหากมีความจำเป็นในการลงโทษโรงเรียน จะเลือกวิธีที่เหมาะสมกับความผิดและให้นักเรียนเข้าใจในเหตุผลทุกครั้ง (36,39) นอกจาก นั้นครูอาจารย์ในโรงเรียนยังต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์(40) ส่วนเรื่องที่โรงเรียน ปฏิบัติน้อย คือ การให้นักเรียนมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นในการกำหนดระเบียบต่าง ๆ

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวมของผู้บริหารจะพบว่า ผู้บริหารมีความเห็นว่าโรงเรียน

มีบทบาทในการพัฒนาความประพฤตินักเรียนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน ด้านวินัยนักเรียน ที่โรงเรียนปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูอาจารย์ในโรงเรียนร่วมพิจารณากฎระเบียบต่าง ๆ (1) ครูประจำชั้นเปิดโอกาสให้นักเรียนกำหนดกฎระเบียบต่าง ๆ ของห้องเรียน ตลอดจนมีการควบคุมกันเองให้เป็นไปตามกติกาที่กำหนดไว้ (10) โรงเรียนพยายามป้องกันแก้ไขปัญหাজำนวนนักเรียนในชั้นเรียนที่มีมากเกินไปซึ่งเป็นต้นเหตุของการประพฤติผิดวินัย (13) โรงเรียนจัดแบ่งนักเรียนออกเป็นคณะสีเพื่อให้ปกครองดูแลกันเองในวิถีทางประชาธิปไตย โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา (24) ครูอาจารย์ในโรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้อภิปรายเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ โดยเสรี (29) ครูอาจารย์ในโรงเรียนปลูกฝังความมีวินัย โดยการมอบหมายหน้าที่การงานที่เหมาะสมให้นักเรียนรับผิดชอบด้วยตนเอง (30) โรงเรียนพัฒนาแนวคิดและเทคนิคต่าง ๆ แก่ครูในการปกครองนักเรียนและเผยแพร่ความรู้แก่ผู้ปกครอง นักเรียนเกี่ยวกับจิตวิทยาวัยรุ่น โดยเชิญวิทยากรมาให้ความรู้หรือพิมพ์เอกสารเผยแพร่ (31, 32) นักเรียนที่มีปัญหาส่วนใหญ่จะไปพบและขอคำปรึกษาจากครูแนะแนว (34) โรงเรียนเปิดโอกาสให้อาจารย์ที่ปรึกษา ฝ่ายแนะแนวและผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมพิจารณาโทษผู้กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงและหากมีความจำเป็นให้ออกโรงเรียนจะช่วยติดต่อหาสถานที่เรียนแห่งใหม่ให้เพื่อให้นักเรียนจะได้เรียนอย่างต่อเนื่อง (37, 38) ส่วนข้อที่ว่าโรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นในการกำหนดระเบียบต่าง ๆ (2) พบว่าโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวมของครูสายการสอนจะพบว่า ครูสายการสอนมีความเห็นว่าโรงเรียนมีบทบาทในการพัฒนาความประพฤตินักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าบทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน ด้านวินัยนักเรียน ที่โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับมากมีดังนี้ โรงเรียนกำหนดลักษณะพฤติกรรมนักเรียนที่ถือว่าเป็นความผิดวินัยไว้อย่างชัดเจน โดยพิจารณาอย่างรอบคอบและมีเหตุผล (4) กฎระเบียบที่โรงเรียนกำหนดขึ้นทำให้นักเรียนทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปได้ด้วยดี (6, 7) โรงเรียนได้อธิบายชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจในเหตุผลในระเบียบต่าง ๆ ที่ใช้บังคับ มีการกำกับควบคุมดูแลให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนที่

กำหนดไว้อย่างต่อเนื่อง (8,9) ครูอาจารย์ในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจในสาเหตุต่าง ๆ ที่ทำให้นักเรียนประพฤติดีวินัย เช่น หลักสูตรการสอนที่ขาดคุณภาพ (11,12) เมื่อครูอาจารย์พบนักเรียนที่กระทำผิดจะใช้วิธีวิเคราะห์หาสาเหตุและพิจารณาเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมมากกว่าที่จะทำการลงโทษในทันที (14) ครูอาจารย์ในโรงเรียนให้คำยกย่องชมเชยพฤติกรรมที่ดีของนักเรียนอยู่เสมอ และดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาหรือปมด้อยให้ประสบความสำเร็จในด้านการเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ (16,17) โรงเรียนเห็นความจำเป็นที่จะต้องปรับวิธีการปกครองดูแลนักเรียนเสียใหม่ให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตในสังคมยุคปัจจุบัน เช่น การออกเยี่ยมเยียนบ้านนักเรียน เชิญผู้ปกครองมาปรึกษาหารือ ครูอาจารย์มีอารมณ์ดี ยิ้มแย้มทักทายนักเรียน พัฒนาการสอน ช่วยเหลือดูแลนักเรียนให้ประสบความสำเร็จในด้านการเรียนและการทำกิจกรรมอยู่เสมอ (18,20,21,22,23) โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนที่กระทำความดี โดยการให้รางวัลและประกาศเกียรติคุณอย่างสมเกียรติ (26) มีการตกแต่งบริเวณโรงเรียนให้สะอาดร่มรื่นน่าอยู่ จัดครูแนะแนวที่มีความรู้ความสามารถให้คำปรึกษาช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาในด้านต่าง ๆ (28,35) เมื่อนักเรียนกระทำความผิดร้ายแรงครูอาจารย์ในโรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนชี้แจงเหตุผล หากมีความจำเป็นในการลงโทษจะเลือกวิธีที่เหมาะสมกับความผิด และให้นักเรียนเข้าในเหตุผลทุกครั้ง (36,39) นอกจากนี้ครูสายการสอนยังเห็นว่าครูอาจารย์ในโรงเรียนจะต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ (40) ส่วนข้อที่ครูสายการสอนเห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นในการกำหนดระเบียบต่าง ๆ (2)

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยรายข้อจะพบว่า ทั้งผู้บริหารและครูสายการสอนมีความเห็นเหมือนกันในเรื่อง นักเรียนมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการกำหนดระเบียบต่าง ๆ (2) ว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ส่วนในเรื่องครูอาจารย์ในโรงเรียนให้คำยกย่องชมเชยพฤติกรรมที่ดีของนักเรียนอยู่เสมอ (16) โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนที่กระทำความดี โดยการให้รางวัลและประกาศเกียรติคุณอย่างสมเกียรติ (26) และโรงเรียนมีการตกแต่งบริเวณโรงเรียนให้สะอาด สวยงาม ร่มรื่นน่าอยู่ โดยถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมวินัยนักเรียน (28) ทั้งผู้บริหารและครูสายการสอนมีความเห็นเหมือนกันว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ตาราง 5 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่เกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน ด้านกิจกรรมนักเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูสายการสอน

ลำดับ ที่	บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนา ความประพฤตินักเรียน	ผู้บริหาร $N_1 = 42$		ครูสายการสอน $N_2 = 276$		รวม $N = 318$	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
	<u>ด้านกิจกรรมนักเรียน</u>						
41	โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมวางแผนและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี โดยครูอาจารย์เป็นผู้สนับสนุนให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือเมื่อนักเรียนต้องการ	3.67	.82	3.51	.90	3.53	.89
42	โรงเรียนดำเนินการด้านกิจกรรมนักเรียนอย่างมีขั้นตอนครบตามกระบวนการ ได้แก่ การสำรวจความพร้อมด้านทรัพยากรและความสนใจของนักเรียน มีการวางแผนดำเนินการและติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง	3.64	.85	3.29	.88	3.34	.88
43	โรงเรียนมีการสำรวจกิจกรรมที่นักเรียนสนใจเป็นระยะ ๆ โดยเฉพาะกิจกรรมที่โรงเรียนยังไม่ได้จัดหรือจัดให้แล้วแต่ยังไม่เพียงพอ	3.36	.93	3.18	.99	3.20	.98

ตาราง 5 (ต่อ)

ลำดับ ที่	บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนา ความประพฤตินักเรียน	ผู้บริหาร N ₁ = 42		ครูสายการสอน N ₂ = 276		รวม N = 318	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
44	โรงเรียนมีการพิจารณาและกำหนดจุดมุ่งหมายการจัดกิจกรรมทุกชนิดไว้อย่างชัดเจน	3.60	.99	3.44	1.02	3.46	1.02
45	ครูที่ปรึกษากิจกรรมทราบและเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน	3.71	.67	3.59	.90	3.61	.87
46	โรงเรียนได้จัดกิจกรรมอย่างหลากหลายเพื่อให้นักเรียนมีโอกาสได้เลือกอย่างเต็มที่ทั้งในด้านกีฬา ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ด้านวิชาการ และอื่น ๆ ที่นักเรียนมีความสนใจ	4.05	.66	3.81	.92	3.84	.89
47	โรงเรียนจัดตารางทำกิจกรรมหรือปฏิทินกำหนดกิจกรรมไว้อย่างชัดเจน	4.00	.70	3.63	.97	3.68	.95
48	ลักษณะกิจกรรมที่โรงเรียนจัดส่วนใหญ่มุ่งส่งเสริมนักเรียนโดยส่วนรวมมากกว่ามุ่งส่งเสริมความสามารถเฉพาะตัว	3.93	.87	3.62	.85	3.66	.85
49	ผู้บริหารให้การสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ เช่น งบประมาณ บุคลากร อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อช่วยให้กิจกรรมต่าง ๆ ประสบความสำเร็จด้วยดี	4.07	.84	3.51	.90	3.58	.91

ตาราง 5 (ต่อ)

ลำดับ ที่	บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนา ความประพฤตินักเรียน	ผู้บริหาร		ครูสายการสอน		รวม	
		N ₁ = 42		N ₂ = 276		N = 318	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
50	คณะกรรมการกิจกรรมนักเรียนมีการ วางนโยบายและช่วยประสานงานตลอด จนช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้กิจกรรม แต่ละชนิดประสบความสำเร็จตาม ความมุ่งหมาย	3.64	.98	3.38	.90	3.42	.91
51	ผู้บริหารได้พยายามช่วยให้ครู และ ผู้ปกครองมีความรู้สึกที่ดีต่องานด้าน กิจกรรมนักเรียน	3.81	.80	3.45	.88	3.50	.88
52	ครูอาจารย์ทราบว่าความรู้ ความ สามารถและความเอาใจใส่ในการ ปฏิบัติหน้าที่ของครูที่ปรึกษากิจกรรม นักเรียนเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จ ในงานด้านกิจกรรมนักเรียน	3.88	.80	3.57	.86	3.61	.85
53	โรงเรียนมีแผนอบรมครูที่ปรึกษา กิจกรรมให้มีความสามารถในการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนดำเนินกิจกรรมไป ได้อย่างมีคุณภาพ	3.38	.88	3.18	1.00	3.21	.99
54	โรงเรียนได้ติดตามการใช้จ่ายเงินและ เวลาสำหรับการดำเนินงานด้าน กิจกรรมให้ได้ผลคุ้มค่า	3.64	.98	3.28	.89	3.33	.91

ตาราง 5 (ต่อ)

ลำดับ ที่	บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนา ความประพฤตินักเรียน	ผู้บริหาร $N_1 = 42$		ครูสายการสอน $N_2 = 276$		รวม $N = 318$	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
55	คณะกรรมการกิจกรรมนักเรียนมีการ ติดตามและประเมินผลกิจกรรมนักเรียน เป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง	3.40	.91	3.24	.98	3.26	.97
	เฉลี่ยรวม	3.72	.64	3.44	.64	3.48	.65

จากตาราง 5 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวมพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูสายการสอนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน ด้านกิจกรรมนักเรียนว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน ด้านกิจกรรมนักเรียนที่โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีดังนี้ โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมวางแผน และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี โดยครูอาจารย์เป็นผู้สนับสนุนให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือเมื่อนักเรียนต้องการ (41) ครูที่ปรึกษากิจกรรมทราบและเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน โดยจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายเพื่อให้นักเรียนมีโอกาสเลือกอย่างเต็มที่ตามความสนใจ และจัดทำตารางกิจกรรมหรือปฏิทินกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน (45, 46, 47) ลักษณะกิจกรรมที่โรงเรียนจัดส่วนใหญ่มุ่งส่งเสริมนักเรียนโดยส่วนรวมมากกว่ามุ่งส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถเฉพาะตัว (48) ผู้บริหารให้การสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ เช่น งบประมาณ บุคลากร อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ (49) ครูอาจารย์ทราบว่า ความสำเร็จความสามารถและความเอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่ของครูที่ปรึกษา

กิจกรรมนักเรียนเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในงานด้านกิจกรรมนักเรียน (52)

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวมของผู้บริหารจะพบว่า ผู้บริหารมีความเห็นว่าโรงเรียนมีบทบาทในการพัฒนาความประพฤตินักเรียนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน ด้านกิจกรรมนักเรียนที่โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง มีดังนี้ โรงเรียนมีการสำรวจกิจกรรมที่นักเรียนสนใจเป็นระยะๆ โดยเฉพาะกิจกรรมที่โรงเรียนยังไม่ได้จัด หรือจัดให้แล้วแต่ยังไม่เพียงพอ (43) การจัดแผนอบรมครูที่ปรึกษากิจกรรมให้มีความสามารถในการดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนดำเนินกิจกรรมไปได้อย่างมีคุณภาพ (53) และคณะกรรมการที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียนมีการติดตามและประเมินผลกิจกรรมนักเรียนเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง (55)

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวมของครูสายการสอนจะพบว่า ครูสายการสอนมีความเห็นว่าโรงเรียนมีบทบาทในการพัฒนาความประพฤตินักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาความประพฤตินักเรียนด้านกิจกรรมนักเรียนที่โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับมากได้แก่ โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมวางแผน และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี โดยครูอาจารย์เป็นผู้สนับสนุนให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือเมื่อนักเรียนต้องการ (41) ครูที่ปรึกษากิจกรรมทราบและเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน โดยจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายเพื่อให้ให้นักเรียนมีโอกาสเลือกอย่างเต็มที่ตามความสนใจ และจัดทำตารางกิจกรรมหรือปฏิทินกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน (45, 46, 47) ลักษณะกิจกรรมที่โรงเรียนจัดส่วนใหญ่มุ่งส่งเสริมนักเรียนโดยส่วนรวมมากกว่ามุ่งส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถเฉพาะตัว (48) ผู้บริหารให้การสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ เช่น งบประมาณ บุคลากร อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อช่วยให้กิจกรรมต่าง ๆ ประสบความสำเร็จด้วยดี (49) ครูอาจารย์ทราบดีว่าความรู้ความสามารถและความเอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่ของครูที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียนเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในงานด้านกิจกรรมนักเรียน (52)

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยรายข้อจะพบว่า ทั้งผู้บริหารและครูสายการสอนมีความเห็นเหมือนกันในเรื่อง โรงเรียนได้จัดกิจกรรมอย่างหลากหลายเพื่อให้ให้นักเรียนมีโอกาสได้เลือกอย่างเต็มที่ทั้งในด้านกีฬา ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านวิชาการ และด้านอื่น ๆ ที่นักเรียนมีความ

สนใจ (46) ว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนในเรื่องโรงเรียนมีการสำรวจกิจกรรมที่นักเรียนสนใจเป็นระยะ ๆ โดยเฉพาะกิจกรรมที่โรงเรียนยังไม่ได้จัด หรือจัดให้แล้วแต่ยังไม่เพียงพอ (43) โรงเรียนมีแผนอบรมครูที่ปรึกษากิจกรรมให้มีความสามารถในการดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนดำเนินกิจกรรมไปได้อย่างมีคุณภาพ (53) ทั้งผู้บริหารและครูสายการสอนมีความเห็นเหมือนกันว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง (ค่อนข้างน้อย)

ตอนที่ 2 แสดงค่าร้อยละของจำนวนแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูสายการสอนในงาน 2 ด้าน มีผู้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะมา ดังนี้

ในจำนวนแบบสอบถามของผู้บริหาร 42 ฉบับ มีผู้ให้ข้อเสนอแนะในงาน 2 ด้าน จำนวน 15 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 35.71 ของผู้บริหาร และในจำนวนแบบสอบถามของครูสายการสอน 276 ฉบับ มีผู้ให้ข้อเสนอแนะในงานด้านวินัยนักเรียน 80 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 28.99 และในงานด้านกิจกรรมนักเรียน 79 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 28.62 ของครูสายการสอน ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 แสดงค่าร้อยละของจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของ
โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ	ผู้บริหาร N = 42		ครูสายการสอน N = 276	
	จำนวนที่ตอบ แบบสอบถาม ปลายเปิด	ร้อยละ	จำนวนที่ตอบ แบบสอบถาม ปลายเปิด	ร้อยละ
งานด้านวินัยนักเรียน	15	35.71	80	28.99
งานด้านกิจกรรม	15	35.71	79	28.62

สำหรับข้อเสนอแนะของผู้บริหารและครูสายการสอนที่มีต่อบทบาทของโรงเรียน
มัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในภาคผนวก ข.

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน ผู้วิจัยสรุปขั้นตอนและผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยย่อตามลำดับ ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูสายการสอน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. การศึกษาครั้งนี้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 44 คน และครูสายการสอน จำนวน 300 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 344 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูสายการสอน เกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียนในงาน 2 ด้าน คือ ด้านวินัยนักเรียน และด้านกิจกรรมนักเรียน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 55 ข้อ ทำการทดสอบเครื่องมือได้ค่าความเชื่อมั่น 0.9644

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูสายการสอนแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 344 ฉบับ ได้แบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 318 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.44 จำแนกเป็นแบบสอบถามของกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 42 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.45 เป็นแบบสอบถามของครูสายการสอน จำนวน 276 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.00

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้วิธีการทางสถิติ ดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ค่าเฉลี่ยรายข้อ รายด้าน และโดยรวมทั้ง 2 ด้านเพื่อศึกษาบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน
2. สรุปแบบสอบถามปลายเปิดจากข้อเสนอแนะของผู้บริหารโรงเรียน และครูสายการสอนเป็นรายด้าน แล้วนำเสนอในภาคผนวก ข.

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัย เรื่องบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษาในการพัฒนาความประพฤตินักเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครูสายการสอน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผู้บริหารและครูสายการสอนมีความเห็นว่า บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทั้งในด้านวินัยนักเรียนและด้านกิจกรรมนักเรียน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อพบว่าทั้งผู้บริหารและครูสายการสอนมีความคิดเห็นเหมือนกันดังนี้

- 1.1 ด้านวินัยนักเรียนพบว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยในข้อที่ว่า

มีผู้บริหารและครูเป็นผู้คอยสนับสนุนให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือแนะนำอยู่ห่าง ๆ ซึ่งจะ
 ทำให้นักเรียนได้มีโอกาสพัฒนาตัวเองอยู่ตลอดเวลา ทั้งในด้านความคิด การพูด การฟัง
 การปกครองตนเอง อันจะมีผลทำให้นักเรียนมีความภาคภูมิใจและความมั่นใจในตนเองนั้น
 โรงเรียนยังมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ซึ่งแสดงว่าโรงเรียนยังไม่มีวี่แวงเด่นชัดเพียงพอ
 ในการดำเนินการพัฒนาส่งเสริม ครู-อาจารย์บางกลุ่ม บางส่วนอาจจะยังนิยมการอบรมสั่งสอน
 การแก้ไขความประพฤตินักเรียนหรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยวิธีการควบคุม โดย
 โรงเรียนเป็นฝ่ายกำหนดระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ทำให้นักเรียนถือปฏิบัติและมีวิธีการลงโทษตาม
 ที่โรงเรียนเห็นสมควร หรือตามที่โรงเรียนกำหนดมาตรการไว้เป็นเครื่องมือ ตลอดจนมีการ
 ควบคุมหรือการมีครูเป็นศูนย์กลางการเรียนการสอนและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งผล
 การวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับความเห็นของกรมสามัญศึกษาในทำนองเดียวกันว่า การปกครอง
 นักเรียนที่โรงเรียนถือปฏิบัติกันมาเป็นส่วนใหญ่ มักจะมีลักษณะมุ่งเน้นการควบคุมนักเรียนให้
 อยู่ในกฎ ระเบียบ วินัย และกฎเกณฑ์ข้อบังคับของโรงเรียนที่ตั้งขึ้น จะยึดกฎระเบียบของ
 กระทรวงศึกษาเป็นหลัก ถ้านักเรียนทำผิดก็จะใช้วิธีการลงโทษว่ากล่าวตักเตือนเขียนติไปจน
 ถึงไล่ออก ในขณะที่เดียวกันการปกครองนักเรียนโดยใช้หลักการและเหตุผลที่ถูกต้องในการส่งเสริม
 พัฒนาความประพฤตินักเรียน ให้เป็นคนดีมีวินัยในตนเองยังมีน้อย (กรมสามัญศึกษา.
 2530 : 1 - 2) จากปรากฏการณ์ดังกล่าวประการแรกอาจเป็นเพราะว่า ครูอาจารย์ใน
 โรงเรียนโดยเฉพาะครู อาจารย์ที่มีอายุราชการนาน ๆ ยังมีความเคยชินต่อการปกครอง
 นักเรียนโดยวิธีการควบคุมซึ่งปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน จึงมีความคิดเห็น
 ว่าวิธีการดังกล่าวยังเป็นวิธีที่สามารถระงับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่ค่อนข้างได้ผลรวดเร็ว
 และไม่มีวิธีการขั้นตอนมากนักจึงทำให้ครูอาจารย์ในโรงเรียนยังไม่ค่อยยอมรับแนวคิดและเข้า
 ใจหลักวิชาในการพัฒนาความประพฤตินักเรียนโดยวิธีการส่งเสริมมากนัก โดยเฉพาะการจัด
 การศึกษาที่ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนการสอน และการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ
 ดังนั้นการพัฒนาความประพฤตินักเรียนของครูอาจารย์ดังกล่าว จึงขัดแย้งกับจุดประสงค์ของ
 กรมสามัญศึกษาที่ต้องการให้นักเรียนเป็นผู้มีวินัยในตนเองและนักเรียนเป็นหัวใจของการศึกษา
 (กรมสามัญศึกษา. 2534 : 67) นอกจากนั้นผู้บริหารโรงเรียนเองยังคงดำเนินการบริหาร
 งานปกครองนักเรียนแบบเก่า ไม่ค่อยยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น จึงทำให้การส่งเสริม

ความประพฤตินักเรียนไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร และประการสุดท้ายทางกระทรวงศึกษาธิการ กรมสามัญศึกษา และสามัญศึกษาจังหวัดเองก็ยังไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควรดังจะเห็นได้ว่า ขาด ศึกษานิเทศก์ในงานด้านการพัฒนาความประพฤตินักเรียน ขาดการผลิตสื่อต่าง ๆ ผลิตเอกสารคู่มือ เผยแพร่ความรู้ แนวคิด และประสบการณ์ใหม่ ๆ ตลอดจนส่งเสริมให้ครูอาจารย์เขียนบทความ เผยแพร่ความสำเร็จของการพัฒนาส่งเสริมงานวินัยนักเรียนและกิจกรรมนักเรียน นอกจากนั้น การวางแผนพัฒนาครูอาจารย์ให้มีประสิทธิภาพในการปกครองนักเรียน เช่นการจัดประชุมสัมมนา เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาบรรยายให้ความรู้แก่ครูอาจารย์ก็ มีปรากฏไม่มากนัก ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้การพัฒนาความประพฤตินักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี มีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลางดังผลการวิจัยที่พบ ได้แก่ การที่ผู้บริหารไม่เปิดใจกว้างให้ครูอาจารย์ ผู้ปกครอง และนักเรียนร่วมพิจารณากฎระเบียบต่าง ๆ การที่โรงเรียนจัดแบ่งนักเรียนออกเป็นคณะเพื่อให้ปกครองกันเองในวิถีทางประชาธิปไตยมี ครูเป็นที่ปรึกษา ซึ่งโรงเรียนมัธยมในจังหวัดนนทบุรีทุกโรงก็ได้จัดแบ่งเป็นคณะสี เช่นกัน แต่ เป็นไปเพื่อการแข่งขันกีฬาและแบ่งบริเวณรับผิดชอบด้านรักษาความสะอาดเท่านั้น การที่ผู้บริหาร จะได้วางแผน ให้แนวคิด และเทคนิคต่าง ๆ แก่ครูในการปกครองนักเรียนให้ได้ผลดียิ่งขึ้นโดย การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ การจัดหาหนังสือตำราเกี่ยวกับการปกครองนักเรียนมาให้อ่าน หรือการพาคณะครูไปศึกษาดูงาน การที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้อาจารย์ที่ปรึกษาชั้น ฝ่ายแนะแนว ผู้ปกครองนักเรียน ได้มีส่วนร่วมพิจารณาความผิดวินัยอย่างร้ายแรง การติดต่อสถานที่เรียนแห่ง ใหม่ให้นักเรียนได้เรียนอย่างต่อเนื่องหากมีความจำเป็นลงโทษให้ออกโรงเรียน หรือการที่ โรงเรียนสำรวจกิจกรรมที่นักเรียนสนใจเป็นระยะ ๆ โดยเฉพาะกิจกรรมที่โรงเรียนยังไม่ได้ จัดหรือจัดให้แล้วแต่ยังไม่เพียงพอตลอดจนการอบรมครูที่ปรึกษากิจกรรมให้มีความรู้ความสามารถ และการติดตามประเมินผลกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นต้น สิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ล้วนแล้วแต่โรงเรียน ยังปฏิบัติได้เพียงในระดับปานกลางหรือปฏิบัติแล้วแต่ยังไม่จริงจังและต่อเนื่อง จึงทำให้บทบาท ของโรงเรียนในการพัฒนาและส่งเสริมความประพฤตินักเรียนปรากฏผลไม่เด่นชัด

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อพบว่า ทั้งผู้บริหารและครูสายการสอนมีความคิดเห็น เหมือนกันในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ด้านวินัยนักเรียนพบว่า นักเรียนมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นในการกำหนด

ระเบียบต่าง ๆ ว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากว่า กฎระเบียบและข้อบังคับที่ออกโดยกระทรวง และกรมสามัญศึกษา ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญและถือเป็นแม่บทใหญ่ซึ่งจะต้องยึดถือเป็นหลักในการปฏิบัติอย่างเคร่งครัด จริงจัง โรงเรียนทุกแห่งและผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความสนใจและศึกษาให้รอบรู้ แม่นยำ การปฏิบัติที่นอกเหนือหรือผิดไปจากที่ระบุไว้จะกระทำโดยพลการไม่ได้ (กรมสามัญศึกษา. 2530 : 48) ด้วยเหตุนี้โรงเรียนจึงไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นได้มากนัก ครูอาจารย์จึงเคร่งครัดปฏิบัติตนเป็นข้าราชการที่ดี โดยไม่คำนึงถึงความเป็นครูที่ดีมีความเข้าใจเด็กในหลักจิตวิทยา และสภาพการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน นอกจากนั้นอาจเป็นเพราะว่าลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรมไทยที่กำหนดให้เด็กต้องเดินตามหลังผู้ใหญ่ เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ในฐานะผู้มีประสบการณ์มากกว่าอยู่เสมอ ผู้ใหญ่จึงเป็นผู้ใช้อำนาจกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ให้เด็ก ๆ ปฏิบัติจนเป็นธรรมเนียมสืบต่อกันมา และประการสำคัญผู้บริหารและครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในคุณค่าของการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ อีกด้วย

* ส่วนในเรื่องที่ครูอาจารย์ในโรงเรียนให้คำยกย่องชมเชยพฤติกรรมที่ดีของนักเรียนอยู่เสมอ โรงเรียนส่งเสริมนักเรียนที่กระทำความดีโดยให้รางวัล และประกาศเกียรติคุณ โรงเรียนมีการตกแต่งบริเวณโรงเรียนให้สะอาดสวยงาม ร่มรื่นน่าอยู่ โดยถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมวินัยนักเรียน ทั้งสามประเด็นนี้ผู้บริหารและครูสายการสอนมีความเห็นเหมือนกันว่า โรงเรียนได้ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งการที่ปรากฏผลการวิจัยเช่นนี้เป็นที่น่ายินดีอย่างยิ่งเพราะว่าการยกย่องชมเชย การยอมรับ การให้คะแนนและการให้รางวัลนักเรียนที่กระทำความดีเป็นการเสริมแรงที่มีอิทธิพลต่อการปรับพฤติกรรมของบุคคลนั้นเป็นอันมากและมีผลไปถึงบุคคลข้างเคียงที่สามารถนำเป็นแบบอย่างต่อไปได้อีกด้วยและมีแนวโน้มทำให้เกิดพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก ซึ่งตรงกับหลักการของแบล็ควูด (Blackwood. 1971 : 1 - 6) ที่กล่าวถึงหลักการสร้างและลบพฤติกรรมของคนเราไว้ว่า หากสิ่งที่เกิดตามหลังพฤติกรรมชนิดหนึ่งคือความน่าชื่นชมยินดีอยู่เสมอ พฤติกรรมชนิดนั้นย่อมจะเกิดซ้ำ ๆ ขึ้นอีก และจะเกิดมากจนเป็นนิสัยในที่สุด หากสิ่งที่เกิดตามหลังพฤติกรรมอีกชนิดหนึ่งเป็นความไม่น่าชื่นชมยินดี พฤติกรรมนั้นจะถูกเก็บกดเอาไว้ ด้วยเหตุนี้ครูอาจารย์ในโรงเรียนจึงนิยมใช้หลักการเสริมแรง อาจเป็นเพราะเป็นเรื่องที่สามารถปฏิบัติได้ง่าย ไม่มีกรรมวิธีซับซ้อน และเป็นค่านิยมที่ดีใน

สังคมอีกด้วย สำหรับการที่โรงเรียนตกแต่งบริเวณให้สะอาดสวยงาม ร่มรื่นน่าอยู่ที่ปรากฏว่า โรงเรียนได้ปฏิบัติในระดับมากเช่นเดียวกันนั้นคงจะเป็นเพราะว่า ตามความเชื่อของกรมสามัญศึกษาเชื่อว่า บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีของโรงเรียนมีส่วนในการเสริมสร้างความคิด จิตใจ และคุณธรรมต่าง ๆ อันพึงประสงค์ได้เปรียบเสมือนครุฑที่พุดไม่ได้ สมควรที่โรงเรียน จะต้องพยายามจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็ม ความรู้ความสามารถ (กรมสามัญศึกษา. 2534 : 111) ซึ่งเรื่องนี้กรมสามัญศึกษาได้กำหนด เป็นนโยบายในการพัฒนาโรงเรียน ด้วยเหตุนี้เองโรงเรียนจึงเร่งดำเนินการปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ สวนหย่อม สนามหญ้า ตกแต่งบริเวณโรงเรียนให้ร่มรื่นสวยงาม ประกอบกับโรงเรียน มีแรงงาน ครู อาจารย์ นักเรียน และนักรบการโรงเรียนอย่างพร้อมเพรียง อีกทั้งชุมชนในจังหวัด นนทบุรียังเป็นแหล่งปลูกและจำหน่ายพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับจำนวนมาก จึงได้รับการสนับสนุนและ ความร่วมมือจากบุคคลากรในโรงเรียนและชุมชนเป็นอย่างดี

1.2 ด้านกิจกรรมนักเรียนพบว่า โรงเรียนได้จัดกิจกรรมอย่างหลากหลายเพื่อให้ นักเรียนมีโอกาสเลือกอย่างเต็มที่ทั้งในด้านกีฬา ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านวิชาการและอื่น ๆ ที่นักเรียนมีความสนใจว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า กิจกรรมดังกล่าวได้แก่ กีฬาภายในโรงเรียน กีฬาจังหวัด การแห่เทียนพรรษา การถวายผ้า อาบน้ำฝน การตักบาตรวันขึ้นปีใหม่ และการจัดงานเอกลักษณ์ไทยเพื่อแสดงผลงานทางด้าน วิชาการ สามัญศึกษาจังหวัดนนทบุรี และโรงเรียนได้มีโครงการดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็น ประจำทุกปี เป็นกิจกรรมที่นักเรียนส่วนใหญ่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมและสามารถสร้างชื่อเสียง มาสู่โรงเรียนได้มาก จึงเป็นแรงจูงใจสนับสนุนให้ผู้บริหาร ครู อาจารย์ และนักเรียน ตื่นตัว และให้ความสนใจในกิจกรรมดังกล่าวได้มาก ส่วนในเรื่องการสำรวจกิจกรรมที่นักเรียนสนใจ เป็นระยะ ๆ โดยเฉพาะกิจกรรมที่โรงเรียนยังไม่ได้จัดหรือจัดแล้วแต่ยังไม่เพียงพอ และ โรงเรียนได้มีการวางแผนการจัดอบรมครูที่ปรึกษากิจกรรมให้มีความรู้ความสามารถในการดูแล ช่วยเหลือให้กิจกรรมนักเรียนดำเนินไปได้อย่างมีคุณภาพ ตลอดจนมีการติดตามประเมินผล กิจกรรมนักเรียนเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งผู้บริหารและครูสายการสอนมีความเห็นเหมือน กันว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง (ค่อนข้างน้อย) ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูที่ปรึกษากิจกรรมขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดกิจกรรมที่ถูกต้อง การดำเนิน

กิจกรรมจึงเป็นแบบลองผิดลองถูกปฏิบัติเลียนแบบอย่างกันมา หรือปฏิบัติตามความเข้าใจของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ สมศักดิ์ ศรีมาโนชน (2524 : 204) ได้กล่าวว่า โรงเรียนไม่เข้าใจจุดประสงค์การจัดกิจกรรมนักเรียน แต่จัดขึ้นเพราะเห็นโรงเรียนอื่น ๆ จัด จึงปรากฏผลว่ากิจกรรมที่จัดนั้นไม่ได้พัฒนานักเรียนเท่าที่ควร

2. ผู้บริหารและครูสายการสอนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียนแตกต่างกันทั้งในด้านวินัยนักเรียนและกิจกรรมนักเรียน กล่าวคือ ผู้บริหารเห็นว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ด้าน ส่วนครูสายการสอนเห็นว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 2 ด้านที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานภาพระหว่างผู้บริหารและครูสายการสอนอยู่ในฐานะและบทบาทที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้บริหารอยู่ในฐานะเป็นผู้ที่รับนโยบายจากกรมสามัญศึกษามาวางแผน สั่งการและควบคุมนโยบายให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ส่วนครูสายการสอนจะเป็นผู้นำนโยบายจากผู้บริหารไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งการนำมาปฏิบัติครูสายการสอนอาจจะยังไม่เข้าใจวิธีการและจุดประสงค์ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน จึงไม่เกิดความคิดในแนวคิดและวิธีการใหม่ ๆ ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้องได้ ดังนั้น ครูสายการสอนจึงมีการปฏิบัติโดยใช้วิธีการเก่า ๆ ซึ่งเป็นลักษณะการควบคุมความประพฤตินักเรียนอยู่บ้าง ดังจะเห็นได้จากการที่ครูอาจารย์ในโรงเรียนใช้อำนาจ คำสั่ง การดุด่าว่ากล่าว การเขียน การกักขังบริเวณ หรือการเรียนการสอนที่ครูยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง มิได้ให้นักเรียนมีส่วนร่วมคิดร่วมทำ และร่วมแก้ปัญหา นอกจากนั้นกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนจังหวัดนนทบุรี ยังเป็นผู้ที่ได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะ และแนวคิดใหม่ ๆ อยู่เสมอ ดังจะเห็นได้จากมีการประชุมประจำเดือนของผู้บริหาร ส่วนราชการภายในจังหวัด การประชุมสัมมนาผู้บริหารประจำปีของกรมสามัญศึกษา การประชุมประจำเดือนของกลุ่มวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเขตการศึกษา 1 และอื่น ๆ สิ่งดังกล่าวนี้จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีโลกทัศน์อันกว้างไกล มองเห็นวิธีการพัฒนาความประพฤตินักเรียนให้เป็นผู้มีคุณภาพจึงได้กำหนดแผนนโยบายและสั่งการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ผู้บริหารจึงมีความรู้สึกที่โรงเรียนได้ดำเนินการไปสู่การปฏิบัติในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ด้าน ในทางตรงกันข้ามครูสายการสอนซึ่งเป็นผู้นำแผนงานไปสู่การปฏิบัติยังขาดความรู้ความเข้าใจ จึงทำให้ครูสายการสอนมีความรู้สึกที่ผลลัพท์

ทางการพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนในการปฏิบัติยังไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวเด็กมากนัก จึงมีความเห็นว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 2 ด้าน นอกจากนั้นอาจเป็นเพราะว่าระบบการสื่อสารประชาสัมพันธ์ภายในโรงเรียนไม่ดีพอ ผู้บริหารไม่ค่อยได้ประชุมร่วมกับครูเกี่ยวกับงานที่ทำ หรือผู้บริหารไม่ได้สัมผัสนักเรียนอย่างใกล้ชิด จึงทำให้ผู้บริหารและครูสายการสอนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. โรงเรียนควรเพิ่มบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาความประพฤตินักเรียนให้ปรากฏผลชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการเสริมสร้างให้นักเรียนมีวินัยในตนเองในรูปแบบของการจัดตั้งคณะกรรมการนักเรียน คณะสี และชุมนุมต่าง ๆ เป็นต้น เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนในการคิดหาเหตุผลเพื่อกำหนดกฎระเบียบหรือนแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตัวของนักเรียนเองในเรื่องราวต่าง ๆ โดยมีผู้บริหารและครูเป็นผู้คอยสนับสนุนให้กำลังใจและให้ความร่วมมือแนะนำอยู่ห่าง ๆ ทำให้นักเรียนได้มีโอกาสพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาทั้งในด้านความคิด การพูด การฟัง การปกครองดูแลกันเองในวิถีทางประชาธิปไตยนักเรียนจะเกิดความภาคภูมิใจและความมั่นใจในตนเองมากยิ่งขึ้น ในด้านการจัดการเรียนการสอนและการดำเนินกิจกรรมด้านต่าง ๆ ที่นักเรียนสนใจ โรงเรียนควรเน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางความคิด การปฏิบัติและการแก้ปัญหาโรงเรียนควรหมั่นกระตุ้นให้เด็กเกิดความรู้สึกอยากกระทำในสิ่งที่ดีงามโดยจะต้องให้ทราบผลที่ได้จากการกระทำความดีเหล่านั้นด้วยการให้รางวัลแก่ผู้กระทำดี การยกย่องชมเชย มอบโล่ ถ้วยรางวัลและประกาศเกียรติคุณ เป็นต้น นอกจากนั้นบทบาทของครูเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึง ครูจะต้องมีจิตใจมั่นคง มีความจริงใจ มีความยุติธรรมประพฤตินเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ครูไม่ควรทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกว่าตนเองต่ำต้อยรู้สึกอับอายขายหน้า แต่ควรกระตุ้นให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าโดยมอบหมายงานที่พอเหมาะกับความสามารถของเขายที่จะทำได้ ส่งเสริมให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมที่สร้างสรรค์และให้ความช่วยเหลือแนะนำให้เขาประสบความสำเร็จ

ในการเรียนและปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ อยู่เสมอ

2. กฎระเบียบและข้อบังคับที่ออกโดยกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งโรงเรียนยึดถือเป็นแม่บทใหญ่และใช้เป็นหลักปฏิบัติอย่างเคร่งครัดจริงจังนั้น กระทรวงศึกษาธิการควรมินโยบายจัดตั้งคณะกรรมการอันประกอบด้วยผู้บริหารระดับสูง ตัวแทนผู้บริหารโรงเรียน นักจิตวิทยา และนักสังคมวิทยา ให้มีการพิจารณาปรับปรุงหรือยกเลิกกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ มีความสอดคล้องกับหลักจิตวิทยาและสถานการณ์เปลี่ยนแปลงในสังคมยุคปัจจุบันให้มากขึ้นและควรทำเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง

สำหรับกฎระเบียบและข้อบังคับที่ออกโดยโรงเรียน โรงเรียนสามารถออกระเบียบต่าง ๆ ได้เอง โดยให้มีความสอดคล้องกับตัวแม่บทใหญ่ตามกฎหมายกระทรวงซึ่งส่วนใหญ่กำหนดไว้เป็นแนวทางกว้าง ๆ โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้นักเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมเสนอแนะความคิดเห็นและร่วมกันพิจารณาปัญหาต่าง ๆ ด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ต้องไม่ขัดแย้งกับกฎหมายบ้านเมือง กฎกระทรวง ประเพณีวัฒนธรรม โดยให้มีความสอดคล้องกับปรัชญา นโยบายและวัตถุประสงค์ทางการศึกษา มีความชัดเจนเข้าใจง่ายไม่หลุมหลุมหรือพรางเรื่อจนหวังผลในทางปฏิบัติไม่ได้ เรื่องใดที่ล้าสมัยหรือไม่เข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบันจะต้องยกเลิกหรือปรับปรุงแก้ไขให้ทันเหตุการณ์อยู่เสมอ และประการสำคัญต้องไม่เป็นไปตามอารมณ์และความรู้สึกของผู้บริหารซึ่งจะก่อให้เกิดความขัดแย้ง ก่อให้เกิดความอึดอัดทั้งครู ผู้ปกครอง และนักเรียน อันจะส่งผลถึงการไม่ได้รับความร่วมมือในทางปฏิบัติด้วยดี

อนึ่ง การที่โรงเรียนจะเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ครู นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาแก้ไข ออกกฎระเบียบต่าง ๆ ของโรงเรียนนั้น หากเป็นไปได้ควรจัดเป็นโครงการประชุมสัมมนาทางวิชาการ เชิญวิทยากรที่มีความรู้เฉพาะด้าน เช่น นักจิตวิทยา นักสังคมวิทยา มาบรรยายให้ความรู้ในหลักวิชา และแบ่งกลุ่มอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันโดยผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาประกอบด้วยฝ่ายบริหาร หัวหน้าระดับชั้น ฝ่ายแนะแนว ครูประจำชั้น ผู้ปกครองที่เป็นตัวแทนในอาชีพและระดับวุฒิการศึกษาที่แตกต่างกัน และฝ่ายนักเรียนซึ่งประกอบด้วยตัวแทนนักเรียนชาย - หญิงในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย

3. กรมสามัญศึกษา ศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 1 สำนักศึกษาจังหวัดนนทบุรี

และโรงเรียน ควรร่วมมือกันประสานงานจัดทำแผนพัฒนาครูอาจารย์ให้เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาความประพฤตินักเรียน ให้เป็นผู้มีความทันสมัย ทันเหตุการณ์ในวิทยาการต่าง ๆ และสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของครูในการส่งเสริมพัฒนาความประพฤตินักเรียน ดังนี้

3.1 จัดประชุมสัมมนาทางวิชาการในระดับจังหวัด โดยเชิญวิทยากรมาบรรยาย พิเศษให้ครูฟังเฉพาะเรื่อง อาจเป็นเรื่องที่กำลังอยู่ในความสนใจ หลักจิตวิทยาในการปกครองเด็กวัยรุ่น เทคนิคการปกครอง เทคนิคการจัดความขัดแย้ง ขั้นตอนการจัดกิจกรรมนักเรียน และอื่น ๆ นอกจากนั้นอาจแบ่งกลุ่มอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันด้วย

3.2 การส่งเสริมให้ครูไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมนอกเวลาที่สอน อาจเป็นภาคฤดูร้อน หรือตอนเย็นในสถาบันการศึกษาชั้นสูง หรือส่งเสริมให้ลาศึกษาต่อ โดยมีความเชื่อว่าความรู้ที่ได้ศึกษาเพิ่มเติมย่อมสามารถปรับปรุงการทำงานและการสอนดีขึ้น

3.3 ส่งเสริมเผยแพร่ผลงานของครูอาจารย์ที่ประสบความสำเร็จในการสอน การพัฒนาความประพฤตินักเรียน และการจัดกิจกรรมส่งเสริมวินัยนักเรียน หรือส่งเสริมให้ครูอาจารย์อ่านบทความสั้น ๆ ที่เป็นการเสนอแนะวิธีการใหม่ ๆ และนำมาแลกเปลี่ยนเผยแพร่ให้ทราบโดยทั่วกัน

3.4 การศึกษาออกสถานที่ โดยโรงเรียนมีการวางแผนเยี่ยมเยียนสถานที่ต่าง ๆ อาจเป็นสถานศึกษาดีเด่นหรือแหล่งวิทยาการต่าง ๆ เป็นการเพิ่มเติมประสบการณ์ตรงให้แก่ครูมากที่สุด และหลังจากกลับมาแล้วจะต้องมีการประเมินผลทุกครั้ง

3.5 จัดห้องสมุดเฉพาะวิชา โดยการรวบรวมตำราวารสารและวัสดุต่าง ๆ ที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่องานพัฒนานักเรียนไว้เป็นห้องสมุดเฉพาะ

3.6 จัดตั้งองค์การวิชาชีพและการประชุมทางวิชาการขึ้นตามความสนใจของกลุ่มวิชาชีพเดียวกัน เช่น จัดตั้งชมรมครูฝ่ายปกครองจังหวัดนนทบุรี หรือชมรมส่งเสริมพัฒनावินัยนักเรียนและกิจกรรมนักเรียน เป็นต้น โดยจัดให้มีการประชุมประจำปีเป็นเวลาหลาย ๆ วันเกี่ยวกับงานด้านวิชาการที่มีความเกี่ยวข้องกับองค์การวิชาชีพ ทำให้ได้พบปะบุคคลต่าง ๆ และรู้จักคุ้นเคยกันมากขึ้นด้วย

3.7 การจัดป๋ายนิเทศและหนังสือคู่มือครู การจัดป๋ายนิเทศมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักลากรในโรงเรียนทราบถึงแผนโครงการใหม่ ๆ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ใหม่ ๆ ว่าในขณะนี้มีอะไรน่าสนใจบ้าง หนังสือคู่มือครูก็เป็นสิ่งจำเป็นอีกเช่นกันในการที่จะสร้างความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของครู

การจัดทำแผนเพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ที่ผู้บริหารอาจจะต้องมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือครูทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ซึ่งอาจเริ่มต้นด้วยการสำรวจความคิดเห็นพร้อมด้วยเหตุผลของครูที่มีต่อนโยบายและวิธีการดำเนินการด้านวินัยนักเรียนที่โรงเรียนกำลังใช้อยู่ โดยใช้แบบสอบถาม คำตอบที่ได้จะสะท้อนให้เห็นวิธีการดำเนินงานแบบต่าง ๆ ที่ครูใช้ในการจัดการกับปัญหาทางวินัยนักเรียนได้เป็นอย่างดี ถ้าปรากฏว่ามีครูหลายคนเป็นผู้สร้างปัญหานักเรียนด้วยการกระทำของครูเสียเอง หรือเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นเรื่องเล็กน้อยของนักเรียนมากเกินไป ทางโรงเรียนก็จะได้หาทางช่วยเหลือโดยเลือกใช้วิธีการดังกล่าวมาแล้วข้างต้นพัฒนาครูให้มีทัศนคติต่อนักเรียน และพัฒนาความประพฤตินักเรียนในทางส่งเสริมมากยิ่งขึ้น

นอกจากนั้นผู้บริหารและครูในโรงเรียนควรได้มีการประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับแนวทางสร้างเสริมวินัยนักเรียนและกิจกรรมนักเรียนร่วมกันอยู่เสมอ จะทำให้การพัฒนาความประพฤตินักเรียนเป็นไปในทิศทางและจุดหมายเดียวกัน โดยเฉพาะความเป็นผู้มีวินัยในตนเองอันเป็นจุดหมายสูงสุดที่จะทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจว่าตนเองเป็นคนดีมีคุณค่าเท่าเทียมกับคนอื่น เกิดความมั่นใจในเกียรติศักดิ์ศรีของตน และจะมุ่งมั่นรักษาเกียรติประวัติของตนให้เป็นคนดีตลอดไปในชีวิตของเขา

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรศึกษาวิจัยสภาพปัญหาและบทบาทการพัฒนาความประพฤตินักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนนทบุรี ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ซึ่งมีสภาพแวดล้อมแตกต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบและหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขได้ถูกต้อง
2. ควรศึกษาวิจัย บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน จังหวัดอื่น ๆ ในเขตการศึกษา 1 เพื่อนำมาเปรียบเทียบว่าโรงเรียนมีการพัฒนาความประพฤตินักเรียนในระดับที่ใกล้เคียงกันหรือไม่
3. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรขยายขอบเขตในการวิจัยโดยศึกษาตัวแปรต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เช่น ระดับการศึกษา อายุและประสบการณ์ เป็นต้น
4. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหารและครูสายการสอนเท่านั้น ควรเพิ่มกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนด้วย อาจทำให้ผลการวิจัยครอบคลุมและกว้างขวางยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กัญญา แสงพินิจ. วิธีการและผลของวิธีการที่ครูใช้ลงโทษพฤติกรรมผิดวินัยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2532. อัดสำเนา.
- กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์. การบริหารกิจการนักเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. คู่มือสำหรับใช้เป็นแนวทางในการทำหน้าที่วิทยากร. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2528.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. เอกสารการสัมมนาวิชาการมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.
- จรรยา สุวรรณทัต. ประมวลบทความทางวิชาการ พ.ศ. 2511 - 2526. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526.
- ชม ภูมิภาค. บทความวิทยุกระจายเสียงของสมาคมการศึกษาแห่งชาติชุดการศึกษาเพื่อคุณธรรม. กรุงเทพฯ : เจริญวิทยุการพิมพ์, 2525.
- ชัยยุทธ ศรีขจร. การบริหารงานฝ่ายปกครองของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ เขตการศึกษา 3. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อัดสำเนา.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. "จิตวิทยาการปลูกฝังวินัยแห่งตน", แนะแนว. 18 (91) 58 - 71 ; กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2527.
- ทวีป ปรีชา. ศึกษาปัญหาทางวินัยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนครราชสีมาในทัศนะของผู้ปกครอง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519. อัดสำเนา.
- "ทางแก้ของปัญหาเยาวชน," คุรุปริทัศน์. 12 : 1 ; กรกฎาคม 2530.
- นพคุณ สิงห์สถิตย์. กิจกรรมนันทนาการในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2529. อัดสำเนา.
- นิภา เพชรสม. "เยาวชนไทยกับความมีวินัย," วารสารครูสาร. 1(-) : 73 ; มิถุนายน - ตุลาคม 2523.

- บรรจง ชูลกุลชาติ. "บทบาทของผู้ช่วยฝ่ายปกครอง," มิตรครู. 25(20) 22 - 29 ; 31 ตุลาคม 2526.
- บรรจบ เสริมทอง. "งานกิจการนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา," ใน เอกสารประกอบคำบรรยายโครงการฝึกอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษา. หน้า 7 - 23
กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษา, 2534.
- ประสาร ทิพย์ธารา. พัฒนาการและการปรับตัวของวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.
- ปริญญา นาคฉัตร์ย์. "คำบรรยายพิเศษ," ใน พิธีเปิดการประชุมสัมมนาบุคลากรเพื่อเป็นผู้นำในการพิทักษ์รักษาวัฒนธรรมไทยของจังหวัดนนทบุรี. หน้า 1. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดนนทบุรี, 2534. อัดสำเนา.
- นิชิต ฤทธิจรรณ. "เทคนิคการปกครองนักเรียน," วิทยาคาร. 86 (6) : 4 - 8 ; มิถุนายน 2531.
- พนัส หันนาคินทร์. หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2522.
_____. หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2524.
- พนอม แก้วกำเนิด. คู่มือการปกครองนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา.
กรุงเทพฯ : กองผลิตและอุปกรณ์การศึกษา, 2530.
- พยุงค์กิติ์ สนเทศ. "การบริหารงานปกครองในโรงเรียนมัธยมศึกษา," สารพัฒนาหลักสูตร. 96 : 44 ; มีนาคม 2533.
- รุ่งทิวา จักรกร. การมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : ศึกษาพรจำกัด, 2531.
- วสันต์ ขมสวัสดิ์. "การศึกษาเพื่อพัฒนาคน," ประชากรศึกษา. 36 (6) : 3 - 4 ; มีนาคม 2529.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. รายงานการวิจัยเพื่อวางแผนการให้ทรัพยากรทางการศึกษา.
กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2531.

- สวนกุหลาบวิทยาลัย,โรงเรียน. คู่มือปฏิบัติงานการปกครองนักเรียน. กรุงเทพฯ :
ประยูรวงศ์จำกัด, 2533.
- สมคิด ตีร์คมี. การเปรียบเทียบเจตคติของครูและผู้บริหารที่มีต่อกิจกรรมนักเรียนโรงเรียน
มัธยมศึกษาของรัฐบาล ในเขตการศึกษา 12. ปรินซ์นิพนธ์ กค.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520. อัดสำเนา.
- สมศักดิ์ ศรีมาโนชน. การมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2524.
- ส้ามัญศึกษา,กรม. "กรอบนโยบายการบริหารและการพัฒนาการศึกษากรมสามัญศึกษา,"
ใน ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารเอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักสูตรผู้บริหาร
สถานศึกษาระดับสูง. หน้า 67 - 85. กรุงเทพฯ : การศาสนา, 2534.
- _____. การบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์การศาสนา, 2531.
- _____. เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา,
2532.
- _____. คู่มือการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครู. กรุงเทพฯ : เอรวิ้งการพิมพ์,
2525.
- _____. คู่มือการปกครองนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ :
กองผลิตและอุปกรณ์การศึกษา, 2530.
- _____. สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษา ฯ ระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539).
กรุงเทพฯ : กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา, 2534.
- _____. "สภาพเศรษฐกิจและสังคมไทยในอนาคต," ใน ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหาร
เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง. หน้า 82.
กรุงเทพฯ : การศาสนา, 2534.
- _____. เอกสารประกอบการอบรมการบริหารบุคลากรโรงเรียนมัธยมศึกษา.
กรุงเทพฯ : กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา, 2525.
- สุวัฒน์ มุกตเมธา. "บทบาทหน้าที่ของครู," มิตรครู. 30 (11) : 15 ;
มิถุนายน 2531.

สุดใจ ทศพร. "วิธีสร้างวินัยในโรงเรียน," สารพัฒนาหลักสูตร. 42 : 48 ; กันยายน 2528.

สุโขทัยธรรมมาธิราช,มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารบุคลากรในโรงเรียน.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2525.

อมรกุล ศรีงามผ่อง. ลักษณะปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาทางวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษา
ในเขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2526. อัดสำเนา.

อาวีพรรณ แสงศิริโรจน์. "ลูกเรากับเพื่อนวัยรุ่น," ใน รวบรวมบทความสื่อขวัญประสาใจ
จากนโยบายสู่การปฏิบัติ. หน้า 68 - 69. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2533.

เอกชัย กี่ลุ่มพันธ์. หลักการบริหารทั่วไป. กรุงเทพฯ : องค์กรศิลปการพิมพ์, 2527.

Adam, Neil. Secondary School Management Today. London : Am Imprint
of Century Hutchinson Ltd., 1987.

Ausubel, David P. Educational Psychology : A cognitive View. New York:
Rinehart and Winston Inc., 1968.

Blackwood, Ralph O. Operant Control of Behavior. Akron, Ohio :
Exordium Press, 1971.

Crewley, Keith Edward. "Teacher and Student Perceptions with Regard
to Classroom Conditions, Procedures, and Student Behavior in
Classes of Teachers Trained in Assertive Discipline Methods,"
Dissertation Abstracts International. 43 : 2840 - A ; March,
1983.

Deroch, Edward F. An Administrator's Guide for Evaluating Programs
and Personel. Boston, Mass ; Allyn and Bacon, 1981.

Frederick, Robert W. The Third Curriculum. New York : Appleton
Century Crifts, Inc., 1959.

Glatthorn, Allen A. and Norman A. Spencer. Middle School Junior
High Principal's Handbook : A Practical Guide for Developing
Better Schools. New Jursey : Prentice - Hall, Inc., 1986.

- Gorton, Richard A. School Administrator and Supervisor : Leadership, Challenges and Opportunities. U.S.A. : Wm. C. Brown Company Publishers, 1983.
- Hess, Robert D. Doreen J. Croft and Anne Kirdy. Teachers of Young Children. Boston : Houghton Mifflin Company, 1972.
- Hoy, W.K. and C.G. Miskel. Educational Administration : Theory Research and Practice. 2nd ed., New York : Radom House, 1982.
- Huggins, P. "The Effect of Encouragement Techniques by Teachers on the Disturbing Behaviors of Students," Dissertation Abstracts International. 36 : 713 - A ; August, 1975.
- Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan. "Determining Sample Size for Research Activities," Journal of Educational and Psychological Measurement. 30(3) : 607 - 610, 1970.
- McMullen, Cytia Massingill. "Effective Discipline and Contingency Management System in an Urban Junior High/Middle School with an Emphasis on Development Needs to Young Adolescents," Dissertation Abstracts International. 46 : 616 - A ; september, 1985.
- Miller, Franklin A. and others. Planning student activities. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall, 1956.
- Naumann, James L. "Relationships of Secondary School Discipline to School Climate," Dissertation Abstracts International. 44 : 354 - A ; August, 1983.
- Neagley, Rose L. and N. Dean Evans. Handbook for Effective Supervision of Instruction. New Jursey : Prentic - Hall, Inc., 1970.
- O' Leary, Daniel K. and Susan G. O' Learys. Classroom Management : The Sucessful Use of Behavioral Modification. New York : Pergamon, 1972.
- Scriven, Philip McEarl. "The Perceptions of School Counselors Toward School Discipline," Dissertation Abstracts International. 43 : 80 - A ; July, 1982.
- Sheviakov, George V. and Fritz, Redl. Discipline for Today's Children and Youth. Washington D.C. : Association for Supervision and Curriculum Development, 1956.

Stoops, Emery, Max Rafferty and Russel E. Johnson. Handbook of Educational Administration : A Guide for Practitioners. Boston : Allyn and Bacon, Inc., 1981.

Thornburg Hershel D. Contemporary Adolescence : Reading. 2nd ed. Monterey Calif : Brooks/Colepub Company, 1975.

Turner, A.J. "Analysis of the Relationship Between Students Codes of Conduct and Student Behavior," Dissertation Abstracts International. 39 : 2507 - 3508 - A ; December, 1978.

การผสม

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

หนังสือขอความร่วมมือกรอกแบบสอบถาม

เครื่องมือการวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

- 1 นายสุรินทร์ สรรพกิจ ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวัดมกุฏกษัตริย์
- 2 นางวิเชียร สามารถ ผู้อำนวยการโรงเรียนศรีอยุธยา
- 3 นางอรุณ จันทรวงศ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย
- 4 ดร. โสภี วงศ์ทองเหลือ คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
- 5 นางสาวชัชณี ขำนิบวรรณ คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ที่ ทม 1007/2406

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

4 กันยายน 2535

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน

บัณฑิตวิทยาลัยขอรับรองว่า นายกิตติพงษ์ วรจำปา เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ
วิทยานิพนธ์เรื่อง บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดกรม
สามัญศึกษา ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

ผศ. สุกัญญา ตียะสุวรรณ

ประธาน

รศ. กาญจนา ศรีภาพสินธุ์

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบ
คุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่บัณฑิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร. สมพร บัวทอง)

บัณฑิตวิทยาลัย

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/2405

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

4 กันยายน 2535

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน

บัณฑิตวิทยาลัยขอรับรองว่า นายกิตติพงษ์ วรจำปา เป็นนิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ วิทยานิพนธ์เรื่อง บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดกรม สำนัศึกษา ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

ผศ. สุกัญญา ตียะสุวรรณ

ประธาน

รศ. กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอให้ผู้บริหาร และครูสายการสอนเป็นผู้ กรอกแบบสอบถามในระหว่างเดือนตุลาคม 2535 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบ คุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

บัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร. สมพร บัวทอง)

โทร. 2584119

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โรงเรียนบางกรวย อำเภอบางกรวย
จังหวัดนนทบุรี

24 กันยายน 2535

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

เรียน ผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน

ด้วยข้าพเจ้า นายกิตติพงษ์ วรจำปา ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ซึ่งปฏิบัติหน้าที่งานฝ่ายปกครอง ปัจจุบันเป็นนิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มีความสนใจศึกษาค้นคว้าทำการวิจัย เรื่อง "บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน" การวิจัยนี้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถาม โดยความคิดเห็นของท่านจะไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อสวัสดิภาพและการปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด แต่จะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนของท่านในการพัฒนาความประพฤตินักเรียนในโอกาสต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ขอให้โปรดตอบแบบสอบถามที่ส่งมาพร้อมกันนี้ หวังว่าคงได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายกิตติพงษ์ วรจำปา)

โรงเรียนบางกรวย

ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนบางกรวย

โทร. 4243226

(บ้าน) 4473827

แบบสอบถาม

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน ในฐานะที่ท่านเป็นผู้บริหารหรือครูสายการสอนในโรงเรียนดังกล่าวที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาความประพฤตินักเรียน ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านได้แสดงความคิดเห็นและตอบแบบสอบถามต่อไปนี้ให้ครบทุกข้อตามสภาพความเป็นจริงทั้ง 3 ตอน เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปใช้ในการแก้ไข ปรับปรุงวิธีการพัฒนาความประพฤตินักเรียนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในที่กำหนดไว้ ให้ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

☐

ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ หรือผู้รักษาการ

☐

ครูสายการสอน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน ขอให้ท่านอ่านข้อความต่อไปนี้อย่างรอบคอบที่ละเอียด แล้วพิจารณาว่าท่านมีความเห็นว่าการพัฒนาความประพฤตินักเรียนในโรงเรียนของท่านในแต่ละข้อนั้นโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับใด (มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด) แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งทางด้านขวามือที่ท่านเห็นว่าตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ลำดับ ที่	บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาความประพฤติ นักเรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	<u>ด้านวินัยนักเรียน</u>					
1	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูอาจารย์ในโรงเรียนร่วม พิจารณากฎระเบียบต่าง ๆ					
2	นักเรียนมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นในการกำหนด กฎระเบียบต่าง ๆ					
3	โรงเรียนเห็นความสำคัญที่จะต้องให้ผู้ปกครองมีส่วน ร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎระเบียบ ของโรงเรียน					
4	โรงเรียนกำหนดลักษณะพฤติกรรมนักเรียนที่ถือว่า เป็นความผิดวินัยไว้อย่างชัดเจนโดยพิจารณาอย่าง รอบคอบและมีเหตุผล					
5	กฎระเบียบที่โรงเรียนกำหนดขึ้นมุ่งส่งเสริมให้ นักเรียน คิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง					
6	กฎระเบียบที่โรงเรียนกำหนดขึ้นทำให้นักเรียนทุกคน อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข					
7	กฎระเบียบที่โรงเรียนกำหนดขึ้นทำให้การสอน ดำเนินไปได้ด้วยดี					
8	โรงเรียนได้อธิบายชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจเหตุผล ในระเบียบต่าง ๆ ที่ให้บังคับ					
9	โรงเรียนจัดให้มีการควบคุมกำกับดูแลให้นักเรียน					

ลำดับ ที่	บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาความประพฤติ นักเรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนที่กำหนดไว้อย่าง ต่อเนื่อง					
10	ครูประจำชั้นเปิดโอกาสให้นักเรียนกำหนดกฎระเบียบ ต่าง ๆ ของห้องเรียนและมีการควบคุมกันเองให้เป็น ไปตามกติกาที่กำหนดไว้					
11	ครูอาจารย์ในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจใน สาเหตุต่าง ๆ ที่ทำให้นักเรียนประพฤติผิดวินัย					
12	โรงเรียนทราบว่าหลักสูตรและการสอนที่ขาดคุณ ภาพนับว่าเป็นสาเหตุของการประพฤติผิดวินัยของ นักเรียนด้วย					
13	โรงเรียนพยายามป้องกันแก้ไขปัญหাজำนวนนักเรียน ในชั้นเรียนที่มีมากเกินไปซึ่งเป็นต้นเหตุของการ ประพฤติผิดวินัย					
14	เมื่อครูอาจารย์พบนักเรียนที่กระทำผิดจะใช้วิธี วิเคราะห์หาสาเหตุและพิจารณาเลือกวิธีการแก้ปัญหา ที่เหมาะสมมากกว่าที่จะทำการลงโทษโดยทันที .					
15	ผู้บริหารและครูในโรงเรียนให้ความรักและการยอมรับ นับถือนักเรียนทุกคนอย่างสม่ำเสมอ					
16	ครูอาจารย์ในโรงเรียนให้คำยกย่องชมเชยพฤติกรรม ที่ดีของนักเรียนอยู่เสมอ					

ลำดับ ที่	บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาความประพฤติ นักเรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
17	โรงเรียนคอยดูแลและให้ความช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ แก่นักเรียนที่มีปัญหาหรือมีปมด้อย (เช่น ปัญหาทางครอบครัวและปัญหาด้านสุขภาพ) ให้ประสบความสำเร็จในด้านการเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ					
18	โรงเรียนเห็นความจำเป็นที่จะต้องปรับวิธีการปกครองดูแลนักเรียนเสียใหม่ให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตในสังคมยุคปัจจุบัน					
19	โรงเรียนประสานงานและขอความร่วมมือจากชุมชน เช่น วัด ศูนย์เยาวชน สถานือนามัย สมาคมต่าง ๆ และหน่วยงานอื่น ๆ ในท้องถิ่นในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน					
20	ครูประจำชั้นและฝ่ายแนะแนวมีการติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด เช่น ออกเยี่ยมเยียนบ้านนักเรียน เชิญผู้ปกครองมาปรึกษาหารือ ตลอดจนโทรศัพท์ติดต่อ					
21	ครูอาจารย์ส่วนใหญ่มีอารมณ์ดี ยิ้มแย้มและทักทายนักเรียนด้วยไมตรีจิตอยู่เสมอ					
22	ครูอาจารย์ส่วนใหญ่พยายามพัฒนาการสอน เช่น การเตรียมการสอนและจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่น่าสนใจเพื่อขจัดปัญหาความเบื่อหน่ายในการเรียนอันเป็น					

ลำดับ ที่	บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาความประพฤติ นักเรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
23	ต้นเหตุแห่งการประพฤติผิดวินัยของนักเรียน ครูอาจารย์ในโรงเรียนดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ ประสบความสำเร็จในการเรียนและการทำกิจกรรม ต่าง ๆ อยู่เสมอ					
24	โรงเรียนจัดแบ่งนักเรียนออกเป็นคณะเพื่อให้ปกครอง ดูแลกันเองในวิถีทางประชาธิปไตยโดยมีครูเป็นที่ ปรึกษา					
25	โรงเรียนเชิญศิษย์เก่าหรือบุคคลที่ประสบความสำเร็จ ในชีวิตมาพบปะและให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ที่ถูกต้องเพื่อเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน					
26	โรงเรียนส่งเสริมนักเรียนที่กระทำความดีโดยการ ให้รางวัลและประกาศเกียรติคุณอย่างสมเกียรติ					
27	บทบาทของครูเวรหน้าประตูโรงเรียนและบรรยากาศ หน้าเสาธงตอนเช้าสร้างความรู้สึที่ดีแก่นักเรียน					
28	มีการตกแต่งบริเวณโรงเรียนให้สะอาดสวยงาม ร่มรื่นน่าอยู่ โดยถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการเสริม สร้างวินัยนักเรียน					
29	ครูอาจารย์ในโรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ อภิปรายเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ตลอดจนคำแนะนำและ ความเชื่อต่าง ๆ โดยเสรี					

ลำดับ ที่	บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาความประพฤติ นักเรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
30	ครูอาจารย์ในโรงเรียนปลูกฝังความมีวินัยโดยการมอบหมายหน้าที่การงานที่เหมาะสมให้นักเรียนรับผิดชอบด้วยตนเอง					
31	โรงเรียนพัฒนาแนวความคิดและเทคนิคต่าง ๆ ของครูในการปกครองนักเรียนให้ได้ผลดียิ่งขึ้นด้วยการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเชิญวิทยากรให้ความรู้ การจัดหาหนังสือตำราที่เกี่ยวกับหลักการปกครองนักเรียนมาให้อ่านและการพาไปศึกษาดูงาน					
32	โรงเรียนเผยแพร่ความรู้แก่ผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับจิตวิทยาวัยรุ่น เทคนิคการปกครอง โดยเชิญวิทยากรมาบรรยายพิเศษหรือพิมพ์เอกสารเผยแพร่					
33	เมื่อครูอาจารย์พบนักเรียนที่กระทำผิดจะใช้วิธีวิเคราะห์หาสาเหตุและพิจารณาเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสม					
34	นักเรียนที่มีปัญหาส่วนใหญ่จะไปพบและขอคำปรึกษาจากครูแนะแนว					
35	โรงเรียนมีครูแนะแนวที่มีความรู้ ความสามารถในการให้คำปรึกษาเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาด้านต่าง ๆ					
36	เมื่อนักเรียนกระทำความผิดร้ายแรงครูอาจารย์ใน					

ลำดับ ที่	บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
37	โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ชี้แจงเหตุผล โรงเรียนช่วยติดต่อหาสถานที่แห่งใหม่ให้นักเรียน หากมีความจำเป็นต้องลงโทษให้ออกเพื่อนักเรียนจะ ได้เรียนอย่างต่อเนื่อง					
38	โรงเรียนเปิดโอกาสให้อาจารย์ที่ปรึกษา ฝ่ายแนะ แนว และผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมพิจารณาโทษผู้ กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง					
39	เมื่อมีความจำเป็นในการลงโทษนักเรียนโรงเรียนจะ เลือกวิธีที่เหมาะสมกับความผิด และให้นักเรียนเข้า ใจในเหตุผลทุกครั้ง					
40	ครูอาจารย์ในโรงเรียนประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี แก่ศิษย์ <u>ด้านกิจกรรมนักเรียน</u>					
41	โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมวางแผนและ ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำและ ผู้ตามที่ดีโดยครูอาจารย์เป็นผู้สนับสนุนให้กำลังใจและ ให้ความช่วยเหลือเมื่อนักเรียนต้องการ					
42	โรงเรียนดำเนินการด้านกิจกรรมนักเรียนอย่างมีนัย ตอนครบตามกระบวนการ ได้แก่ การสำรวจความ พร้อมด้านทรัพยากรและความสนใจของนักเรียน มี					

ลำดับ ที่	บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	การวางแผนดำเนินการและติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง					
43	โรงเรียนมีการสำรวจกิจกรรมที่นักเรียนสนใจเป็นระยะ ๆ โดยเฉพาะกิจกรรมที่โรงเรียนยังไม่ได้จัดหรือจัดให้แล้วแต่ยังไม่เพียงพอ					
44	โรงเรียนมีการพิจารณาและกำหนดจุดมุ่งหมายการจัดกิจกรรมทุกชนิดไว้อย่างชัดเจน					
45	ครูที่ปรึกษากิจกรรมทราบและเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน					
46	โรงเรียนได้จัดกิจกรรมอย่างหลากหลายเพื่อให้ นักเรียนมีโอกาสดำเนินการอย่างเต็มที่ทั้งในด้านกีฬา ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านวิชาการ และอื่น ๆ ที่ นักเรียนมีความสนใจ					
47	โรงเรียนจัดตารางทำกิจกรรมหรือปฏิทินกำหนด กิจกรรมไว้อย่างชัดเจน					
48	ลักษณะกิจกรรมที่โรงเรียนจัดส่วนใหญ่มุ่งส่งเสริม นักเรียนโดยส่วนรวมมากกว่ามุ่งส่งเสริมความ สามารถเฉพาะตัว					
49	ผู้บริหารให้การสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ เช่น งบประมาณ บุคลากร อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ					

ลำดับ ที่	บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
50	เพื่อช่วยให้กิจกรรมต่าง ๆ ประสบความสำเร็จด้วยดี					
51	คณะกรรมการกิจกรรมนักเรียนมีการวางแผนนโยบายและช่วยประสานงานตลอดจนช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้กิจกรรมแต่ละชนิดประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมาย					
52	ผู้บริหารได้พยายามช่วยให้ครู และผู้ปกครองมีความรู้สึกที่ดีต่องานด้านกิจกรรมนักเรียน					
53	ครูอาจารย์ทราบดีว่าความรู้ ความสามารถและความเอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่ของครูที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียนเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในงานด้านกิจกรรมนักเรียน					
54	โรงเรียนมีแผนอบรมครูที่ปรึกษากิจกรรมให้มีความสามารถในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนดำเนินกิจกรรมไปได้อย่างมีคุณภาพ					
55	โรงเรียนได้ติดตามการใช้เงินและเวลาสำหรับการดำเนินงานด้านกิจกรรมให้ได้ผลคุ้มค่า					
56	คณะกรรมการกิจกรรมนักเรียนมีการติดตามและประเมินผลกิจกรรมนักเรียนเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง					

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ขอให้ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน เป็นการเพิ่มเติมพร้อมข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

1. ด้านวินัยนักเรียน (วินัยในตนเอง กฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ และการลงโทษ)

[illegible]

- ## 2. ด้านกิจกรรมนักเรียน

A series of ten horizontal dotted lines, evenly spaced, intended for handwriting practice. Each line consists of small, black dots arranged in a straight horizontal row.

ภาคผนวก ข.

สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะในแบบสอบถามปลายเปิด

ข้อเสนอแนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูสายการสอนที่มีต่อบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน ในงาน 2 ด้าน มีดังนี้

1. งานด้านวินัยนักเรียน

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนมีข้อเสนอแนะว่า โรงเรียนควรกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ให้เป็นรูปธรรมซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่สามารถปฏิบัติได้โดยไม่ลำบากใจ โรงเรียนควรจัดกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้แก่ครูอาจารย์และผู้ปกครองนักเรียน ให้ความเข้าใจในแนวทางการปกครองที่ถูกต้อง ตลอดจนให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ในการกวัดวั้นความประพฤตินักเรียน โดยเฉพาะเมื่อพบนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ทุกฝ่ายพร้อมที่จะร่วมมือแก้ไขทันที เรื่องการปลูกฝังให้นักเรียนมีวินัยในตนเอง โรงเรียนควรจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยอย่างหลากหลาย จะต้องปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ซึ่งบางครั้งครูอาจารย์อาจสอดแทรกกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในรายวิชาที่ตนเองสอนก็ได้ ด้านการอบรมนักเรียนโรงเรียนควรคำนึงถึงความพร้อมและความสนใจของนักเรียน สถานที่ บรรยากาศและเวลาอันเหมาะสม นอกจากนั้นผู้บริหารได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการลงโทษนักเรียนด้วยการเขียนตัวว่า เป็นสิ่งที่ครูอาจารย์ควรหลีกเลี่ยง การพิจารณาความผิดโดยใช้เหตุผลอย่างรอบคอบและการใช้หลักวิชาในการแก้ปัญหา ตลอดจนการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน น่าจะเป็นวิธีทางนำไปสู่การพัฒนาความประพฤตินักเรียนที่มีประสิทธิภาพได้มากกว่า

1.2 ครูสายการสอนมีข้อเสนอแนะว่า โรงเรียนควรกำหนดปริมาณนักเรียนต่อห้องให้เหมาะสม ถ้ามีมากเกินไปจะทำให้การควบคุมดูแลไม่ทั่วถึง ในด้านความรับผิดชอบของครูที่ปรึกษาชั้น ครูบางท่านยังขาดความรับผิดชอบในการดูแลเอาใจใส่นักเรียน ละเลยเพิกเฉยต่อการประสานงานติดต่อกับผู้ปกครอง ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องกำหนดมาตรการและวิธีการให้ครูที่ปรึกษาชั้นรับผิดชอบต่อหน้าที่ เช่น จัดโครงการเยี่ยมเยียนบ้านนักเรียนที่มีปัญหา จัดโครงการประชุมสัมมนาครูประจำชั้น เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกในวิชาชีพครูและให้ความรู้แก่ครู ด้านการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนครูสายการสอนมีความคิดเห็นว่า ไม่ควรมีกฎเกณฑ์ขมขื่นมากเกินไป กระทรวงศึกษาธิการควรปรับปรุงกฎระเบียบต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป โรงเรียนไม่ควรเคร่งครัดในเรื่องการแต่งกายและทรงผมมากเกินไป โรงเรียน

ควรเปิดโอกาสให้นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนได้มีส่วนร่วมเสนอแนะในกฎระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียนบ้าง และพยายามสร้างความเข้าใจให้ตรงกัน เพื่อนักเรียนจะได้ไม่มีข้อโต้แย้งใด ๆ กรณีที่นักเรียนกระทำผิดนอกโรงเรียน สำนัคดีศึกษาจังหวัดนนทบุรี ควรจัดตั้งศูนย์การประสานงานเฉพาะกิจในการสอดส่องดูแลความประพฤตินักเรียนโดยออกตรวจ รับแจ้งเหตุและรายงานให้โรงเรียนทราบ เพื่อดำเนินงานกับผู้กระทำผิดต่อไป ในการลงโทษนักเรียนครูสายการสอนมีความเห็นว่าโรงเรียนควรพิจารณาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรอบคอบ รับฟังเหตุผล คำชี้แจงจากนักเรียน เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ที่เกี่ยวข้องร่วมพิจารณาการลงโทษด้วย และประการสำคัญนักเรียนจะต้องยอมรับความผิดและผลจากการกระทำของตนเองโดยไม่มีปฏิกิริยาโต้ตอบ นอกจากนั้นโรงเรียนและผู้ปกครองควรให้โอกาสแก่นักเรียนที่กระทำผิดได้แก้ไขตนเอง หลีกเลี่ยงการเขียนติหรือให้นักเรียนออกจากโรงเรียน ในการพัฒนานักเรียนให้มีวินัยในตนเอง ครูสายการสอนเห็นว่านักเรียนรุ่นพี่ยังขาดวินัยในตนเองประพฤติดนไม่เป็นแบบอย่างแก่นักเรียนรุ่นน้อง ซึ่งนักเรียนเหล่านี้มีความสนใจในการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพต่าง ๆ แต่ยังขาดจิตสำนึกที่ดีในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย โรงเรียนควรจัดกิจกรรมการปกครองในรูปแบบคณะสีให้นักเรียนปกครองกันเอง ฝึกให้นักเรียนได้คิด ได้ทำ กิจกรรมร่วมกัน มีความรับผิดชอบ ยอมรับนับถือความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ครูอาจารย์ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา จะต้องแสดงตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ให้นักเรียนเกิดความศรัทธา มีความประทับใจในตัวครู มิใช่มีเพียงการอบรม คำสั่งที่จำเจซ้ำซากเท่านั้น นอกจากนั้นหลักสูตรใหม่การเรียนการสอนไม่เน้นด้านคุณธรรมจริยธรรม ครูสายการสอนจึงให้ข้อเสนอแนะว่าโรงเรียนควรจัดกิจกรรมทางศาสนาปลูกฝังด้านพัฒนาจิตใจของนักเรียน เช่น โครงการพุทธบูชา โครงการสัปดาห์ธรรม โครงการบวชสามเณร - เนกขัมมะในฤดูร้อน และอื่น ๆ จะช่วยให้นักเรียนซึมซับสิ่งต่าง ๆ ทำให้จิตใจอ่อนโยน มีคุณธรรมจริยธรรมและมีวินัยในตนเองมากขึ้น

2. ด้านกิจกรรมนักเรียน

2.1 ผู้บริหารมีข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความประพฤตินักเรียนว่า โรงเรียนควรมีการสำรวจความสนใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมต่าง ๆ ในทุก ๆ ปี และจัด

สนองตอบความต้องการของนักเรียนโดยให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางการดำเนินกิจกรรม ครูอาจารย์ทำหน้าที่เป็นเพียงที่ปรึกษาอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้การสนับสนุนด้านการเงินและอื่น ๆ ทั้งนี้ โรงเรียนจะต้องพิจารณาว่า กิจกรรมที่อนุญาตให้จัดนั้นมีความสอดคล้องกับวัยของเด็ก เหมาะกับยุคสมัย ไม่ขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีอันดี คำนึงกับเวลาการเงิน และมีความปลอดภัยหรือไม่ เมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินกิจกรรมทุกกิจกรรม โรงเรียนต้องมีการติดตามประเมินผลทุกครั้ง ในด้านครูที่ปรึกษากิจกรรม ผู้บริหารเห็นว่าครูยังขาดความรู้และประสบการณ์ ไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ วิธีการ กระบวนการขั้นตอนการจัดกิจกรรม จึงเสนอแนะว่าสามัญศึกษาจังหวัดนนทบุรีและศึกษานิเทศก์ควรจัดประชุมสัมมนาให้ความรู้แก่ครูที่ปรึกษา กิจกรรม เพื่อให้ครูอาจารย์ได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ มีความเข้าใจการจัดกิจกรรมที่ถูกต้อง นอกจากนั้นผู้บริหารยังมีข้อเสนอแนะว่า โรงเรียนควรสนับสนุนให้นักเรียนได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมภายนอกกับชุมชนและระหว่างโรงเรียนให้มากขึ้น เพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม เพิ่มพูนประสบการณ์ชีวิตและมีโลกทัศน์ที่กว้างไกลยิ่งขึ้น

2.2 ครูสายการสอน ได้กล่าวถึงปัญหาการจัดกิจกรรมและข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมนักเรียน เพื่อพัฒนาความประพฤตินักเรียนว่า กิจกรรมบางกิจกรรมครูที่ปรึกษายังขาดความรู้และประสบการณ์ จึงทำให้ผู้สอนและผู้เรียนเกิดความเบื่อ กิจกรรมที่จัดขึ้นจึงถูกปล่อยปละละเลย เป็นปัญหานักเรียนที่จะเบี่ยงเบนพฤติกรรมอันมีผลกระทบกระเทือนต่อฝ่ายปกครอง ครูบางคนไม่เห็นด้วยกับการที่โรงเรียนสนับสนุนกิจกรรมมากเกินไป เพราะจะทำให้การศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนเสียไป ซึ่งบางกิจกรรมอาจต้องเบียดบังเวลาเรียนบางส่วนของเด็กทำให้สอนไม่ทัน กิจกรรมเสริมหลักสูตรบางกิจกรรมนักเรียนและครูไม่สามารถอยู่ร่วมได้ในตอนเย็น ทั้งนี้ เนื่องจากปัญหาจราจร การเดินทางกลับบ้านและภาระหน้าที่ส่วนตัวของครู นอกจากนั้นครูเก่า ๆ ที่มีประสบการณ์การสอนมานานยังยึดติดกับความคิดเดิม ๆ กล่าวคือ ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงในหลักวิชา แนวความคิดใหม่ ๆ โดยเฉพาะความคิดที่ว่านักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนการสอนและการดำเนินกิจกรรม ครูเป็นเพียงผู้ให้การสนับสนุนให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือเมื่อนักเรียนต้องการ

ปัญหาต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ครูสายการสอนได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมนักเรียน กล่าวคือ โรงเรียนควรจัดกิจกรรมเพื่อสนองตอบความสนใจและ

ความถนัดของนักเรียน นักเรียนเป็นผู้คิดดำเนินการเอง โดยใช้หลักประชาธิปไตย ครูควรลดบทบาทในการเป็นผู้กำหนดสิ่งให้นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติมา เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำต่าง ๆ ทำความเข้าใจกับนักเรียนในจุดประสงค์แต่ละกิจกรรม ช่วยติดต่อเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาให้คำแนะนำให้ความรู้แก่นักเรียนเพิ่มเติม จัดให้มีการประกวด สาสิต การแข่งขัน แสดงผลงานในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งภายในและระหว่างกลุ่มโรงเรียน จัดพาคณะกรรมการนักเรียนไปศึกษาดูงานนอกสถานที่ เช่น โรงเรียนดีเด่น ให้การดูแลเอาใจใส่ในด้านการเดินทาง อาหารการกินในบางกิจกรรมที่ต้องพานักเรียนออกไปนอกสถานที่ เป็นต้น นอกจากนั้นครูสายการสอนยังเห็นว่า โรงเรียนควรจัดอบรมครูให้มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดกิจกรรมในรูปแบบที่ชัดเจน เพื่อจะได้นำมาวางแผนจัดกิจกรรมในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นายกิตติพงษ์	ชื่อสกุล วรจำปา
เกิดวันที่ 6	เดือน มิถุนายน พุทธศักราช 2493
สถานที่เกิด	อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 64/57 หมู่ 1 ซอยมิตรสัมพันธ์ ถนนบางกรวย - ไทรน้อย ตำบลบางกร่าง อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบางกรวย ตำบลวัดชลอ อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี 11130

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2508	มัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนบางกรวย
พ.ศ. 2510	ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา จากโรงเรียนฝึกหัดครูพระนคร
พ.ศ. 2512	ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงจากวิทยาลัยครูสวนสุนันทา
พ.ศ. 2516	กศ.บ. (วิชาเอกภูมิศาสตร์ วิชาโทประวัติศาสตร์) จากวิทยาลัยวิชาการศึกษาบางแสน
พ.ศ. 2536	กศ.ม. (บริหารการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา
ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน

บทคัดย่อ
ของ
กิตติพงษ์ วรจำปา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา
กุมภาพันธ์ 2536

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียน ตามที่คณะผู้บริหารและครูสายการสอนใน 2 ด้าน คือ ด้านวินัยนักเรียน และด้านกิจกรรมนักเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 44 คน และครูสายการสอน จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ คะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สังกัดกรมสามัญศึกษา ในการพัฒนาความประพฤตินักเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครูสายการสอนพบว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งในด้านวินัยนักเรียนและด้านกิจกรรมนักเรียน นักเรียนมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นในการกำหนดระเบียบต่าง ๆ โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย สิ่งที่โรงเรียนปฏิบัติในระดับมากคือ การยกย่องชมเชยนักเรียนที่ทำความดีโดยการให้รางวัลและประกาศเกียรติคุณ

**ROLES OF LARGE SECONDARY SCHOOLS IN CHANGWAT NONTABURI
UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL
EDUCATION TOWARDS STUDENT CONDUCT DEVELOPMENT**

AN ABSTRACT

BY

KITTIPONG WORRACHAMPA

**Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University**

February 1993

The purposes of this research were to study the roles of large secondary schools in Changwat Nontaburi under the Jurisdiction of the Department of General Education towards student conduct development as perceived by school administrators and teachers in two aspects : student discipline and student activities

The sample consisted of 44 school administrators and 300 teachers. The instrument used for collecting data was the rating - scale questionnaires. The statistics used for analyzing data were mean ($\bar{X}$) and standard deviation (S.D.)

It was concluded that the roles of large secondary schools in Changwat Nontaburi under the Jurisdiction of the Department of General Education towards student conduct development as perceived by school administrators and teachers were found to be at a moderate level, both in the student discipline and student activities. Students' participation in establishing rules and regulations is at a low level. Giving reward, Praise and recognition to students with good conducts were done at a high level.